

URZĄD GMINY GRANOWO

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I
KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY
GRANOWO

GRANOWO, 2009

Zespół autorski studium z 2001r.

INVEST – PLAN SP.Z O.O. BIURO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO,
ARCHITEKTURY I USŁUG INWESTYCYJNYCH

60-749 Poznań, ul. Wyspiańskiego 12/5

projektant prowadzący: mgr inż. Daria Ziemkowska (upr. nr 926/89)

projektanci: mgr Tadeusz Błaszak

mgr Marcin Marciniak

mgr Ryszard Kajetańczyk

mgr Jarosław Michalak

współpraca:

mgr Janina Łyszczak

inż. Stefan Dutkowiak

mgr inż. Adam Byczyński

inż. Janina Bellmann

**Zespół autorski zmiany studium w zakresie lokalizacji elektrowni wiatrowych
zatwierdzonego uchwałą nr Rady Gminy w Granowie z dnia**

- mgr inż. arch. Piotr Kowalski upr. urb. Nr 1534, Z-138 – członek ZOIU,

- mgr Jarosław Jerzyński

wraz z zespołem projektowym

**Zmiany w tekście studium wniesiono wyróżnioną, pogrubioną
czcionką dla uwidocznienia i wyartykułowania zmian:**

SPIS TREŚCI

CZEŚĆ I – WPROWADZENIE

- 1. Przedmiot i cel opracowania.....8**
- 2. Zagadnienia zawarte w studium, forma opracowania..10**
- 3. Tok formalno – prawny opracowania.....11**

CZEŚĆ II – DIAGNOZA STANU, FUNKCJONOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

- 1. Zarys historyczny gminy Granowo.....14**
- 2. Charakterystyka środowiska przyrodniczego gminy
Granowo.....27**
 - 2.1. Budowa geologiczna i występowanie surowców
mineralnych na obszarze gminy..... 27**
 - 2.2. Rzeźba terenu i położenie fizyczno geograficzne gminy 29**
 - 2.3. Gleby.....32**
 - 2.4. Warunki klimatyczne.....36**
 - 2.5. Wody powierzchniowe i podziemne.....42**
 - 2.6. Środowisko przyrodnicze.....45**

3. Charakterystyka społeczno - gospodarcza gminy Granowo.....	48
3.1. Położenie gminy w układzie administracyjnym i osadniczym.....	48
3.2. Dostępność komunikacyjna gminy.....	53
3.3 Charakterystyka ludnościowa.....	56
3.4. Funkcje gospodarcze gminy.....	76
3.4.1. Charakterystyka sektora rolniczego.....	76
3.4.2. Charakterystyka sektora przemysłowego, budowlanego	85
3.4.3. Charakterystyka sektora usługowego.....	87
3.5. Infrastruktura społeczna.....	90
3.5.1. Mieszkalnictwo.....	90
3.5.2. Służba zdrowia.....	93
3.5.3. Oświata, kultura i turystyka.....	97
3.5.4. Administracja samorządowa.....	106
3.6. Infrastruktura techniczna.....	108
3.6.1. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.....	108
3.6.2. Sieć gazowa i energetyczna.....	114
3.6.3. Sieć telekomunikacyjna i komórkowa.....	119
3.6.4. Sieć drogowa.....	122
4. Stan przestrzeni krajobrazowej.....	126
5. Ocena istniejącej sytuacji w Granowie przez władze gminy.....	128

- 6. Ocena stanu środowiska przyrodniczego oraz sytuacji społeczno - gospodarczej gminy Granowo w kontekście jej słabych i mocnych stron..... 131**
- 7. Charakterystyka gminy Granowo na tle innych gmin wiejskich województwa poznańskiego w świetle wybranych wskaźników społeczno - gospodarczych..... 135**
- 8. Ocena danych i materiałów statystycznych wykorzystanych w niniejszym opracowaniu..... 142**

**CZEŚĆ III – UWARUNKOWANIA ROZWOJOWE
ORAZ KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY**

- 1. Wstęp.....147**
- 2. Uwarunkowania rozwoju gminy.....148**
- 2.1 Czynniki aktywizujące rozwój gminy Granowo.....148**
- 2.1.1. Determinanty zewnętrzne wynikające z położenia w ponadlokalnym systemie osadniczym geograficznym i technicznym.....148**
- 2.1.2. Determinanty rozwoju wynikające z uwarunkowań wewnętrznych.....150**
- 2.1.3. Uwarunkowania pośrednio wpływające na rozwój**

gminy.....	152
2.2. Czynniki wpływające na spowolnienie procesów rozwojowych w gminie.....	153
3. Generalna koncepcja rozwoju gminy.....	155
3.1. Cele rozwoju i zasady polityki przestrzennej....	155
3.2. Schemat gospodarowania i podmioty działań na rzecz rozwoju	158
3.3. Sfery polityki przestrzennej.....	161
3.4. Funkcje gminy.....	163
3.5. Strefy funkcjonalno - krajobrazowe gminy i zasady ich zagospodarowania.....	164
3.6. Funkcje i zasady rozwoju jednostek osadniczych.....	168
3.7. Kierunki rozwoju poszczególnych miejscowości w strefach funkcjonalno-krajobrazowych.....	173
4. Zasady aktywizacji funkcji gminy.....	181
4. Działania na rzecz ochrony środowiska	191
6. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej.....	193

CZEŚĆ I – WPROWADZENIE

1. Przedmiot i cel opracowania

Zgodnie z obowiązującą ustawą *O zagospodarowaniu przestrzennym*, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest jednym z podstawowych dokumentów planistycznych w gminie. Jest praktycznie jedynym opracowaniem obejmującym cały jej obszar. Służy do nakreślenia polityki jednostki w odniesieniu do jej zagospodarowania przestrzennego .

Posiada ono charakter strategiczny (generalny), jest „osią” systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy. Studium zawiera szereg danych na temat aktualnej sytuacji gospodarczej, społecznej i przyrodniczej gminy, które mogą stać się podstawą dla bieżących decyzji administracyjnych i działań organizatorskich. Mogą stanowić również element bazy informacyjnej gminy, służąc jej promocji.

Podstawowymi zadaniami opracowanego studium są:

- rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem;
- sformułowanie kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także podstawowych zasad polityki przestrzennej i zasad ochrony interesu publicznego;
- stworzenie podstaw do koordynacji sporządzania planów miejscowych i wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydawanych bez planów miejscowych;
- promocja gminy.

Korzyści wynikające z opracowania studium:

- określenie polityki przestrzennej gminy i stworzenie podstaw dobrego gospodarowania jej przestrzenią (polityka prowadzona przez władze gminy)
- usprawnienie funkcjonowania gminy w zakresie gospodarki przestrzennej (wydawanie decyzji, sporządzanie dalszych opracowań planistycznych oraz programów branżowych i innych np. w zakresie ochrony środowiska, projekty założeń do planów zaopatrzenia w ciepło energię elektryczną i paliwa gazowe)
- łatwość dostępu do informacji poprzez zbudowanie systemu informacyjnego o zagospodarowaniu przestrzennym i funkcjonowaniu gminy

Studium nie jest przepisem gminnym, na podstawie którego wydaje się decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Zmianę studium w zakresie lokalizacji elektrowni wiatrowych opracowano na podstawie uchwały nr XXI/145/2009 Rady Gminy Granowo z dnia 15 kwietnia 2009 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Granowo.

Przedmiotem zmiany jest możliwość lokalizacji elektrowni wiatrowych na wybranym obszarze wraz z towarzyszącą infrastrukturą techniczną

Do opracowania wykorzystano przepisy niżej wymienionych ustaw:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. nr 80, poz. 717 ze zmianami),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz.U. nr 118, poz. 1233),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. nr 155, poz. 1298),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. nr 92, poz. 880 ze zmianami),

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2006 r. nr 129, poz. 902 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2006 r. nr 89, poz. 625 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. z 2007 r. nr 19, poz. 115 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r. nr 261, poz. 2603 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. z 2004 r. nr 121, poz. 1266 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane (Dz.U. z 2006 roku, nr 156, poz. 1118 ze zmianami),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. nr 120, poz. 826),
- Ustawa z 13 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. nr 162, poz. 1568 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2005 r. nr 239, poz. 2019 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. Nr 199 poz. 1227).

2. Zagadnienia zawarte w studium, forma opracowania

Na zawartość merytoryczną studium składają się trzy główne elementy:

- diagnoza stanu istniejącego i funkcjonowania gminy - uwarunkowania;
- kierunki zagospodarowania przestrzennego;
- polityka przestrzenna gminy.

Dokument studium został sporządzony w postaci tekstu Uchwały Rady Gminy w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Granowo oraz załączników, na które składają się:

A. załącznik 1 w formie opisowej:

1. Diagnoza stanu, funkcjonowania i zagospodarowania przestrzennego gminy.
2. Uwarunkowania rozwojowe oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.

B. załącznik 2 w formie graficznej, zawierający w swej treści uwarunkowania i kierunki rozwoju gminy Granowo, zatytułowany:

1. „Gmina Granowo - studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.” w skali 1: 10 000

Zmiana studium w zakresie lokalizacji elektrowni wiatrowych zawiera:

- **Tekst jednolity studium ze zmianami – załącznik Nr 1,**
- **Rysunek studium ze zmianami – załącznik Nr 2 – mapa w skali 1:10.000 „Gmina Granowo - studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego”,**
- **Rozstrzygnięcia o sposobie rozpatrzenia uwag – załącznik Nr 3.**

3. Tok formalno – prawny opracowania

- 1) W dniu 15 kwietnia 1999 r. Rada Gminy w Granowie podjęła uchwałę Nr VIII/44/99 w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Granowo.
- 2) W dniu 27 maja 1999r. została podpisana umowa na opracowanie studium z Prezesem Zarządu Tadeuszem Błaszakiem i V-ce Prezesem Zarządu Darią Ziemkowską, reprezentującymi „Biuro Planowania Przestrzennego Architektury i Usług Inwestycyjnych Sp. z o.o.”.
- 3) 03.07. 1999 roku wysłano pismo do Wojewody Poznańskiego w celu określenia zadań gminy Granowo wynikających z uwarunkowań i polityki przestrzennej państwa na obszarze województwa, a w szczególności zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych, które muszą być uwzględnione w studium.
- 4) W dniu 03.07.99 rozesłano dodatkowo 31 pism do instytucji, jednostek organizacyjnych, właściwych organów administracji, zarządów gmin sąsiednich, zawiadamiających o przystąpieniu do sporządzania studium z prośbą o wnoszenie wniosków do ww. dokumentu.
- 5) Podczas prac nad studium, autorzy opracowania składali Zarządowi w Granowie raporty z przebiegu prac. Prowadzono szereg rozmów i konsultacji z władzami nad kierunkami rozwoju jednostki, w celu wypracowania optymalnej wersji dokumentu.
- 6) Informacje zgromadzone przez instytucje i jednostki gminne były sukcesywnie (w toku prac) gromadzone i przetwarzane.
- 7) W ramach pierwszego etapu przygotowano materiały wejściowe do sporządzenia opracowania, w tym materiały mapowe (powielono, zeskanowano) w skalach 1: 50 000, 1:25 000 i 1:10 000.

- 8) W ramach drugiego etapu wykonano analizy na temat stanu istniejącego zagospodarowania i funkcjonowania gminy w zakresie: środowiska przyrodniczego, środowiska kulturowego, zagadnień społeczno - gospodarczych, komunikacji i infrastruktury technicznej, opracowań planistycznych, inwentaryzacji urbanistycznej gminy.
- 9) Dnia 15.09.1999 r. dokonano w gminie na posiedzeniu Rady prezentacji diagnozy stanu, a 25.01.2000 r. dokonano prezentacji projektu studium oraz wystąpiono o opinię do sołtysów, radnych, oraz wszystkich zainteresowanych o uwagi i ustosunkowanie się do przedstawionego materiału.
- 10) Wszelkie nieścisłości oraz uwagi radnych, zostały w Studium uwzględnione i skorygowane.
- 11)2000 r. projekt uchwały oraz opis studium wraz z rysunkiem został przekazany Urzędowi Gminy w Granowie w celu zaopiniowania przez władze gminy, oraz zainteresowane instytucje, które o wyłożeniu projektu zostały powiadomione.
- 12) Po pozytywnym zaopiniowaniu projektu Studium, dokument przedłożony został Radzie Gminy do uchwalenia.
- 13) W dniu.....2001 roku, Uchwałą Nr Rady Gminy w Granowie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Granowo” zostało uchwalone.

CZEŚĆ II – DIAGNOZA STANU,
FUNKCJONOWANIA I
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY

1. Zarys historyczny gminy Granowo, oraz najważniejsze zabytki architektury i budownictwa.

Pierwsze udokumentowane zapiski, świadczące o istnieniu Granowa, pochodzą z roku 1298, tak więc obecnie liczy ono 701 lat. 31. stycznia 1298 roku, ówczesny biskup poznański, Andrzej Zaremba, wydał dokument, do dziś przechowywany w Muzeum Archidiecezjalnym w Poznaniu, w którym określając nowe granice archidiaconatu poznańskiego, wymienił również terytorium Granowa.. Choć na obszarze gminy, znaleziono jeden z największych na terenie Wielkopolski skarbów kultury unietyckiej z epoki brązu, datowany na ok.1700 - 1500 lat p.n.e., który stanowiły berła, mieczyki, sztylety siekiery, naszyjniki, naramienniki, oraz bransolety, to właściwą, historię Granowa, datuje się jednak od roku 1298.

Istnieją trzy teorie, tłumaczące pochodzenie słowa, od którego swą nazwę przyjął badany przez nas obszar. Samo wyrażenie gran oznacza: ostro zakończony, kanciasty, mający wyraźne granice. Tak więc, Granowo może oznaczać obszar o kształtach kanciastych, kwadratowych, prostokątnych, lub trójkątnych.

Druga teoria określa Granowo, jako osadę Grana, czyli człowieka o surowej, zwalistej, kanciastej sylwetce, trzecia z teorii, najbardziej prawdopodobna, oznacza Granowo, jako miejscowość graniczną, jakiegoś większego zespołu, klucza posiadłości ziemskich.

Jak wykazują dokumenty historyczne, mieszkańcy Granowa, mogą poszczycić się wspaniałymi przodkami. Niektórzy odegrali znaczącą rolę w historii Polski. Do jednych z nich należał Wincenty z Granowa, herbu Leliwa, który swego czasu był człowiekiem majątnym i władnym. Był on zaufanym człowiekiem Władysława Jagiełły, sprawował urząd kasztelana nakielskiego, starosty generalnego wielkopolski, brał udział w wielu poselstwach, a przez jakiś czas

był właścicielem miasta Śrem z okolicami, oraz wielu innych posiadłości.

Za zasługi w bitwie pod Grunwaldem, gdzie dowodził trzydziestą siódmą chorągwią, składającą się z rycerzy, sołtysów, wójtów oraz uzbrojonych chłopów, otrzymał w zarząd od króla miasto Toruń. Największą jednak sławę, przyniosło Wincentemu, małżeństwo z Elżbietą Pilecką, córką Ottona z Pilczy, wojewody sandomierskiego. Dzięki temu ród jego wszedł w koligację z najpotężniejszymi rodami Rzeczypospolitej. Sześć lat po śmierci Wincentego, w 1417 roku, wdowa Elżbieta, wychodzi za mąż za króla Polski Władysława Jagiełłę.

Ród Granowskich zamieszkiwali ten obszar do końca XV w. W 1507 roku Granowo przeszło w ręce rodu Ujejskich, by w drugiej połowie XVI wieku, po ślubie Zofii Ujejskiej z wojewodą inowrocławskim, znaleźć się we władaniu rodziny Radomickich. Po Radomickich, majątek przejęli Działyńscy. Po śmierci, ostatniej z tej linii Cecylii, w 1899 roku, dobra granowskie, wraz z Kąkolewem, Kubaczynem, i Niemierzycami, stały się własnością księcia Zdzisława Czartoryskiego. W 1932 roku, Czartoryscy sprzedali majątek bogatemu kupcowi poznańskiemu Wacławowi Dróżyńskiemu.

Poza sukcesami, jakie mieszkańcy Granowa odnosili wraz z ich możnowładcami, na kartach historii, zapisane są także klęski tego obszaru. Do jednych z najtragiczniejszych epizodów, zaliczyć można najazd szwedzki w 1656 roku, podczas którego Polacy odnieśli nie tylko klęskę militarną, ale i gospodarczą. Ludność została zdziesiątkowana, a folwarki ograbione i spalone. W tym samym czasie na terenie wielkopolski panowała również straszna zaraza, która sprawiła, że Granowo, na wiele lat przestało istnieć.

Kolejnym epizodem, choć nie tak tragicznym w skutkach, jak potop szwedzki, który zapisał się w historii Granowa było Powstanie Wielkopolskie w 1918 roku. Lokalna społeczność w liczbie ponad siedemdziesięciu ludzi wzięła w nim czynny udział. Dzięki ofiarnej walce, w której poległ tylko jeden powstaniec

granowski, zdobyto lub przyczyniono się do zdobycia wielu strategicznych punktów, takich jak posterunek żandarmerii niemieckiej, dworzec kolejowy, czy też lotnisko na Ławicy koło Poznania.

Trzecim epizodem, który na trwałe pozostanie w dziejach Granowa, jest druga wojna światowa. Choć nie odnotowano na terenie gminy, żadnych zbrojnych wystąpień przeciwko hitlerowcom, to efektem pojawienia się okupanta na obszarze wielkopolski, były liczne przesiedlenia (wysiedlanie rolników granowskich z ich gospodarstw i osadzanie na ich miejscach Niemców przybyłych ze wschodnich rubieży polskich oraz tzw. Niemców nadbałtyckich. Ogółem wysiedlono z terenu Granowa około 550 osób). Podjęto próbę germanizacji mieszkańców, w związku z faktem, iż od 26 października 1939 roku, cała Wielkopolska w rozumieniu prawa hitlerowskiego, stała się częścią Rzeszy. Granowianie, nie uniknęli także represji, przede wszystkim ekonomicznych. Wielu ludzi wywożono i zmuszano do pracy. Zdarzały się przypadki aresztowań i osadzania w więzieniach. Kilku mieszkańców Granowa zginęło podczas okupacji, niektórzy oddali swe życie w obozach koncentracyjnych. 20 stycznia 1945 roku, ostatni osadnicy niemieccy opuszczają ten obszar, a trzy dni później wkraczają wojska radzieckie.

Koniec zawieruchy wojennej, to również czas dużych zmian demograficznych.. Stan ludności gminy Granowo, ciągle wykazuje tendencje rosnące. Według istniejących danych, pod koniec 1945 roku na obszarze badanej jednostki, mieszkało 3286 osób, dwa lata później było już 3526 mieszkańców (wliczając powroty osób wywiezionych i zaginionych), w roku 1977 - 4354 osób, w 1987 roku - 4672 a w 1998 roku było już 4889 mieszkańców.

Ludność ta, zarówno obecnie, jak i w czasach dawniejszych była ludnością o charakterze rolniczym. Działalności tej sprzyjały równinne tereny,

oraz przewaga gleb średnio urodzajnych, które nadawały się jednak do uprawy i hodowli zwierząt. Niemal zupełny brak obszarów leśnych na terenie badanej jednostki (lasy zajmują obecnie około 2% ogólnej powierzchni gminy), również świadczy o rozwiniętej działalności rolniczej, dla której karczowanie lasów, było jedynym sposobem na pozyskanie dodatkowego arealu.

Pomimo długoletniej historii tego obszaru, która została udokumentowana, na terenie Granowa, niestety nie zachowało się zbyt wiele zabytków. Przyczynił się do tego przede wszystkim pożar, który strawił okolicę w 1656 roku podczas najazdu Szwedów, jak i późniejsze działania wojenne.

Do najcenniejszych zabytków, poza wspomnianymi wcześniej wykopaliskami archeologicznymi, bez wątpienia zaliczyć należy kościół w Granowie. Mimo pożaru ocalał on częściowo, jednak stan konstrukcji, jak i liczne grabieże dokonane przez szwedzkich żołnierzy, nie pozwoliły na funkcjonowanie świątyni. W 1729 roku, decyzją Doroty Radomickiej, ówczesnej właścicielki Granowa, kościół został rozebrany a na jego miejscu, pobudowano nowy, i tak jak dawniej patronem pozostał Św. Marcin. Budowla stoi po dzień dzisiejszy.

W poniższym zestawieniu przedstawiono spis obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy Granowo, według miejscowości. Zostały wyszczególnione dodatkowo:

1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków
2. Zabytkowe parki
3. Zabytkowe cmentarze

- **BIELAWY**

1. Zespół dworsko - folwarczny,

- oficyna mur. k. XIX w. przebudowana,
 - stajnia i chlewnia, ob. magazyn, mur. k. XIX w., przeb. 1951 i lata 80 XX w.
 - 2 stodoły, ob. magazyny, mur, 4 ćw. XIX w.
 - kuźnia, ob. warsztat, mur., 4 ćw. XIX w,
 - ogrodzenie mur. k. XIX w.
 - sześćiorak, ob. dom nr 7, mur. k. XIX w.
 - 3 ośmioraki, ob., domy nr 8, 12,14, mur. k. XIX w, przebud.
2. Park krajobrazowy z 2 poł. XIX w.

- **DRUŻYN**

3. Dom nr31, mur.1925 r.

- **GRANOWO**

4. Zespół Kościoła Par. P.W. ŚW. Marcina

- Kościół drewn, 1729, restaur. 1868 – 1869, 1935,
- Dzwonnica , drewn. K. XIX w.,
- Grobowiec rodziny Niezychowskich, mur., ok. 1841 r,
- Plebania, mur., k. XIX w,
- stodoła, mur., k. XIX w
- budynek gospodarczy, szach., k. XIX w,.
- Ogrodzenie, mur., żel., k. XIX w.
- Wikarówka, ul. Stawowa 5, mur., k. XIX w.

5. Szkoła Powszechna wymurowana w XIX w,

6. Zajazd z 2 połowy XIX w.

7. Zespół Dworca Kolejowego, w skład którego wchodzi:

- dworzec murowany z lat 1908 - 1910

- dom pracowniczy, murowany w 1910 r.
- budynek gospodarczy, murowany w 1910r.

8 i 9. Zespół dworsko - folwarczny, o. W jego skład wchodzi:

- dwór, obok biblioteka i mieszkania, murowane w trzecim ćwierćwieczu XIX w.
- dworek, później oficyna, murowana w końcu XVIII w, przebudowywana
- park krajobrazowy, 3 ćw. XIX w
- stajnia i chlewnia, murowane pocz. XX w.
- stodoła, obok magazyn, murowana pocz. XX w.
- 3 czworaki, ob. domy, ul: Kolejowa 40, 44,48 mur. ok..1910
- ośmiorak , ob. dom ul: Kolejowa 43, mur ok. 1910r.

Ul. Kolejowa:

Domy:

- 10. nr 7, mur. ok. 1900.
- 11.nr 15, mur, 4 ćw. XIX w,
- 12. nr 17 , mur. 4 ćw. XIX w,
- 13.nr 19, mur. 4ćw.XIX w.
- 14.nr 28, mur k. XIX w. remont. 1934
- 15.nr 34, drewniany, ok. 1940 r.

Ul: Poznańska:

Domy:

- 16.nr 30, mur. 4 ćw. XIX w.
- 17.nr 34, mur. k. XIX w.
- 18.nr 38, mur. k. XIX w.

Ul: Szkolna

Domy:

- 19.nr 8, mur, k XIX w,
- 20.nr 9, mur 1912,

- 21.nr 11, mur. pocz. XX w.
22.nr 23, mur. k. XIX w.
23.nr 33, mur. k. XIX w.
24.Młyn, ul: Kolejowa nr8, mur 4 ćw. XIX.

• **GRANÓWKO**

25. Kaplica, mur, pocz XX w.
26. Zespół pałacowo - folwarczny,
- pałac, ob. szkoła podst. i przedszkole, mur. ok. 1820 - 1830, odbudow. werandy i tarasu 2 poł. XIX w., remont. 1965 - 1970,
 - oficyna, obok biuro i mieszkania ,mur. ok. poł. XIX w. przebud. 1922
 - oficyna ob. magazyn, mur. , ok. poł. XIX w, przebud. 1936,
 - ogrodzenie z bramą i stróżówką , mur. , 2 poł XIX w.,
 - park krajobrazowy, ok. poł XIX w.
27. Zespół folwarczny:
- stajnię, ob. owczarnia, mur. k. XIX w., podbudówka 1 ćw. XX w.,
 - oborą, ob. owczarnia, mur. k.. XIX w. przebud. l. 80 XX w.,
 - stodołą, ob. owczarnia, mur., k. XIX w.,
 - stodołą, mur., k. XIX w.
 - spichlerzem, mur., 2 ćw. XIX w, przebud. ok. 1874 r.,
 - gorzelnią, mur., k. XIX w., cz. zrujnowana.

• **JANUSZEWICE:**

28. Zabytkowa zagroda nr 5,
- dom mur., 4 ćw. XIX w.
 - obora, mur., 1930 r.,
 - ogrodzenie mur. - drew. , k. XIX w.
29. Zagroda nr 28,

- dom mur., ok 1910 r.,
 - obora, mur., 1914 - 1915,
- 30 Zagroda nr29,
- obora mur., k. XIX w.,
 - budynek gospodarczy z gołębnikiem, mur., k. XIX w.,
 - brama mur., k. XIX w.

31. dom nr 2, mur., 1912 r.,

32. dom nr 13, mur., 1905 r.,

33. dom nr 15, mur., ok. 1900 r.,

34. dom nr 24, mur., 1902 r.,

35. dom nr 26, mur., 1884 r.,

- **KĄKOLEWO:**

36. Szkoła, ob. dom nr 48, mur., ok. poł. XIX w., przeb.

37. Szkoła, mur., 1908 r.,

38. Zespół folwarczny:

- rządówka, mur. , k. XIX w.
- park krajobrazowy, k. XIX w.,
- stajnia, ob. indycznik, mur., k. XIX w., przeb. lata 50 i 70 XX w.
- obora, ob, indycznik, mur., k.. XIX w. przeb 1972r,
- stodoła mur., k. XIX w.,
- spichlerz, mur., k XIX w.
- kuźnia, ob. garaż i magazyn, mur., k., XIX w.,
- 2 sześcioraki, ob. domy nr 70 i 71, mur. k. XIX w.,

39. Zagroda nr 26,

- dom mur. 2 poł., XIX w.,
- chlew, mur., k. XIX w.,
- stodoła glin. 2 poł XIX w.,

40. Dom nr 9, drewn, 3 ćw. XIX w.,
41. Dom nr 24, mur. - drewn. K. XIX w.
42. Dom nr 61, mur. 1 ćw., XX w.
43. Dom nr 66, 1 ćw. XX w.
44. Dom nr 67, mur., pocz XX w.

• **KOTOWO**

45. Szkoła mur. pocz XX w.
46. Zespół pałacowy
 - pałac, mur ok. poł. XIX w, przeb. ok. 1910
 - dworek, później oficyna, mur., 2 ćw., XIX w., przybudówka pn. 3 ćw. XIX w.,
 - park krajobrazowy, ok. połowy XIX w.,
47. Zespół folwarczny:
 - kancelaria, ob. dom mieszkalny, mur., k. XIX w, przeb. l. 50 XX w.,
 - stajnia, mur., k. XIX w.,
 - obora i spichlerz, mur. początek XX w, remont. l. 60 XX w.,
 - chlewnia, mur., 1906, remont 1976,
 - spichlerz, mur., 1907,
 - zespół gorzelni
 - gorzelnia, mur., l. 90 XIX w., rozb. 1926 r,
 - kotłownia, mur., l. 90 XIX wieku,
 - dom mieszkalny, mur., l. 90 XIX w,
 - kuźnia i stelmacharnia, mur. 1906 rok,
 - 4 siedmioraki, mur. k. XIX w (jeden datowany 1898 r.).

- **KUBACZYN**

48 Zespół folwarczny,

- rządcówka, ob. mieszkania, mur., pocz. XX w.,
- stajnia, ob. chlewnia, mur., pocz. XX w., przeb. l.80 XX w,
- stodoła, ob., magazyn murowany, pocz XX w., dobudówki l. 60 i 70 XX w.
- pozostałość parku folwarcznego, 1932 - 1933.
- sześciorak, ob. dom nr 3, mur., 1912.

- **NIEMIERZYCE**

49 Zespół folwarczny,

- rządcówka, ob., biuro i mieszkania, mur., k. XIX w., dobud. część pd. l. 30 XX w.,
- kancelaria, ob. biuro, magazyn i kórnik, mur, k. XIX w.,
- stajnia, ob. obora, mur., k. XIX w.,
- obora mur., k. XIX w , remont. 1954 i 1986,
- chlewnia mur., pocz. XX w, remont 1968,
- stodoła, ob. magazyn, mur., ok. 1910, remont 1955,
- pozostałości bramy i ogrodzenia, mur., XIX w,
- park krajobrazowy, k. XIX w.
- 3 czworaki, ob. domy nr 11,13,14, mur., ok. 1910, remont. l. 70 XX w.

- **SEPAROWO**

50. Pozostałości zespołu folwarcznego:

- rządcówka, ob. dom nr8, mur., pocz.. XX remont. l. 80 XX w.,

- stodoła mur. pocz. XX w.,
- dwojak, ob. dom nr 7, mur., 1909, remont. l. 70 XX w.,
- czworak, ob. dom nr 6, mur., k. XIX w.,
- czworak, ob. dom nr 5, mur., l. 20 XX w, remont. l. 70 XX w.

- **STRZĘPIŃ**

51. Pozostałości Zespołu Folwarcznego:

- rządcówka, mur., pocz XX w, przebud.,
- czworak, ob. dom nr 18/20, mur., pocz XX w .,
- czworak, ob. dom nr 12, mur., pocz XX w.

Ad 1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków, według miejscowości w gminie Granowo w 1999 roku.

- **BIELAWY**

1. Park w Bielawach (PGR Bielawy) – nr rej. 1867/A, 1981 rok

- **GRANOWO**

1. Dwór (RSP Granowo)- nr rej. 385/A, 1968 rok,
2. Kościół św. Marcina – nr rej. 2474/A, 1931 rok,
3. Pałac wraz z parkiem (RSP Granowo) – nr rej. 1780/A, rok 1979,

- **GRANÓWKO**

1. Pałac wraz z parkiem (RSP Granówko) – nr rej. 2507/A, rok 1955,
2. Park (RSP Granowo) – nr rej. 1978/A, rok 1984,
3. Spichlerz (RSP Granówko) – nr rej. 2509/A – rok 1955

- **JANUSZEWICE**

1. Wiatrak – koźlak – nr rej. 931/A, rok 1970.

- **KOTOWO**

1. Cmentarzysko ciałopalne – 651/A – rok 1969,

2. Oficyna podworska (PGR Kotowo) – 1212/A, rok 1970,
3. Pałac (Technikum Rolnicze w Kotowie) – nr rej. 1418/A – 1973,
4. Park (PGR Kotowo) – 1686/A – 1975,

- **KUBACZYN**

1. Park dworski (UG Granowo) – nr rej 2615/A – rok 1997,

- **SEPAROWO**

1. Dwór - nr rej. 2316/A – rok 1994
2. Park (PGR Ptaszkowo) – 2017/A – rok 1985.

Ad 2. Zabytkowe parki w gminie Granowo.

- **BIELAWY** – park o powierzchni 2,72 ha, powstał II poł. XIX w, stan dobry – nr rej 1836/A.
- **GRANOWO** – park o powierzchni 4,57 ha (w tym wody 0,07 ha), powstał II poł. XIX w, stan zaniedbany, nr rej. 1780/A
- **GRANÓWKO**, park o powierzchni 5,38 ha (w tym wody 0,10 ha), powstał w I poł. XIX w. , stan zaniedbany, nr rej. 1978/A,
- **KĄKOLEWO** park o powierzchni 0,96 ha, powstał k. XIX w. , stan zaniedbany,
- **KOTOWO**, park o powierzchni 6,70 ha (w tym wody 0,20 ha), powstał w I poł. XIX w. , stan dobry, nr rej. 1686/A,
- **KUBACZYN**, park o powierzchni 2,66 ha , powstał pocz.. XX w. , stan zaniedbany,
- **NIEMIERZYCE**, park o powierzchni 2,24 ha (w tym wody 0,23 ha), powstał k. XIX w. , stan zaniedbany, nr rej. 2026/A,
- **SEPAROWO**, park o powierzchni 1,48 ha (w tym wody 0,10 ha), powstał w poł. XIX w. , stan zaniedbany, nr rej. 2017/A,

Ad 3. Zabytkowe cmentarze w gminie Granowo, według miejscowości.

- **GRANOWO**

1. Cmentarz rzymsko – katolicki, powstał na przełomie XIX i XX wieku, stan dobry, czynny.
2. Cmentarz rzymsko – katolicki, stan zaniedbany, zamknięty.

2. Charakterystyka środowiska przyrodniczego gminy Granowo.

2.1. Budowa geologiczna i występowanie surowców mineralnych na obszarze gminy.

Na tle struktur geologicznych Polski, badany obszar znajduje się na Platformie waryscyjskiej, granicząc od północnego wschodu z Prekambryjską platformą wschodnioeuropejską, a od południa z Masywami orogenicznymi, kaledońsko - waryscyjskich Gór Świętokrzyskich, Sudetów i Zagłębia Górnośląskiego oraz z Karpatami, reprezentującymi struktury alpidów. Od strony zachodniej, Platforma waryscyjska wykracza znacznie poza obszar Polski.

W swoim podłożu posiada utwory paleozoiczne, sfałdowane w orogenezie kaledońskiej i waryscyjskiej, jednak przykryte są one ciągłą pokrywą osadów permu, mezozoiku. a także przy warstwie powierzchniowej osadami ery kenozoicznej.

Część z omawianej Platformy, stanowi Epiwaryscyjska strefa monoklinalna, na obszarze której zlokalizowana jest Monoklina Przedsudecka, obejmująca swym zasięgiem także Pojezierze Poznańskie wraz z Równiną Opalenicką, gdzie znajduje się gmina Granowo.

Analizowany obszar stanowi strefę brzeżną maksymalnego zasięgu ostatniego zlodowacenia. O cechach rzeźby tego terenu zdecydowała zatem działalność lądolodu bałtyckiego i jego wód z okresu nasunięcia oraz zaniku tzw. fazy leszczyńskiej, przy wyraźnym oddziaływaniu napotkanego ukształtowania terenu pochodzącego ze zlodowacenia środkowopolskiego.

Powierzchnia badanego obszaru reprezentowana jest zatem przez typ rzeźby młodoglacjalnej. Jest to bowiem rozległy obszar bardzo płaskiej wysoczyzny

morenowej, zbudowanej przy wierzchniej warstwie z glin morenowych, tworzących niemal ciągłą pokrywę o miąższości od kilku do kilkunastu metrów. W sąsiedztwie małych rzeczek i potoków, dolin wód roztopowych i rynien glacialnych, oraz w strefach niewielkich pasów sandrowych, gliny ustępują miejsca osadom piaszczysto żwirowym.

Gliny morenowe decydują o litologii powierzchni Równiny Opalenickiej, wykazują ciągłość na powierzchni Wału Lwówecko - Rakoniewickiego, co zaciera granice między tymi dwoma subjednostkami geomorfologicznymi.

Budowa omawianego obszaru ma poligenetyczny charakter. Oznacza to, że cechuje się on obecnością cienkiej jedynie pokrywy utworów najmłodszego plejstocenu, pod którą zachowały się nie tylko struktury, ale także zręby starszych elementów rzeźby. Te przetrwałe elementy zostały „reprodukowane” w młodoglacialnym krajobrazie. W omawianym obszarze, reprodukowaniu uległa rzeźba wywodząca się ze zlodowacenia środkowopolskiego.

Procesy geologiczne, które miały miejsce na terenie badanej jednostki, w dużej mierze zadecydowały również o występowaniu w jej utworach cennych surowców mineralnych. Do jednych z nich, bez wątplenia zaliczyć należy gaz ziemny. Na obszarze gminy wydobywany jest on w dwóch miejscach, mianowicie w Granowie oraz w Strzępinu.

Drugim cennym surowcem, z którego korzystają mieszkańcy Granowa, są kruszywa do których zaliczamy piaski oraz żwiry. Wykorzystywane są one na potrzeby lokalne dla budownictwa i drogownictwa. W obrębie wsi Drużyn i Kubaczyn zlokalizowano złoża, jednak obecnie nie są one wykorzystywane.

W okolicach Granowa istniały dwa złoża. W jednym z nich zakończono eksploatację w 1998 roku, na miejscu drugiego, gdzie wydobywanie zakończyło się ponad 20 lat temu, obecnie funkcjonuje wysypisko.

Jedynym złożem, które jest obecnie eksploatowane, jest złożo znajdujące się w północnej części gminy, w okolicach wsi Zemsko.

2.2. Rzeźba terenu i położenie fizyczno - geograficzne.

Gmina Granowo, z punktu widzenia fizyczno - geograficznego, położona jest w kilku regionach. W zależności od skali, w jakiej chcemy badać interesujący nas obszar, możemy mówić o położeniu gminy Granowo w prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego. Jest to najmniejsza skala, która przedstawia nam gminę na tle podziału regionów fizyczno - geograficznych Europy. Od północy graniczy on z Morzem Bałtyckim, od wschodu z Nizem Wschodniobałtycko - Białoruskim, od południa z Wyżynami Polskimi, krótkim odcinkiem z Karpatami i Podkarpaciem, oraz z Masywem Czeskim.

W skali Polski, możemy zakwalifikować gminę Granowo, jako obszar znajdujący się w podprowincji Pojezierzy Południowobałtyckich, które bruzdą Pradoliny Toruńsko - Eberswaldzkiej, oddzielone są od strony północnej od Pojezierzy Pomorskich, od strony wschodniej i południowej graniczy z Pojezierzami Wschodniobałtyckimi oraz Niziną Środkowopolską, natomiast od zachodu, graniczy z Pojezierzem Lubusko - Barmińskim, oraz Pojezierzem Wschodniobrandenburskim.

Część podprowincji Pojezierza Południowobałtyckiego, stanowi makroregion Wielkopolsko - Kujawski, zajmujący powierzchnię 15,7 tys km². Równoleżnikową oś regionu tworzą moreny fazy poznańskiej, które przecinają dwie poprzeczne bruzdy: Poznański Przełom Warty i rynna jezior goplańskich, które łączą dwie pradoliny: Warciańsko - Odrzańską oraz Toruńsko - Eberswaldzką. W skład makroregionu Wielkopolsko - Kujawskiego wchodzi 7 mezoregionów. Jeden z nich stanowi Pojezierze Poznańskie. Jest to wysoczyzna granicząca z czterech stron dolinami. Obornicką doliną Warty od północy, Poznańskim Przełomem Warty na wschodzie, Doliną środkowej Obry na południu, oraz Bruzdą Zbąszyńską na zachodzie.

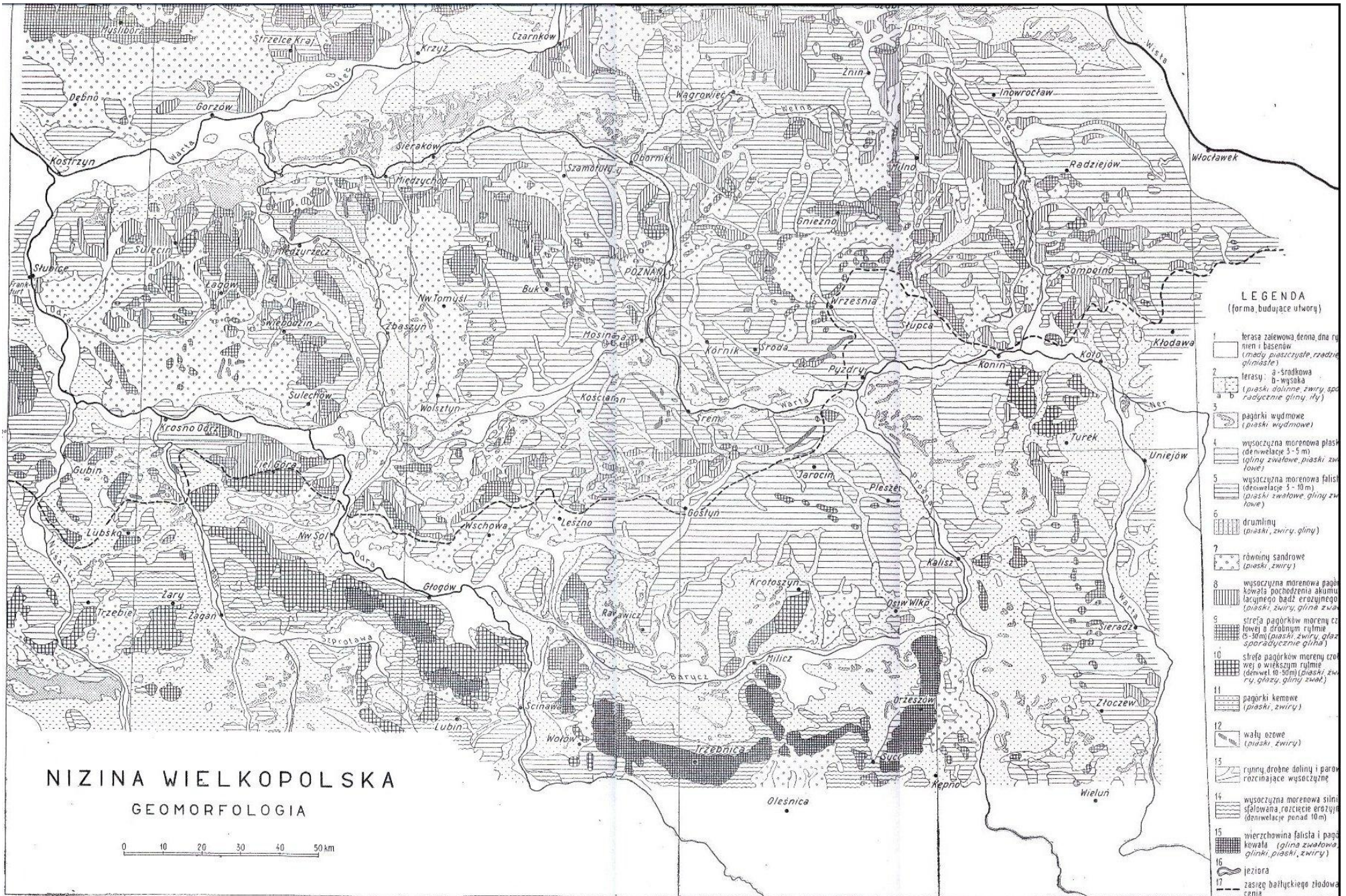
Część tego obszaru stanowi Równina Opalenicka, na terenie której znajduje się

Gmina Granowo. Mikroregion ten stanowi płaska niecka moreny dennej na wschód od Wału Lwówecko - Rakoniewickiego i na południe od Pojezierza Międzychodzko - Pniewskiego o długości 40 km i szerokości od 16 - 20km. Jej osią płynie na południe rzeka Mogilnica, która uchodzi do Pradoliny Warciańsko - Odrzańskiej w pobliżu działu wodnego między Wartą i Obrą na wysokości 70 m n.p.m. i bifurkuje kanałami na wschód i na zachód.

We wschodniej części gminy, na pograniczu z Pojezierzem Stęszewskim, znajduje się jezioro Strykowskie o powierzchni 3 km² i głębokości 7,7 m.

W przeważającej części, krajobraz gminy jest równinny ze średnimi rzędnymi wahającymi się między 75 - 80 m n.p.m., deniwelacjami w granicach 3 - 5m i spadkami terenu, nie przekraczającymi 2%. Obniżenia terenowe rzeki Mogilnicy oraz Strugi Niemierzyckiej sięgają rzędnych 73 - 74 m n.p.m., a jedynie w okolicach Zemska, w północnej części gminy, znajduje się niewielka wysoczyzna morenowa, z największym wzniesieniem na obszarze, sięgającym 87 metrów.

Poniższa rycina przedstawia geomorfologię analizowanej jednostki na tle Niziny Wielkopolskiej.

2.3. Gleby

Według danych za rok 1998, powierzchnia gminy Granowo wynosiła 6842 ha, co stanowi 10,6% powierzchni powiatu grodziskiego oraz 0,23 % powierzchni województwa wielkopolskiego. Typowo rolniczy charakter badanej jednostki jest zdeterminowany typem oraz jakością gleb występujących w Granowie. W powierzchni ogólnej gminy, aż 6159 ha, co stanowi 90 % terenów, zajętych jest przez użytki rolne., w których aż 92%, czyli 5667 ha, stanowią grunty orne. Blisko 6,4 % (397 ha) użytków rolnych, stanowią łąki, 1,2 procenta (75 ha) przeznaczony jest na pastwiska, a zaledwie 0,32 % (20 ha) gruntów wykorzystywanych rolniczo stanowią sady. Jedynie 1,79% powierzchni ogólnej gminy zajmują tereny leśne. Pod tym względem badana jednostka zajmuje ostatnie miejsce w województwie. Pozostałe grunty i nieużytki, zajmowały w gminie Granowo 560 ha.

Poniższa tabela przedstawia strukturę użytkowania gruntów rolniczych w gminie Granowo.

Tabela . Struktura użytków rolnych w gminie Granowo w 1998 roku

Użytki rolne						Lasy w ogólnej powierzchni gminy
Powierzchnia	ogółem	Grunty orne	sady	łąki	pastwiska	
ha	6159	5667	20	397	75	123
Odsetek (%)	100	92	0,32	6,4	1,2	1,79

Źródło: Rocznik statystyczny województwa poznańskiego, 1998 rok.

Pod względem jakości, gleby znajdujące się na obszarze gminy Granowo, zaliczyć możemy do gleb średnio urodzajnych. Ponad 70 % powierzchni, zajmują ziemie klasy III b, IV a oraz IV b. Na wysoczyźnie wytworzyły się przede wszystkim gleby pseudobielicowe, brunatne wyługowane oraz brunatne właściwe, a w dolinach cieków, lokalnych zagłębieniach i rynnach jeziornych, przeważają czarne ziemie właściwe i zdegradowane, mady oraz ziemie murszowo - mineralne, murszowate i murszowo - torfowe, które zajęte są głównie przez użytki zielone. Na terenie gminy przeważają ziemie utworzone z glin lekkich i płytko spiaszczonych.

Najlepsze gleby, zawierające w warstwie próchnicznej piaski gliniaste mocne o trwałej gruzelkowej strukturze, posiadające właściwe stosunki powietrzno - wodne, zaliczone są do 2 - go kompleksu pszennego dobrego. W kompleksie tym przeważają czarne ziemie właściwe i zdegradowane, gleby pseudobielicowe, oraz brunatne właściwe. Występują one głównie w południowej i południowo - wschodniej części gminy, we wsiach Kąkolewo, Granowo oraz Granówko.

Gleby wytworzone z glin lekkich zwałowych, posiadające w wierzchnich warstwach piasek gliniasty lekki, zaliczono do kompleksu 4-go, żytniego bardzo dobrego. Są to gleby lekkie, strukturalne o właściwych stosunkach wodnych, jednak z małą ilością pokarmu. Napotkać je możemy na pograniczu gleb pszennych i żytnich.

W południowej oraz środkowej części gminy, we wsiach Granowo, Granówko oraz Niemierzyce i Drużyn napotkać możemy najczęściej gleby pseudobielicowe, brunatne wyługowane, oraz czarne ziemie.

Północną część gminy Granowo, we wsiach Januszewice, Strzępiń i Bielawy zajmują przede wszystkim gleby kompleksu 5-go, wytworzone z piasków gliniastych lekkich, zalegających średnio głęboko na glinie lekkiej, oraz gleby

kompleksu 6 - go, wytworzone z piasków słabogliniastych, średnio głęboko i głęboko podścielonych gliną lekką lub wytworzone z piasków słabogliniastych całkowitych. Cechą gleb 5 i 6 - go kompleksu jest mała zawartość składników pokarmowych oraz próchnicy, słaba struktura i okresowe niedobory wilgoci w czasie wegetacji roślin.

Miejscami, pojawiają się na obszarze gminy Granowo, także gleby kompleksu 7 - go. Są to najslabsze gleby brunatne wyługowane i pseudobielicowe. Charakteryzują się ciągłym niedoborem wilgoci.

Gleby kompleksu 8-go i 9-go, do których zaliczamy niektóre czarne ziemie właściwe, gleby pseudobielicowe wytworzone z glin lekkich całkowitych, płytko spiaszczonych, czarne ziemie zdegradowane, oraz murszaste to gleby okresowo podmokłe, które znajdują się najczęściej w obniżeniach terenu. Słaba przepuszczalność tych gleb powoduje złe stosunki powietrzno - wodne. Najczęściej możemy je spotkać we wsi w Granowie i Kąkolewie. Poniższa tabela przedstawia procentowy udział poszczególnych klas bonitacyjnych w ogólnej powierzchni użytków rolnych w gminie.

Tabela . Udział poszczególnych klas glebowych w ogólnej powierzchni użytków rolnych w gminie Granowo.

	Klasy bonitacyjne							
	I	II	IIIA	IIIB	IVA	IVB	V	VI
odsetek (%)	0,4	1,1	14	19,3	42,1	11,2	8,9	3

Źródło: Materiały z UG.

W latach 1986 - 1993 pracownicy Okręgowej Stacji Chemiczno - Rolniczej w Poznaniu, przeprowadzili badania w gminie Granowo w gospodarstwach indywidualnych, badając przydatność rolniczą gleb pod kątem jej zasobności w pierwiastki chemiczne, których niedobór bądź nadmiar ma

znaczny wpływ na osiągnięte przez rolników plony.

W wyniku badań, stwierdzono, że pod względem zawartości wapna, jedynie dla 5% przebadanych gleb konieczne jest przeprowadzenie procesu wapnowania. Dla 65 % gleb, zabieg ten jest zbędny. Znaczna część gleb ma odczyn obojętny lub lekko kwaśny (ok.80%), natomiast ziemie o odczynie bardzo kwaśnym, zajmują jedynie 3% analizowanej powierzchni. Jeszcze mniej, bo zaledwie 2%, zajmują gleby o zasadowym odczynie.

Pod względem zawartości fosforu w glebie, sytuacja w przebadanych gospodarstwach kształtuje się bardzo korzystnie. Dla 82% analizowanych gleb, zawartość tego pierwiastka określono, jako średnią wysoką lub nawet bardzo wysoką. Tylko w 3% określono ją jako bardzo niską.

Odwrotnie kształtuje się sytuacja pod względem zawartości w glebie potasu. Dla 73% przebadanych gleb, określono ją jako średnią, niską bądź bardzo niską, a jedynie dla 13 % bardzo wysoką. Podobnie niska jest w glebie zawartość magnezu. Tylko dla 7% gleb określono ją jako wysoką bądź bardzo wysoką.

2.4. Warunki klimatyczne.

Obszar gminy Granowo, na tle klimatycznego podziału Polski, umieścić możemy w Lubuskim Regionie Klimatycznym, który swoim zasięgiem obejmuje ziemię lubuską, sięgając również pojezierza Poznańskiego oraz Leszczyńskiego. Zasadniczym kryterium, jakim posłużono się przy wyznaczaniu granic i zasięgu regionów klimatycznych był wskaźnik średniej rocznej liczby dni z poszczególnymi obserwowanymi w Polsce typami pogody, wyróżnionymi na podstawie jednoczesnej analizy zespołu wartości wybranych elementów pogody (temperatury powietrza, zachmurzenia ogólnego nieba oraz opadów atmosferycznych). Dane, które posłużyły do wyodrębnienia regionów zebrane zostały na przestrzeni lat 1951 - 1980.

Aby zanalizować poniższą tabelę, przedstawiającą średnią liczbę dni z poszczególnymi typami pogody, należy uprzednio objaśnić znaczenie poszczególnych pojęć:

- pogoda gorąca - temp. średnia dobowa powyżej 25°C , temp min. i max powyżej 0°C .
- pogoda bardzo ciepła - temp. średnia dobowa $15,1^{\circ}\text{C}$ - 25°C , temp dobowa min. i max powyżej 0°C .
- pogoda umiarkowanie ciepła - temperatura średnia dobowa $5,1^{\circ}\text{C}$ - $15,0^{\circ}\text{C}$, temperatura dobowa minimalna i maksymalna powyżej 0°C
- pogoda chłodna - temperatura średnia dobowa $0,1^{\circ}\text{C}$ - $5,0^{\circ}\text{C}$, temperatura dobowa minimalna i max. powyżej 0°C
- pogoda przymrozkowa umiarkowanie chłodna - temperatura średnia dobowa powyżej 5°C , temperatura dobowa minimalna poniżej lub równa 0°C , max. powyżej 0°C ,
- pogoda przymrozkowa bardzo chłodna - temp. średnia dobowa $0,1^{\circ}\text{C}$ - $5,0^{\circ}\text{C}$,

temperatura dobowa minimalna poniżej lub równa 0°C , max. powyżej 0°C

- pogoda przymrozkowa umiarkowanie zimna - temperatura średnia dobowa od $0,0^{\circ}\text{C}$ do -5°C , temp. dobowa min. poniżej lub równa 0°C , max powyżej 0°C

- pogoda przymrozkowa bardzo zimna - temperatura średnia dobowa poniżej -5°C , temp. dobowa min. poniżej lub równa 0°C , max powyżej 0°C

- pogoda umiarkowanie mroźna - temperatura średnia dobowa od $0,0^{\circ}\text{C}$ do -5°C , temp. dobowa min. i max poniżej lub równa 0°C

- pogoda dość mroźna - temp. średnia dobowa od $-5,1$ do -15°C , temp, dobowa min. i max. poniżej lub równa 0°C

- pogoda bardzo mroźna - temp. średnia dobowa poniżej -15°C , temp. dobowa min. i max. poniżej lub równa 0°C

- pogoda słoneczna lub z małym zachmurzeniem - zachmurzenie średnie dobowe mniejsze lub równe 20%

- pogoda pochmurna - zachmurzenie średnie dobowe 21 - 79%

- pogoda z dużym zachmurzeniem - zachmurzenie średnie dobowe równe lub powyżej 80%

- pogoda bez opadu - dobowa suma opadu poniżej 0,1 mm

- pogoda z opadem- dobowa suma opadu równa lub większa od 0,1 mm

Tabela. Średnia roczna liczba dni z poszczególnymi typami pogody w Regionie Lubuskim. Wartości średnie za lata 1951 - 1980.

Typy pogody		Słoneczna		Pochmurna		Z dużym zachmurzeniem		Słoneczna	Pochmurna	Z dużym zachmurzeniem	Bez opadu	Z opadem	Razem
		bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem	bez opadu	z opadem						
Ciepła	- gorąca	0,6	0,0	0,4	0,2			0,6	0,6		1,0	0,2	1,2
	- bardzo ciepła	13,7	0,4	37,4	21,3	4,6	9,6	14,1	58,7	14,2	55,7	31,3	87,0
	- umiarkowanie ciepła	25,2	0,6	92,0	61,5	23,6	62,4	25,8	153,5	86,0	140,8	124,5	265,3
	- chłodna	10,3	0,2	46,6	31,7	12,8	36,0	10,5	78,3	48,8	69,7	67,9	137,6
		0,6	0,0	7,6	8,3	6,2	16,8	0,6	15,9	23,0	14,4	25,1	39,5
Przymrozkowa	- umiarkowanie chłodna	1,5	0,0	1,6	0,4	0,2	0,5	1,5	2,0	0,7	3,3	0,9	4,2
	- bardzo chłodna	2,8	0,1	11,0	7,3	4,5	11,2	2,9	18,3	15,7	18,3	18,6	36,9
	- umiarkowanie zimna	7,6	0,2	21,2	12,8	8,9	18,5	7,8	34,0	27,4	37,7	31,5	69,2
	- bardzo zimna	3,1	0,1	8,5	5,1	4,2	6,7	3,2	13,6	10,9	15,8	11,9	27,7
		0,2		0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1	0,3	0,1	0,4
Mroźna	- umiarkowanie mroźna	0,6	0,0	3,6	2,1	0,5	5,9	0,6	5,7	6,4	4,7	8,0	12,7
	- dość mroźna	3,6	0,1	9,1	4,9	2,9	9,0	3,7	14,0	11,9	15,6	14,0	29,6
	- bardzo mroźna	2,7	0,1	5,2	2,7	2,4	3,1	2,8	7,9	5,5	10,3	5,9	16,2
		0,3		0,3	0,1	0,0	0,0	0,3	0,4	0,0	0,6	0,1	0,7
RAZEM		36,4	0,9	122,3	79,2	35,4	89,9						
		37,3		201,5		125,3		37,3	201,5	125,3	194,1	170,0	365,0

Źródło: Alojzy Woś, „Klimat Polski”, PWN, Warszawa 1999 rok.

Granice omawianego regionu, zarysowują się stosunkowo wyraźnie w części zachodniej, południowej i częściowo wschodniej. Mniej wyraźnie granice klimatyczne oddzielają ten region od Kotliny Gorzowskiej.

Obszar, na którym znajduje się gmina Granowo, jest obszarem, na którym stosunkowo często mogą pojawić się dni z pogodą gorącą. Średnio w roku występuje tutaj co najmniej jeden dzień z temperaturą średnią dobową przekraczającą 25⁰C i częściej cechuje go pogoda słoneczna bez opadu, a rzadziej pogoda pochmurna również bez opadu. Do względnie licznych, w porównaniu z innymi regionami kraju, należą dni bardzo ciepłe z dużym zachmurzeniem bez opadu. Mniejszą zaś frekwencją niż w innych regionach klimatycznych odznaczają się dni z typami pogody przymrozkowej bardzo chłodnej oraz przymrozkowej bardzo chłodnej bez opadu.

Aby dokładniej określić wielkości występowania określonych zjawisk atmosferycznych dla badanego obszaru, posłużono się danymi z Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Poznaniu. W związku z brakiem na terenie gminy Granowo ośrodka zajmującego się tymi badaniami, zmuszeni jesteśmy do wykorzystania danych z instytutu znajdującego się najbliższej interesującej nas jednostki, a więc z Poznania.

Od roku 1981 do 1997 roku, temperatura najcieplejszego miesiąca wahała się od 16,7⁰C w 1993 roku do 20,8⁰C w 1992 i w 1995 roku i przypadała ona najczęściej na miesiąc lipiec, przy czym w 1992, 1996 i 1997 roku najcieplejszym miesiącem był sierpień.

Najchłodniejsze miesiące przypadały na luty oraz styczeń z temperaturą wahającą się między - 0,5⁰C w 1993 roku a -5⁰C w 1996 roku.

Pod względem ilości opadów, badany region zaliczyć można do regionów najbardziej ubogich. Średnie roczne sumy opadów wahają się zaledwie między 478 mm w roku 1981 a 636 mm w 1997 roku, przy czym miesiącami o

najbardziej intensywnych opadach są miesiące lipiec oraz czerwiec. Najmniej opadów przypada natomiast na miesiące zimowe, przede wszystkim luty i styczeń, choć bywają lata, w których najbardziej suchym okresem jest miesiąc letni czerwiec, ze średnim opadem 3 mm (1992 rok) bądź miesiąc jesienny październik ze średnim opadem 12 mm (1991, 1995 rok).

Miesiące o największym zachmurzeniu to przede wszystkim jesienno - zimowe miesiące (listopad, grudzień, styczeń), w których stopień zachmurzenia na przestrzeni lat 1981 - 1997, wahał się między 5,8 a 6,6 w ośmiostopniowej skali, w której 0 - oznacza niebo bez chmur, a 8 - niebo pokryte całkowicie chmurami.

Miesiące najmniej zachmurzone to miesiące wiosenno - letnie (przede wszystkim lipiec, ale także kwiecień i sierpień), w których stopnie zachmurzenia wahają się pomiędzy 2,6 a 3,7. Dla porównania, średni roczny stopień zachmurzenia wahał się w latach 1981 - 1997 pomiędzy 4,9 w 1981 a 5,2 w 1996 roku.

Ilość dni z poszczególnymi zjawiskami meteorologicznymi przedstawia poniższa tabela.

Tabela. Liczba dni z poszczególnymi zjawiskami meteorologicznymi w województwie poznańskim w latach 1981-1997.

Lata miesiące	Liczba dni ze zjawiskami meteorologicznymi				
	deszcz	Śnieg	mgła	Burza	pokrywa śnieżna
I-XII 1981	184	86	75	21	73
I-XII 1990	188	32	45	19	20
I-XIII 1997	123	37	52	24	25

Źródło: Rocznik statystyczny województwa poznańskiego 1998. GUS.

Pełniejszą charakterystykę klimatu badanej jednostki przedstawiają dodatkowo dane odnośnie rozkładu i kierunków wiatrów.

Tabela . Rozkład kierunków wiatrów w Poznaniu w latach 1990 - 1993.

Wyszczególnienie	1990	1991	1992	1993
	w procentach			
C	9,8	7,5	7,3	4,6
N	4,7	5,0	4,1	4,2
NE	4,2	7,0	5,4	6,6
E	7,0	10,4	10,9	15,3
SE	8,5	11,6	13,5	12,7
S	8,6	7,8	8,5	5,8
SW	16,5	14,5	13,9	14,7
W	26,8	20,6	22,3	24,9
NW	13,9	15,6	14,1	11,2

C - cisza, N - północ, S - południe, W- zachód, E -wschód

Jak wynika z przedstawionych danych, w każdym analizowanym roku rozkład kierunków wiatru jest zmienny, jednak daje się zauważyć wyraźną przewagę wiatrów napływających z kierunku zachodniego, północno - zachodniego i południowo zachodniego, które łącznie stanowią blisko 50% wszystkich napływających na ten obszar wiatrów. Najmniej, bo około 10% stanowią masy powietrza napływające z północy i północnego - wschodu, co w dużej mierze decyduje o łagodnym klimacie na terenie Wielkopolski, stosunkowo krótkim okresie występowania pokrywy śnieżnej, małej ilości opadów śnieżnych i stosunkowo dużą ilością dni ciepłych.

2.5 Wody powierzchniowe i podziemne.

Na obszarze gminy Granowo, wody powierzchniowe zajmują około 190 ha, co stanowi niecałe 3% całkowitej powierzchni gminy. Do największych akwenów w tym rejonie zaliczyć można bez wątpienia jezioro Strykowskie, zaliczane do jezior rynnowych, choć tylko część jego zachodniego brzegu, graniczy z gminą. Całkowita powierzchnia wynosi 305,3 ha, a długość 8440 m. Maksymalna szerokość to 720 m, a największa głębokość, choć znajduje się poza terenem gminy wynosi 7,7 m. Według danych zamieszczonych przez Państwową Inspekcję Ochrony Środowiska w roczniku statystycznym, wydany w 1994 roku, wody tego zbiornika nie odpowiadały żadnym normom czystości, jednak w planach zakładano doprowadzenie tych wód do II klasy czystości.

Pozostałe wody powierzchniowe na obszarze gminy, stanowią wody zlewni rzeki Mogilnicy oraz Strykowskiego Rowu. Dział wód IV rzędu, rozdzielający je, przebiega mniej więcej przez środek gminy z północy na południowy wschód. Rzeka Mogilnica płynie południowo - zachodnim skrajem badanej jednostki, z północy na południe, nieznacznie rysującą się w krajobrazie 300 - 400 metrowej szerokości doliną. Na obszarze gminy przyjmuje jeszcze dwa lewobrzeżne dopływy - Niemierzycką Strugę oraz Kanał Granowski, które łączą ją z jeziorem Strykowskim.

Mogilnica, klasyfikowana jest jako ciek o powierzchni zlewni w przedziale między 300 - 1000 km², całkowita jej długość wynosi 50,7 km, a według badań monitoringowych przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu w 1990 roku, jej wody znajdowały się poza trzecią klasą czystości, na całej długości ciek. Dla porównania, należy dodać, że we wszystkich przebadanych ciekach w województwie poznańskim, których powierzchnia zlewni zamykała się w granicach od 100 do powyżej 1000 km²,

nie stwierdzono I klasy czystości wód.

Pozostałą część wód powierzchniowych stanowią stawy, których zaniedbanie oraz zanieczyszczenie nie pozwala jednak na wykorzystywanie do celów hodowlanych, jak również rekreacyjnych. Najlepszym na to dowodem jest statystyka, w której jedynie 1,02 ha powierzchni w okolicach Strzępinia, ujęte jest jako staw hodowlany. Pozostała część spośród kilkunastu stawów na terenie gminy, funkcjonuje w statystykach jako nieużytki.

Dla pełniejszej charakterystyki stosunków wodnych na badanym obszarze, przedstawiono poniżej zbiorcze zestawienie Gminnej Spółki Wodnej Granowo, odnośnie obszaru oddziaływania urządzeń melioracyjnych.

Z danych wynika, że ogółem 3817,43 ha użytków, objętych jest melioracją, z czego 393,04 ha odwadnianych jest rowami, a 3.424,39 ha odwadnianych jest poprzez drenowanie. Długość rowów wynosi 70.045 km, z czego rurociągi stanowią 3.190 km. . Na obszarze gminy Granowo, zlokalizowanych jest 109 przepustów, 203 wyloty oraz 120 studzienek

Poziom wód gruntowych, natomiast występuje na poziomie od 3 - 8 m ppt, natomiast w obniżeniach terenu i dolinach podwyższa się on do 0,5 m ppt. Głębsze poziomy wodonośne, związane są z występowaniem na obszarze Granowa Wielkopolskiej Doliny Kopalnej, której granica przebiega mniej więcej przez środek jednostki w kierunku wschód - zachód.

Jak wykazały badania, wykonane w latach 1995 - 1997, na zlecenie Komitetu Badań Naukowych, odnośnie ujemnego wpływu na wody podziemne wylewiska w Granowie, nie stwierdzono zanieczyszczeń wód podziemnych na ujęciu w Kubaczynie, znajdującym się w pobliżu ww. składowiska. W badanym rejonie, stwierdzono, że kierunek przemieszczania się wód podziemnych, jest południowo zachodni i nawiązuje do naturalnego spływu wód do rzeki Mogilnicy. W razie wystąpienia jakiegokolwiek zagrożenia zanieczyszczeniami, pochodzącymi z wylewiska, obszar północno wschodni nie będzie nim objęty.

Sugeruje się jednak ograniczenie, bądź nawet zaniechanie składowania odpadów płynnych w tym rejonie w celu ochrony wód podziemnych.

Wstępne już ograniczenia wylewów, oraz odpowiednie zagospodarowanie wylewiska (przykrywanie warstwy odpadów warstwą gruntów mineralnych), powoduje niepogarszanie się stanu wody w badanym obszarze, a nawet jej częściową poprawę.

2.6. Środowisko przyrodnicze

Gmina Granowo, charakteryzuje się najmniejszą lesistością spośród wszystkich gmin byłego województwa poznańskiego. Zaledwie 123 ha, które stanowią 1,79% ogólnej powierzchni gminy pokryte są lasami. W porównaniu z danymi, zamieszczonymi w Planie Miejscowym Zagospodarowania Przestrzennego gminy Granowo z 1988 roku, gdzie lasy zajmowały 130 ha nastąpił spadek o 7 ha. Tak minimalne zalesienie, pociąga za sobą kolejne konsekwencje w postaci braku na obszarze gminy rozległych Parków Narodowych, Rezerwatów Przyrody, czy też Parków Krajobrazowych.

Aby przeciwdziałać temu negatywnemu zjawisku, wydzielono obszar chronionego krajobrazu wokół jeziora Strykowskiego (obecnie nie posiada on jeszcze mocy prawnej), oraz liczne łączniki ekologiczne - korytarze środowiskowe. Pomimo tak niekorzystnej sytuacji pod względem ilości terenów zielonych w badanej jednostce, gmina ta nie została zakwalifikowana do Poznańskiego Obszaru Zagrożenia Ekologicznego, który objął gminy: Poznań, Luboń, Puszczykowo, Mosina, Swarzędz, Czerwonak, Komorniki, Suchy Las i sąsiadującą z Granowem gminę Stęszew. Obszar ten został wyznaczony na podstawie przekroczenia dopuszczalnych stanów normatywnych co najmniej dwóch elementów środowiska i na podstawie wielokrotnego bądź szczególnie uciążliwego (toksycznego) przekroczenia dopuszczalnego stanu normatywnego jednego elementu.

Poszczególne połacie lasu rozproszone są po całym obszarze analizowanej gminy. Największy znajduje się w centralnej części jednostki, pomiędzy Drużynem, Separowem a Niemierzycami. Poza tym, możemy napotkać niewielki obszar w okolicach Granówka oraz Strzępinia. Lasy te stanowią bory sosnowe /typ siedliskowy - bór świeży/ z domieszką gatunków

liściastych jak dąb buk i grab. Skupiska te zamieszkiwane są przez sarny, jelenie, dziki, kuny i lisy. Na polach występują zające, kuropatwy i ostatnio coraz liczniejsze sarny. Świat ptaków jest typowy dla obszarów polnych i leśnych.. W okolicach łąk spotkać można bociana białego, a na mokradłach nad Mogilnicą - żurawia.

Niewielka powierzchnia lasów wzbogacana jest dodatkowo przez 8 parków podworskich, które w różnym bardzo stanie, ale zachowały się do czasów dzisiejszych. Łączna powierzchnia siedmiu parków wynosi 24,23 ha, z których największy jest we wsi Kotowo. Ósmy park znajduje się w Kubaczynie i stanowią go dwie aleje o długości 1,1km, oraz 1,8 km.

- Park podworski w Bielawach - występują w nim zabytkowe dęby o obw. do 440 cm, oraz białodrzewy o obw. do 350 cm.

- Park podworski w Granowie - zachowały się w nim dwie aleje grabowe , a najgrubszym drzewem jest buk o obw. 390cm.

- Park podworski w Granówku - występuje w nim staw, zabytkowy paklon o obw. 400cm oraz jesion o obw.370 cm.

- Park podworski w Kąkolewie - występuje w nim staw oraz zabytkowy dąb o obw. 360 cm,

- Park podworski w Kotowie. Znajdują się tam interesujące drzewa, między innymi od południowej strony dęby o obw. do 410 cm, wiąz 310 cm, grab 220 cm, o przekroju lirowatym, lipy do 330 cm i klon jawor 280 cm. Jednym z bardziej cennych okazów jest cypryśnik błotny, iglaste drzewo pochodzenia północnoamerykańskiego o obw. 240 cm. Od szosy do pałacu prowadzi nieco przerzedzona aleja lipowa o długości 250 m.

- Park podworski w Kubaczynie. Przy drogach w kierunku Drużyna i Niemierzyc rosną 80 - letnie aleje kasztanowe (dł. 1,1 i 1,8 km).

- Park podworski w Niemierzycach - powierzchnia 2,24 ha , założony w końcu XIX w,
- Park podworski w Separowie - Przy dworze rośnie dąb o obw. 490 cm, i lipa drobnolistna 400cm.

Poza zabytkowymi parkami podworskimi w gminie Granowo, które urozmaicają krajobraz, wyróżniono jeszcze decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody , pomnik przyrody, prawnie chroniony , który stanowi jedną z form ochrony indywidualnej. W kategorii tej znajdują się pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno - pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je spośród innych tworów, w szczególności sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki , jary, głazy narzutowe, jaskinie. W naszym przypadku pomnik ten stanowi drzewo, wyżej wspomniane już, czyli Cypryśnik Błotny, o numerze 308, obwodzie 240 cm, znajdujące się w miejscowości Kotowo.

3. Charakterystyka społeczno - gospodarcza gminy Granowo.

3.1. Położenie gminy w układzie administracyjnym i osadniczym.

Gmina Granowo położona jest 36 km na południowy zachód od Poznania w środkowo zachodniej części województwa wielkopolskiego. Stanowi jedną z 226 gmin oraz jedną ze 118 gmin wiejskich. Położona jest w powiecie Grodzisk Wielkopolski, który sąsiaduje od północy z powiatem nowotomyskim, od zachodu i południowego zachodu z powiatem wolsztyńskim, od południa i południowego wschodu z powiatem kościańskim, natomiast od północnego wschodu z powiatem poznańskim. Sama zaś gmina graniczy od zachodu z gminą miejsko - wiejską Grodzisk Wielkopolski, od południa z gminą wiejską Kamieniec, od wschodu z gminą miejsko - wiejską Stęszewem, a od północy z gminami miejsko - wiejskimi Buk i Opalenica. Powierzchnia gminy wynosi 68,42km². Stanowi to 0,23 % powierzchni województwa i 10,6 % powierzchni powiatu Grodziskiego. Stawia ją na 207 pozycji, spośród wszystkich istniejących gmin miejskich, miejsko - wiejskich oraz wiejskich województwa wielkopolskiego. Dla porównania gminą o największej powierzchni jest gmina miejsko - wiejska Wieleń o powierzchni 428,3 km², co stanowi 1,4 % powierzchni województwa i 23,6 % powierzchni powiatu czarnkowsko - trzcianieckiego. Najmniejszą zaś, jest gmina miejska Obrzycko z powierzchnią 3,7 km², co stanowi 0,01 % powierzchni województwa oraz 0,3% powierzchni powiatu szamotulskiego. Poniższa rycina przedstawia gminę Granowo, na tle nowego podziału administracyjnego województwa wielkopolskiego według stanu na dzień 1.I. 1999 rok.

MAPA ADMINISTRACYJNA WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Stan w dniu 1 I 1999 r.

Poszczególne jednostki terytorialne różnią się między sobą nie tylko powierzchnią, lecz również liczbą ludności. Według danych na dzień 31.V.1999 roku, gminę Granowo zamieszkiwało 4.966 osób, co daje jej 196 pozycję wśród wszystkich gmin województwa wielkopolskiego. Dla porównania gminą najbardziej zaludnioną jest gmina Poznań z liczbą 580.000 mieszkańców, a najsłabiej zaludniona to gmina Powidz z liczbą 2.100 mieszkańców.

Sieć osadnicza, w której ludność ta zamieszkuje uległa zmianie w ciągu ostatniego roku . W związku z wciągnięciem do gminy Granowo kolejnej wsi Dalekie, zwiększył się obszar jednostki o 154 ha. Obecnie sieć osadniczą tworzy 13 wsi, z których jedna to wieś gminna Granowo. Rozmieszczenie tych jednostek jest równomierne na całym obszarze. Wieś Granowo, zlokalizowana jest w centralnej części badanego obszaru, co uznać należy za bardzo korzystną lokalizację z punktu widzenia wszystkich mieszkańców, jako potencjalnych interesantów. Realizują oni we wsi gminnej wszystkie ważniejsze sprawy administracyjno - prawne, czyli rejestrację działalności gospodarczej, śluby cywilne, wydawanie dowodów osobistych, meldunki, rejestracja narodzin i zgonów, pomoc materialna i zasiłki, zezwolenia na wyrąb drzew. Lokalizacja Urzędu Gminnego w centralnej części jednostki terytorialnej, powoduje równy dostęp wszystkich mieszkańców do usług administracyjnych co zapewnia im duży komfort. Pozostałe wsie wraz z liczbą ludzi w rozbiciu na poszczególne jednostki, tworzące układ osadniczy gminy Granowo, przedstawia poniższa tabela:

Tabela. Liczba ludności gminy Granowo według wsi w maju 1999 roku

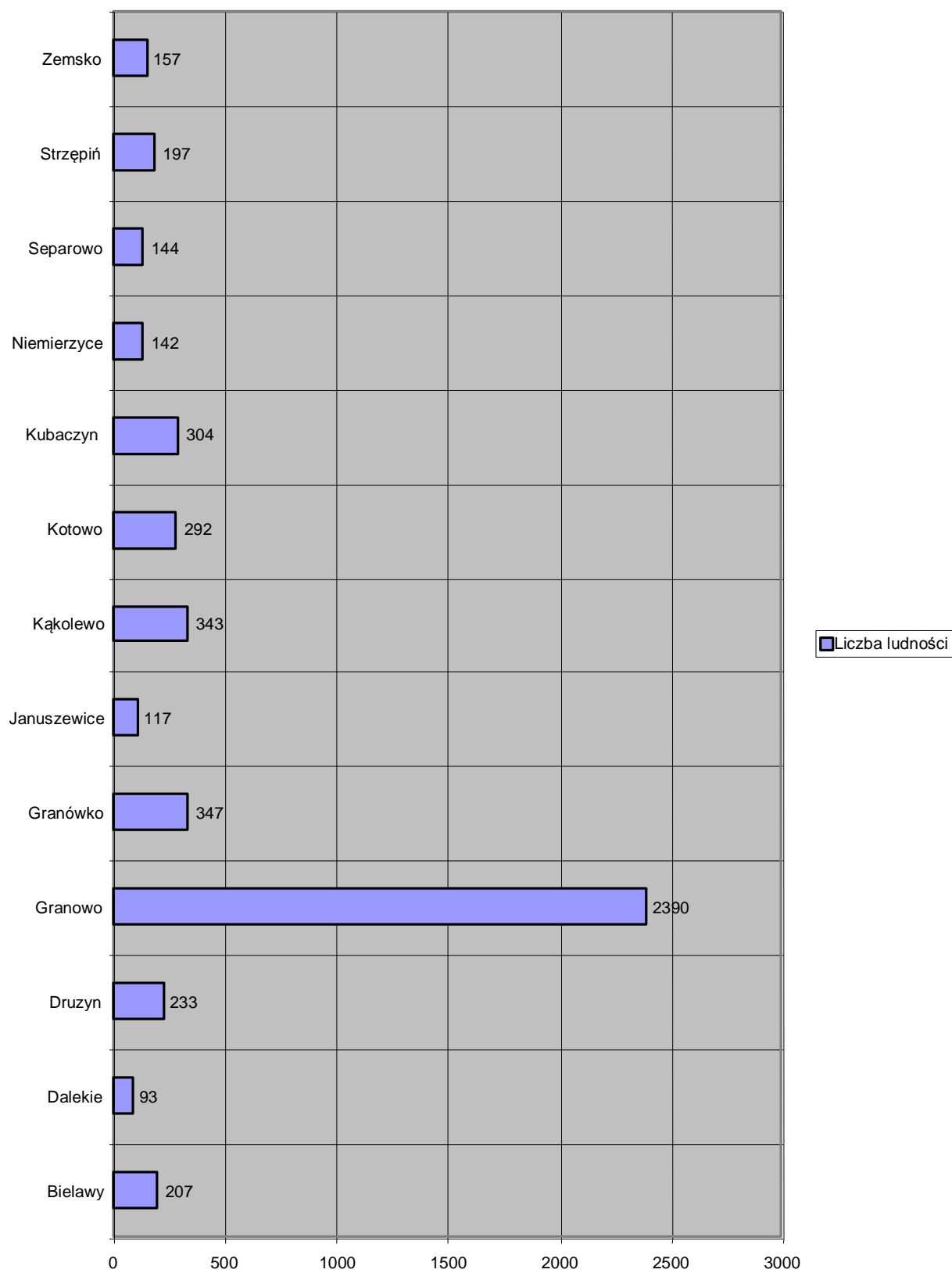
L.P	Miejscowość	Liczba ludności
1	Bielawy	207
2	Dalekie	93
3.	Drużyn	233
4.	Granowo	2390
5.	Granówko	347
6.	Januszewice	117
7.	Kąkolewo	343
8.	Kotowo	292
9.	Kubaczyn	304
10.	Niemierzyce	142
11.	Separowo	144
12.	Strzępiń	197
13.	Zemsko	157
	Ogółem	4.966

Źródło: Materiały z UG maj, 1999 rok.

Jak wynika z tabeli, do najważniejszych jednostek osadniczych zaliczyć możemy wieś gminną Granowo (2390 mieszkańców), wieś sołecką Granówko (347), Kąkolewo (343), oraz wieś Kubaczyn (304).

Zabudowę gminną stanowi 850 budynków mieszkalnych oraz 1240 budynków gospodarczych.

Liczba ludności gminy Granowo według wsi w maju 1999

4.2. Dostępność komunikacyjna gminy.

Na układ komunikacyjny gminy Granowo, składają się: drogi asfaltowe, gruntowe, kolejowe, oraz ścieżki. Przez środek gminy z kierunku wschodniego na zachód, przebiega droga główna o numerze A 32 łącząca Poznań z Zieloną Górą na obszarze gminy wynosi 7,5 km Na początkowym odcinku tej trasy przed wsią Granowo, znajduje się lądowisko, które umożliwia starty i lądowania samolotom wojskowym. Pozostałe drogi tworzące sieć komunikacyjną, to drogi powiatowe, gminne łączące wszystkie jednostki osadnicze ze sobą, i drogi dojazdowe do gruntów rolnych oraz ścieżki, które uzupełniają sieć dróg o nawierzchni twardej, nie pozostawiając żadnej wsi bez możliwości dojazdu. Istnieje jeszcze na obszarze gminy odcinek drogi, która zaliczana jest do kategorii dróg bocznych ulepszonych i na odcinku 6 kilometrów, łączy wieś Kotowo z wsią Dakowy Mokre w sąsiedniej gminie Opalenica.

Należy nadmienić, iż niestety, w przypadku kilku jednostek brakuje połączeń bezpośrednich z blisko położonymi od siebie wsiami. Aby się do nich dostać należy przemierzyć dłuższy dystans, niż mogłoby to wynikać z faktycznej odległości pomiędzy nimi. Do wsi takich zaliczyć możemy Drużyn - Niemierzyce , w przypadku których najbliższym możliwym połączeniem, jest połączenie przez Kubaczyn, Separowo - Kubaczyn przez Granowo, oraz Kotowo - Granówko, przez Granowo.

Rozmieszczenie sieci dróg w gminie jest równomierne. Według danych , zamieszczonych w Katalogu Gmin Województwa Poznańskiego, gęstość dróg o nawierzchni utwardzonej w latach 1994 - 1998, wzrosła o 13,7 km na 100 km² i w roku 1998 wynosiła 73,2 km na 100 km² .

Według danych z Urzędu Gminy Granowo, ludność badanego obszaru, pod względem komunikacji, w przeważającej mierze obsługiwana jest przez

Państwową Komunikację Publiczną z Poznania. Przedsiębiorstwo to obsługuje pięć tras na terenie gminy. Są to :

- trasa z Poznania przez Separowo, dająca mieszkańcom możliwość bezpośredniego dostania się z miejscowości Separowo do:
 - Nowego Tomysła - 2 x dziennie
 - Wolsztyna - 6 x dziennie
 - Grodziska Wielkopolskiego - 3 x dziennie
 - Wielichowa, Zielonej Góry, Nowej Soli, Granowa, Kąkolewa 1 x dziennie
- trasa z Poznania przez Januszewice dająca mieszkańcom możliwość bezpośredniego dostania się z miejscowości Januszewice do:
 - Granowa i Grodziska 1 x dziennie
- trasa z Poznania przez Kotowo dająca mieszkańcom możliwość bezpośredniego dostania się z miejscowości Kotowo do:
 - Nowego Tomysła - 2 x dziennie
 - Wolsztyna - 6 x dziennie
 - Grodziska Wielkopolskiego - 3 x dziennie
 - Kąkolewa, Wielichowa, Zielonej Góry, Nowej Soli 1 x dziennie
- trasa z Poznania przez Kąkolewo dająca mieszkańcom możliwość bezpośredniego dostania się z miejscowości Kąkolewo do:
 - Nowego Tomysła - 2 x dziennie
- trasa z Poznania przez Granowo dająca mieszkańcom możliwość bezpośredniego dostania się z miejscowości Granowo do:
 - Wolsztyna - 6 x dziennie
 - Zielonej Góry - 4 x dziennie
 - Grodziska Wielkopolskiego - 3 x dziennie
 - Nowego Tomysła, Gubina, Nowej Soli, Żar - 2 x dziennie
 - Kąkolewa, Zgorzelca, Wielichowa - 1 x dziennie.

Wyżej wymienione połączenia, uzupełniane są przez komunikację gminną, która dowozi codziennie dzieci do szkoły. Autobus, który jest własnością Urzędu, kursuje 4 razy w ciągu dnia przez wszystkie wsie, a godziny przejazdów, nawiązują do rytmu wyznaczanego przez godziny rozpoczęcia i zakończenia nauki przez dzieci.

Oprócz połączeń drogowych, sieć komunikacyjną tworzy również kolej, która przebiega podobnie jak droga A32, przez środek gminy w kierunku wschód - zachód i na obszarze Granowa ma długość 7,5 km. Kolej ta umożliwia mieszkańcom połączenie z miastem powiatowym, Grodziskiem Wielkopolskim, z miastem wojewódzkim Poznaniem, jak również z dalej położonymi miejscowościami. Częstotliwość z jaką kursują pociągi, wynosi 7 połączeń na dobę w kierunku Poznania i 7 połączeń w kierunku Grodziska.

Wzrastający poziom motoryzacji w naszym kraju, nie tylko wśród mieszkańców miast, ale również i wsi, powodujący coraz większą dostępność do własnego środka lokomocji, powoduje spadek ilości osób korzystających z komunikacji publicznej, co bardzo wyraźnie uwidacznia się w spadku częstotliwości kursowania autobusów i pociągów.

4.3. Charakterystyka ludnościowa.

Liczba ludności na obszarze gminy Granowo analizując jej stan od czasów powojennych, czyli od roku 1945, skończywszy na danych z roku 1999, wykazuje wciąż tendencje rosnące. Jest to nie tylko efekt dynamicznego przyrostu naturalnego szczególnie w latach powojennych, lecz również efekt zmian granic administracyjnych gminy, które powodują włączanie nowych wsi w swój obszar. Poniższe ujęcie tabelaryczne przedstawia rozwój liczby ludności w poszczególnych wsiach gminy Granowo w latach 1945 - 1999.

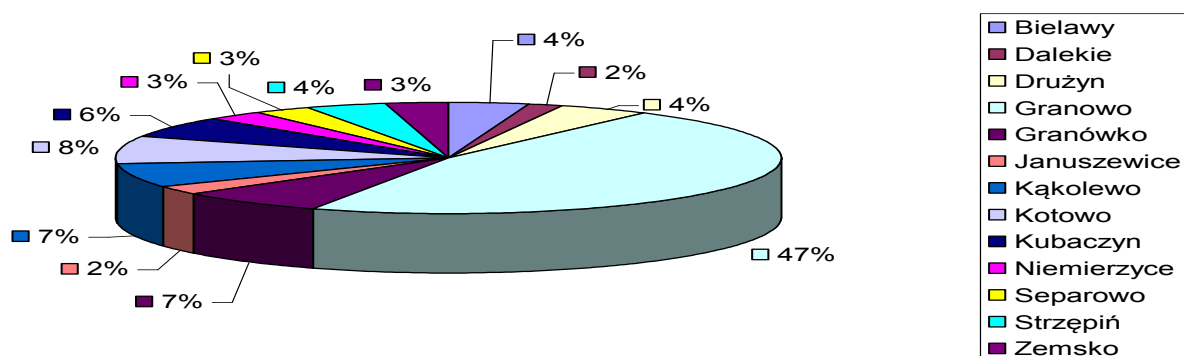
Tabela. Liczba ludności gminy Granowo według wsi w latach 1945 - 1999.

L.P	Miejscowość	Liczba ludności w 1945 roku	Liczba ludności w 1990 roku	Liczba ludności w 1995 roku	Liczba ludności w 1999 roku
1	Bielawy	215	172	191	207
2	Dalekie	-	81	86	93
3.	Drużyn	138	199	218	233
4.	Granowo	620	2088	2268	2390
5.	Granówko	-	318	327	347
6.	Januszewice	174	110	115	117
7.	Kąkolewo	419	309	315	343
8.	Kotowo	380	362	277	292
9.	Kubaczyn	204	273	277	304
10.	Niemierzyce	217	132	138	142
11.	Separowo	198	124	130	144
12.	Strzępiń	283	171	184	197

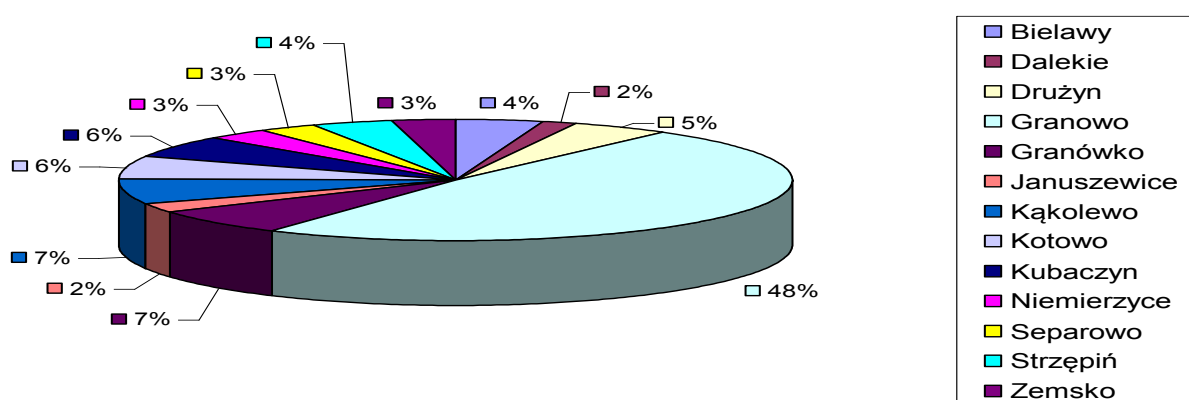
13	Woźniki	297	-	-	-
14.	Zemsko	171	134	144	157
	Ogółem	3316	4.473	4.670	4.966

Źródło: Ewidencja ludności gminy Granowo, 1945 - 1999. Dane z UG w Granowie.

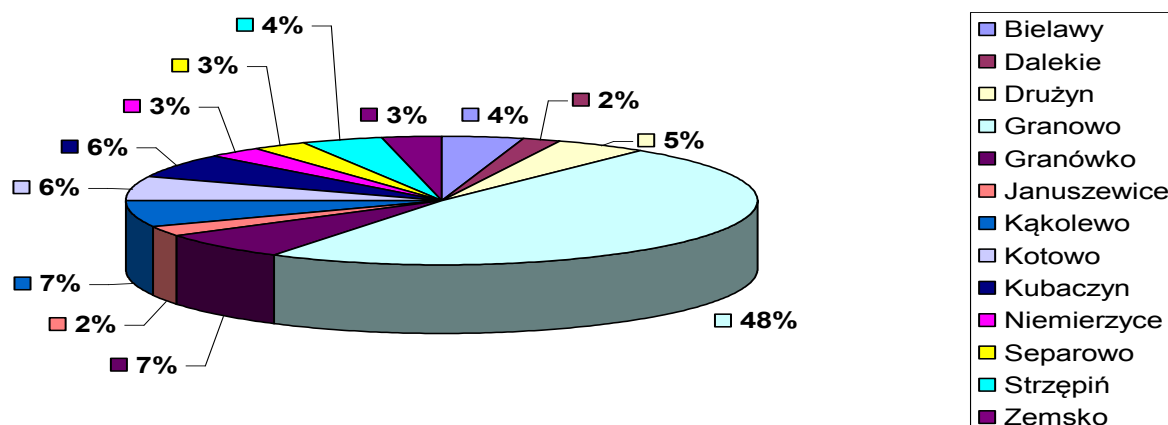
Odsetek ludności w poszczególnych wsiach w gminie Granowo w 1990 roku.

Odsetek ludności w poszczególnych wsiach w gminie Granowo w 1995 roku.

Odsetek ludności w pszczególnych wsiach w gminie Granowo w 1999 roku.

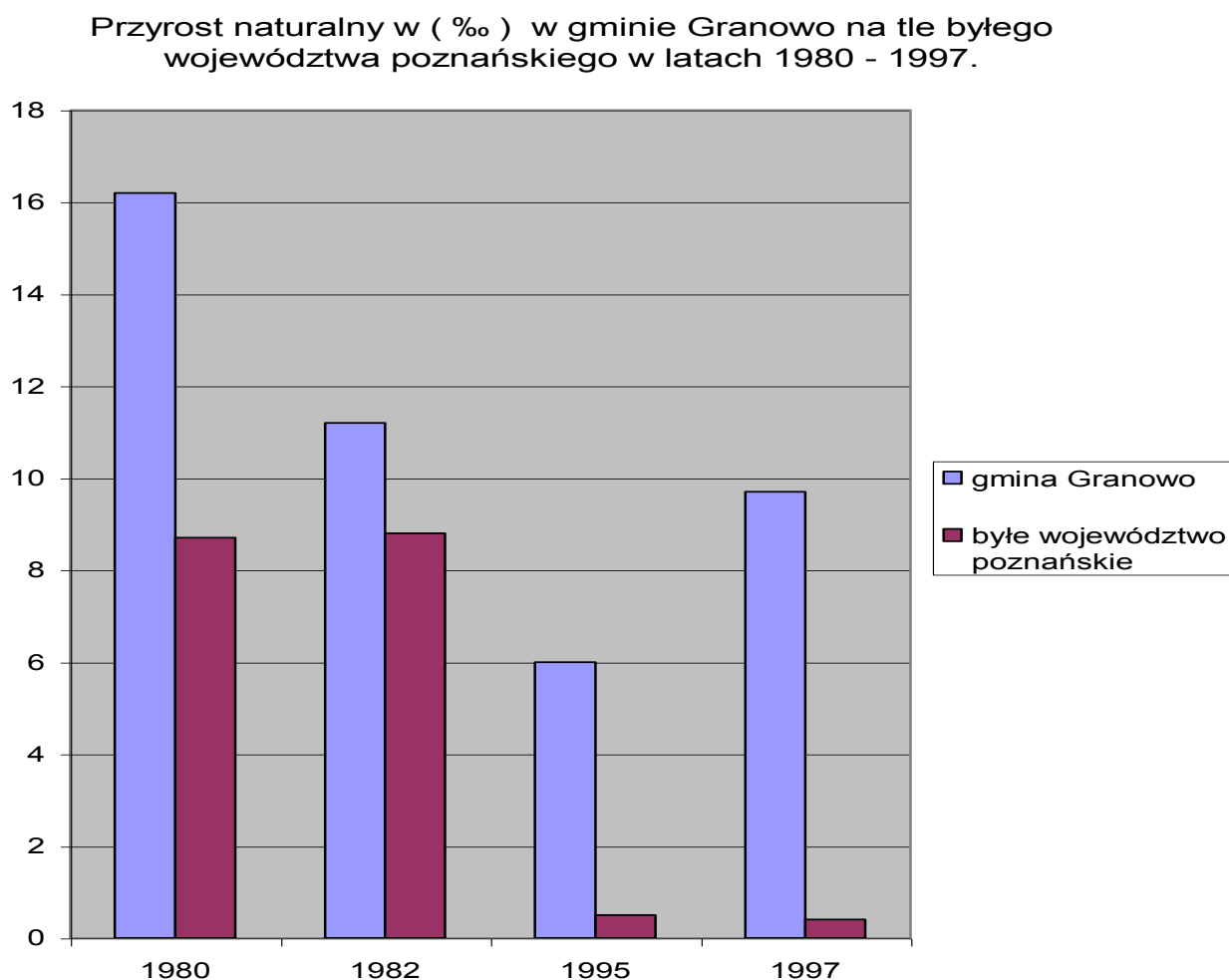

W planach dotyczących rozwoju demograficznego gminy, należy uwzględnić fakt, że w 20 - letnich odstępach czasu, mamy do czynienia z wyżem demograficznym, który jest efektem nagłego przyrostu naturalnego od razu po wojnie. Zakładamy zatem, że pokolenia z lat 1945 - 1950, 1965 - 1970, 1985 - 1990, to pokolenia z wyżu. W okresach pomiędzy tymi latami, mamy do czynienia ze spadkiem liczby narodzin. Choć gmina Granowo, jest szczególnym przypadkiem do rozważań na temat dynamiki przyrostu naturalnego, oraz jej zróżnicowania w czasie ze względu na największą w województwie poznańskim stopę przyrostu, jak i włączenie w ostatnim okresie kolejnej wsi w jej obszar, to tym niemniej poniższa tabela pozwala zauważyć pewną tendencję do spadku liczby narodzin w czasie niżu demograficznego.

Tabela. Zmiany przyrostu naturalnego w gminie Granowo, na tle województwa, miast i wsi w latach 1980 - 1997.

Gminy	Przyrost naturalny w latach			
	1980	1982	1995	1997
	na 1000 ludności			
Granowo	16,2	11,2	6,0	9,7
Województwo	8,7	8,8	0,5	0,4
Miasta	7,1	7,2	- 0,8	- 0,9
Wieś	12,2	12,6	3,5	3,4

Źródło: Rocznik statystyczny gmin woj. poznańskiego, 1983, 1997. GUS.

Okres niżu demograficznego wywołuje kolejne zjawiska w ruchu naturalnym ludności, które przejawiają się także w spadku liczby zawieranych małżeństw, urodzeń oraz zgonów. Poniższa tabela również ukazuje wyżej wymienione zjawiska w ujęciu dynamicznym w latach 1982 - 1997.

Tabela. Liczba zawieranych małżeństw, urodzenia oraz zgony w gminie Granowo, na tle województwa, miast i wsi w latach 1982 - 1997.

Gminy	Małżeństwa				Urodzenia				Zgony			
	w latach											
	1982	1995	1996	1997	1982	1995	1996	1997	1982	1995	1996	1997
	na 1000 ludności											
Granowo	9,5	7,1	4,8	6,2	20,7	14,8	13,3	17,1	9,5	8,8	9,3	7,4
Woj.	8,6	5,4	5,5	5,4	18,7	10,9	10,7	10,5	9,9	10,4	10,1	10,1
Miasta	8,4	5,2	5,2	5,2	17,1	9,8	9,7	9,3	10	10,6	10,2	10,2
Wieś	8,8	6,0	6,2	5,9	22,1	13,4	13,2	13,1	9,6	9,9	9,8	9,7

Źródło: Rocznik statystyczny gmin woj. poznańskiego, 1983, 1997. GUS.

Wszystkie procesy demograficzne zachodzące na obszarze analizowanej gminy mające wpływ na stan i liczbę ludzi uzupełniane są jeszcze dodatkowo przez procesy migracyjne. Napływ i odpływ ludzi z obszaru Granowa zmienia nieco strukturę wieku, płci, oraz wykształcenia mieszkańców, tym niemniej procesy te w badanej jednostce występują na niewielką skalę. Poniższa tabela przedstawia w ujęciu dynamicznym wielkość zjawiska oraz jego kierunki.

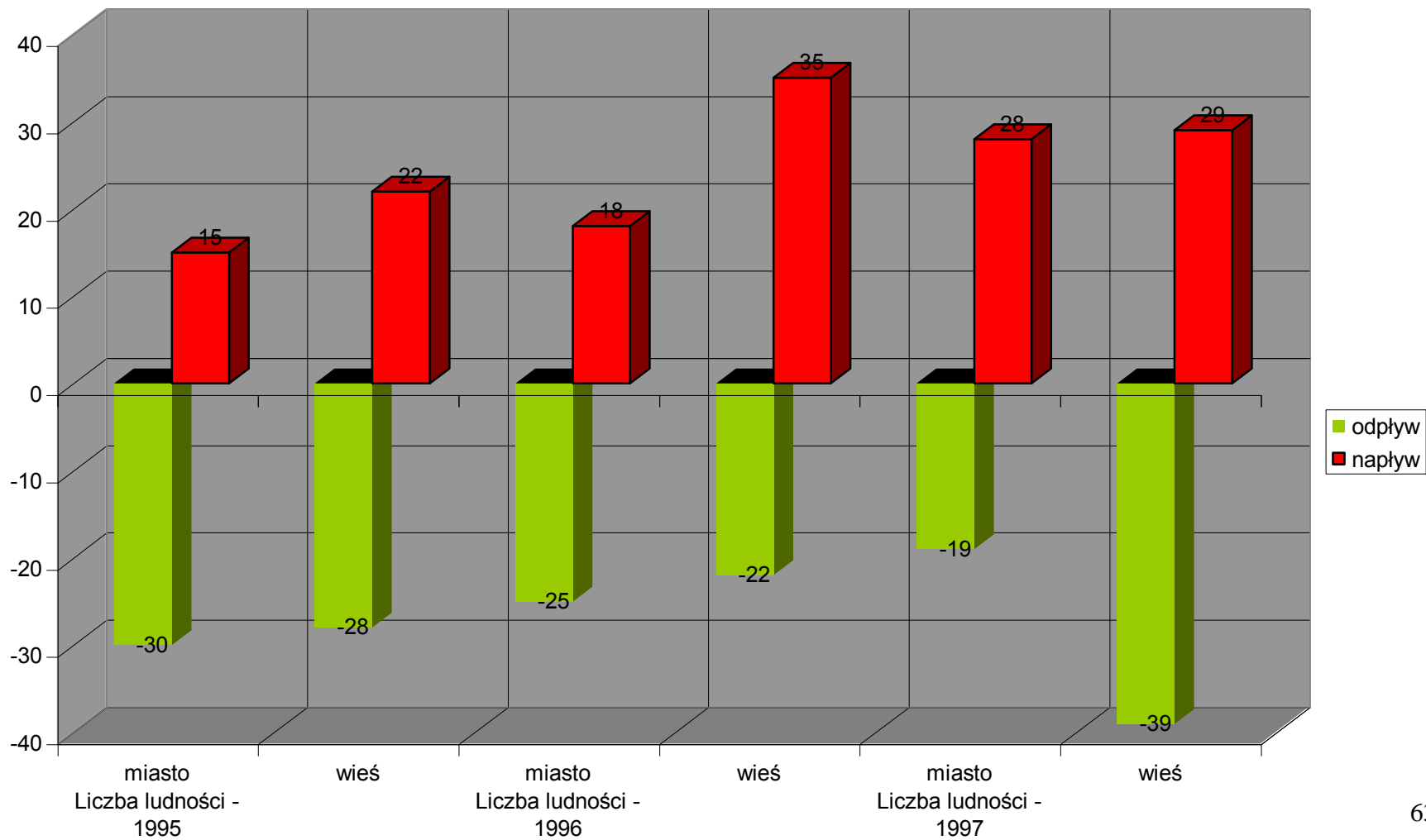
Tabela. Wielkość oraz kierunki migracji ludności na obszarze gminy Granowo w latach 1982 - 1997.

Rok	Napływ				Odpływ				Saldo
	ogółem	z miast	ze wsi	z zagranicy	ogółem	do miast	do wsi	za zagranicę	
1982	38	14	24	-	44	28	16	-	-6
1995	47	-	-	-	58	-	-	-	-11
1996	53	18	35	-	47	25	22	-	6
1997	57	28	29	-	58	19	39	-	-1

Źródło: Rocznik statystyczny gmin woj. poznańskiego, 1983, 1997. GUS

Jak wynika z danych, wielkość migracji w Granowie nie wpływa znacząco na całokształt stosunków ludnościowych. Brak bardzo wyraźnej tendencji co do kierunków przemieszczania się mieszkańców oraz wyludniania czy też osiedlania się na danym obszarze. Istniejące procesy można uznać bardziej jako przypadkowe, niż wynikające z określonych czynników. Można zauważyć niewielką przewagę odpływu społeczności do miast. Rzadziej spotyka się przypadki sprowadzania się ludności miejskiej na wieś. Saldo ujemne, które waha się na poziomie kilku osób, również nie wpływa znacząco na zmiany liczby mieszkańców w gminie.

Kierunki oraz wielkość migracji ludności w gminie Granowo w latach 1995 - 1997

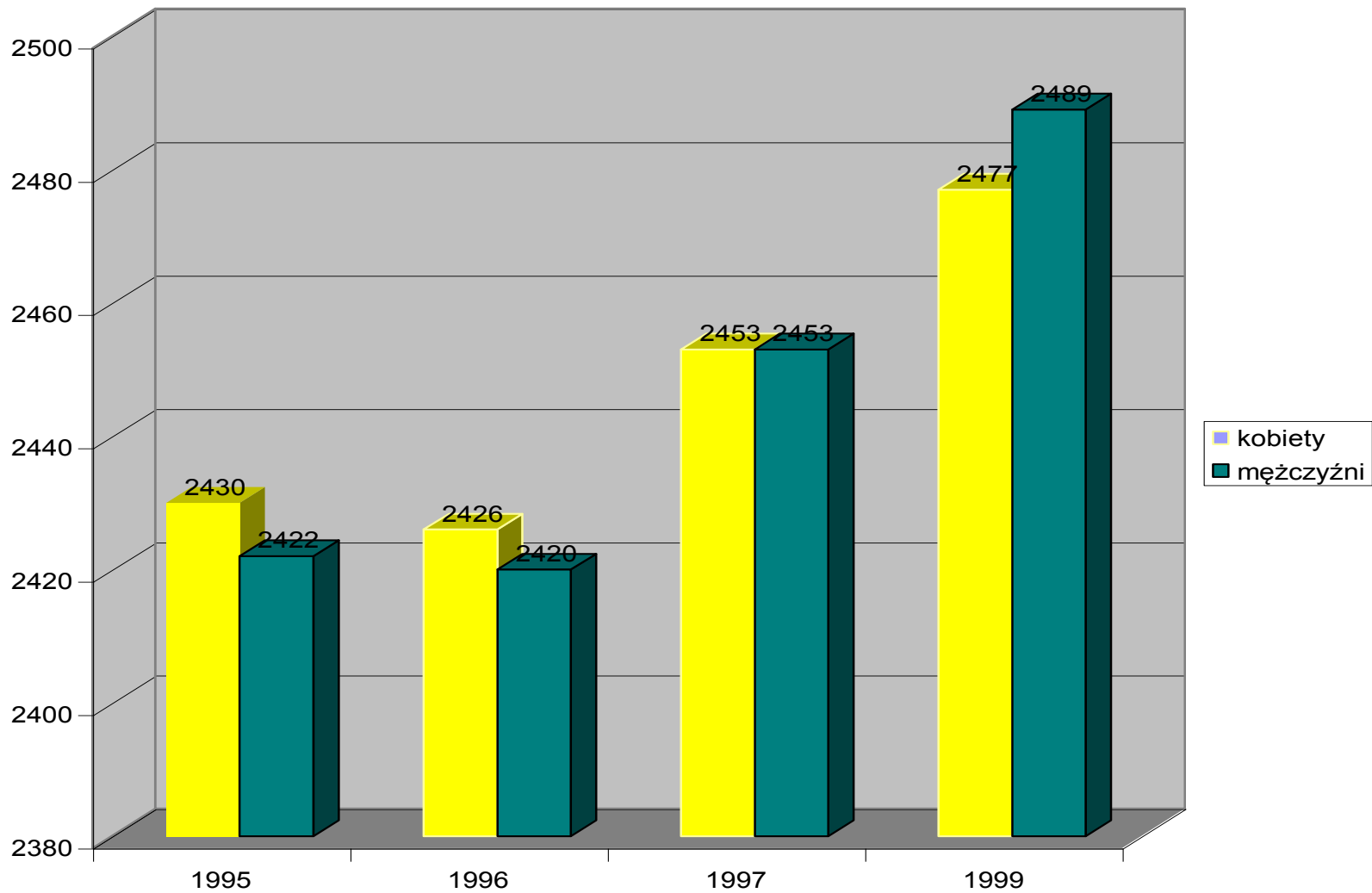
W okresie 15 lat, czyli od 1982 do 1999 roku, nastąpiły istotne zmiany także w strukturze płci na obszarze gminy Granowo. Zauważyć można szczególnie w ostatnich latach wzrost liczby mężczyzn, co wyraźnie uwidacznia się w wartości wskaźnika maskulinacji. W ciągu 15 lat liczba kobiet przypadająca na 100. mężczyzn zmniejszyła się prawie o 2. W 1982 roku 101.5 kobiety przypadało na 100 mężczyzn, podczas gdy w 1999 roku, proporcja ta odwróciła się i na 100 kobiet przypada 100.5 mężczyzn. Poniższa tabela przedstawia zmianę struktury płci społeczności Granowa w omawianym okresie.

Tabela: Struktura płci mieszkańców gminy Granowo w latach 1982 - 1999.

Lata	Ludność w tysiącach			Wsk. maskulinacji
	Ogółem	kobiety	Mężczyźni	
1982	4632	2333	2299	98,5
1995	4852	2430	2422	99,6
1996	4846	2426	2420	99,7
1997	4906	2453	2453	100
1999	4966	2477	2489	100,5

Źródło: Rocznik statystyczny gmin woj. poznańskiego, 1983, 1997. GUS. Dane z UG w Granowie

Struktura płci mieszkańców gminy Granowo w latach 1995 - 1999

Wzrost liczby ludności na badanym obszarze pociąga za sobą kolejne konsekwencje w postaci wzrostu gęstości zaludnienia. W ciągu 19 lat liczba ta zwiększyła się prawie o 5,5 osoby / km².

Tabela. Gęstość zaludnienia w gminie Granowo w latach 1980 - 1999.

Rok	1980	1990	1995	1999
Gęstość zaludnienia w osobach / km ²	68,8	70	73	74,2

Źródło: Rocznik statystyczny gmin woj. poznańskiego, 1983, 1997. GUS. Dane z UG w Granowie

Wzrost gęstości zaludnienia w gminie Granowo, uznać można za dość znaczący, biorąc pod uwagę fakt, że w tym samym okresie w gminach województwa poznańskiego, średnio wartość ta wzrosła o 2 osoby / km².

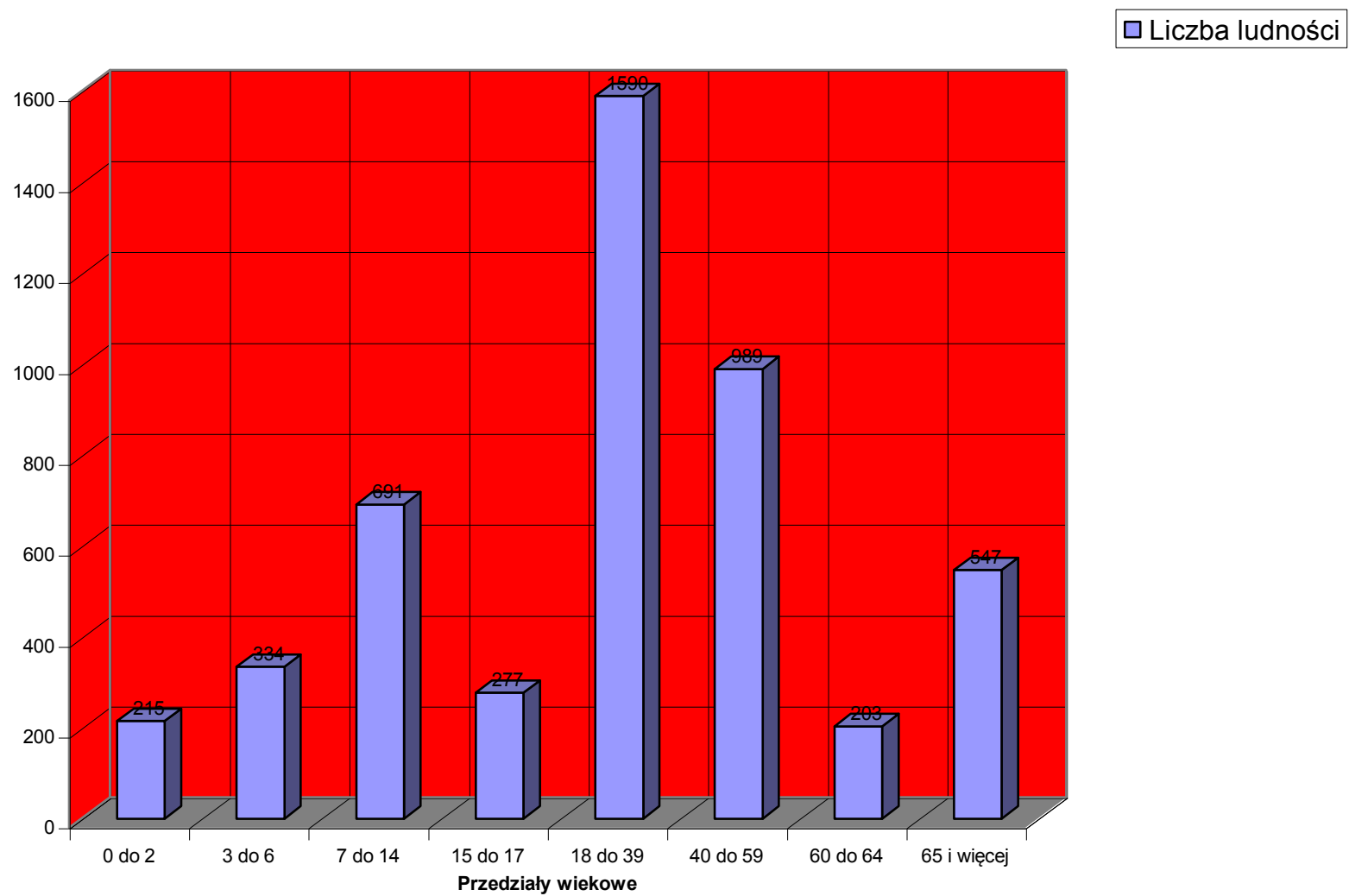
Struktura wiekowa mieszkańców gminy przedstawia się następująco:

Tabela: Struktura wiekowa mieszkańców gminy Granowo w roku 1996.

Przedziały wiekowe	0-2	3-6	7-14	15-17	18-39	40-59	60-64	65 i więcej
Liczba ludności	215	334	691	277	1590	989	203	547

Źródło: Rocznik statystyczny gmin woj. poznańskiego, 1997. GUS.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Granowo w 1996 roku.

Spółeczność gminy Granowo cechuje stosunkowo duży odsetek ludzi w dojrzałym wieku. 84,5% to ludzie do 60 roku życia, z których ponad 31 % to dzieci i młodzież do 18 roku życia. Stosując dla badanego obszaru wskaźnik starości demograficznej Rosseta Wsd, określający „ stosunek liczby osób starych do ogółu ludności” (E. Rosset, 1959, s.14),

$$Wsd = 60 +/ L \times 100\%$$

gdzie:

L60 + - liczba osób powyżej 60 roku życia,

L - ogólna liczba ludności,

otrzymujemy wartość 15,5 co klasyfikuje populację gminy według skali demograficznej Rosseta, jako społeczeństwo w fazie starości. Przedstawiona struktura wiekowa mieszkańców gminy umożliwia nam również klasyfikację tej społeczności według kryterium ekonomicznego. Podział ten obejmuje 3 grupy w zależności od wieku pozwalającego na podjęcie pracy zawodowej.

Tabela: Ludność gminy Granowo według kryterium ekonomicznego w 1996 roku.

	Liczba ludności	Odsetek ludności (%)
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	1517	31,3
Ludność w wieku produkcyjnym	2675	55,2
Ludność w wieku poprodukcyjnym	654	13,5

Źródło: Rocznik statystyczny gmin woj. poznańskiego, 1997. GUS.

Wskaźnik obciążenia ekonomicznego pozwala określić nam zależność pomiędzy liczbą ludności produkcyjnej i nieprodukcyjnej. W przypadku gminy Granowo, na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada aż 81,16 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Jedynie trzy gminy wiejskie w województwie poznańskim posiadają wyższą wartość tego wskaźnika. Dla porównania, w 1996 roku, średnia wartość wskaźnika obciążenia ekonomicznego dla województwa wynosiła 0,66, dla miasta 0,63, a dla wsi 0,75.

Uzupełnieniem przeprowadzanej analizy są jeszcze dane odnośnie poziomu wykształcenia mieszkańców gospodarstw rolnych, które przedstawia tabela.

Tabela. Ludność gminy Granowo w wieku 15 lat i więcej, faktycznie zamieszkała w gospodarstwach domowych z użytkowaniem gospodarstwa rolnego według poziomu wykształcenia i płci 1996 roku.

Wyszczególnienie	Ogółem	Wyższe	Policealne	Średnie zawowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawowe	Podstawowe ukończone	Podst. nieukończ. bez wyksz.
Ogółem	1837	67	27	230	53	638	788	34
Mężcz.	923	31	4	119	12	395	345	17
Kobiety	914	36	23	111	41	243	443	17

Źródło: Powszechny spis rolny, Poznań 1997, US Poznań.

Poziom wykształcenia ludności użytkującej gospodarstwa domowe z użytkowaniem gospodarstwa rolnego uznać należy za niski. Zaledwie 3,5% badanej populacji posiada wykształcenie wyższe, podczas kiedy aż 80 % społeczności to ludność z wykształceniem zasadniczym zawodowym i poniżej. Niestety w grupie tej znajduje się ponad połowa ludzi, która ukończyła zaledwie szkołę podstawową, a 34 osoby w badanej grupie nie posiadają żadnego wykształcenia, gdyż nie ukończyły nawet szkoły podstawowej. Nieco lepiej wykształconą grupą społeczeństwa są mężczyźni. Zasadnicza różnica występuje na poziomie szkoły podstawowej i zasadniczej zawodowej. Więcej o blisko 100, jest kobiet z wykształceniem podstawowym, jednak 152 mężczyzn więcej ukończyło szkołę zasadniczą. Liczba kobiet jak i mężczyzn, którzy ukończyli pozostałe poziomy edukacji jest zbliżona do siebie.

Istotnym elementem dokonywanej analizy umożliwiającym pełniejszą charakterystykę badanej społeczności jest struktura zawodowa mieszkańców. Choć gmina Granowo jest typową gminą rolniczą, w której znaczna część ludzi zatrudniona jest właśnie w tym sektorze, to daje się zauważyć wyraźne zmiany w strukturze zatrudnienia pod wpływem zmian systemowych jakie dokonują się w naszym kraju od 1989 roku. Wprowadzenie z dniem 1 stycznia 1989 roku „Ustawy o działalności gospodarczej” doprowadziło do wyzwolenia aktywności społeczeństwa, w efekcie czego powstało wiele małych przedsiębiorstw produkcyjnych, firm budowlanych oraz handlowych, zwiększając tym samym liczbę zatrudnionych w tych sektorach, kosztem zatrudnienia przede wszystkim w rolnictwie. Poniższa tabela przedstawia strukturę zatrudnienia mieszkańców gminy Granowo w latach 1993 - 1997, wyraźnie uwidaczniając zmiany, jakie dokonały się pod wpływem reform i określając pewien trend zmian, które powinny być nadal kontynuowane.

Tabela: Struktura zatrudnienia mieszkańców gminy Granowo w głównych sektorach gospodarki w latach 1993 - 1997.

Dział gospodarczy	Odsetek ludzi zatrudnionych w latach (%)	
	1993	1997
Przemysł	4,5	7,5
Budownictwo	0,2	6,7
Rolnictwo	79,3	32,8
Transport i łączność	1	2,4
Handel	13,5	17,7

Źródło: Katalog gmin województwa poznańskiego, Poznań 1994, 1998. Urząd Wojewódzki w Poznaniu. Wydział Rozwoju Regionalnego.

Jak wynika z przedstawionych danych, w ciągu 4 lat zaszły bardzo pozytywne zmiany w strukturze zatrudnienia mieszkańców gminy Granowo. O ponad 46% zmniejszyło się zatrudnienie w rolnictwie, choć aby osiągnąć standardy europejskie, należałoby jeszcze bardziej zwiększyć efektywność tego sektora i doprowadzić do zatrudnienia w nim nie więcej niż 10% społeczności, choć najlepszy wskaźnik powinien oscylować na poziomie około 5%. Sytuacja w gminie pod tym względem, choć uległa znacznej poprawie, to nadal zatrudnienie w rolnictwie jest wyższe o 11% od przeciętnego zatrudnienia dla wsi województwa poznańskiego, które kształtuje się na poziomie 22%.

Tendencje we wzroście zatrudnienia w dziale usług są również bardzo pozytywne, choć zbyt powolne. Standardy europejskie, określają je dla państw wysoko rozwiniętych na poziomie ponad 50% pracujących. Pozostała część czynnych zawodowo to ludność, która powinna być zatrudniona w przemyśle. Z danych wynika więc, że i w tym sektorze powinno się jeszcze zwiększyć liczbę zatrudnionych.

Jak przedstawia poniższa tabela w pozostałych działach, takich jak

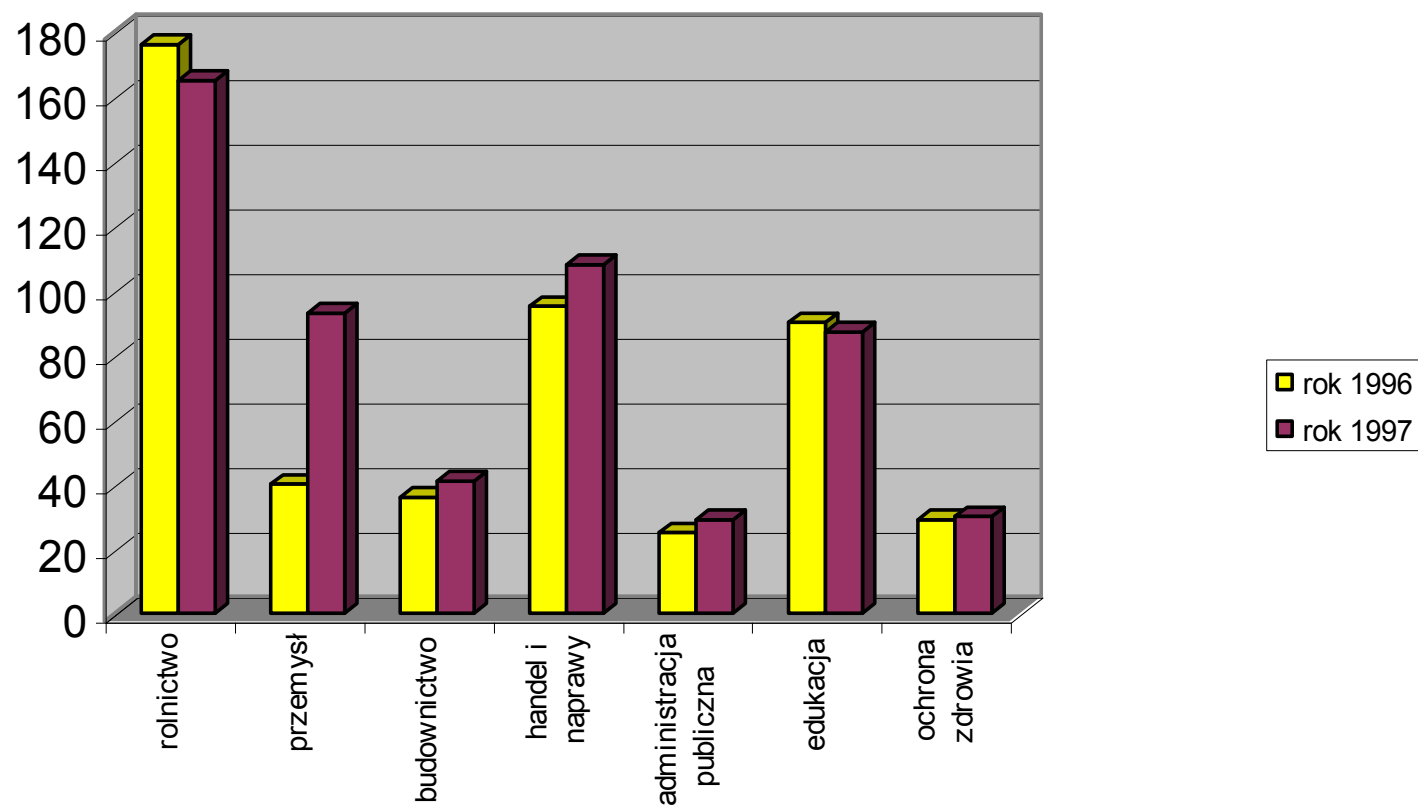
administracja publiczna i obrona narodowa, edukacja oraz ochrona zdrowia i opieka socjalna, sytuacja w latach 1996 - 1997 nie zmieniła się.

Tabela. Pracujący w gospodarce narodowej w gminie Granowo w latach 1996 - 1997.

Działy	Liczba mieszkańców zatrudniona w sektorach gospodarki narodowej w latach	
	1996	1997
Rok	1996	1997
Ogółem	536	595
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	176	165
Przemysł	40	93
Budownictwo	36	41
Handel i naprawy	95	108
Administracja publiczna i obrona narodowa	25	29
Edukacja	90	87
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	29	30

Źródło: Rocznik statystyczny gmin woj. poznańskiego, 1998. GUS.

Zmiany w zatrudnieniu w gospodarce narodowej w gminie Granowo w latach 1996 - 1997.

Zmiany systemowe, zachodzące w okresie transformacji doprowadziły również do powstania negatywnego zjawiska jakim jest bezrobocie. Dotknęło ono także mieszkańców gminy Granowo, choć od kilku lat widoczny jest wyraźny spadek liczby osób pozostających bez pracy.

Od 1993 roku do 1997 liczba bezrobotnych na obszarze badanej jednostki zmniejszyła się z 255 do 97 osób. Poniższa tabela przedstawia przebieg zjawiska bezrobocia wraz ze strukturą wieku. Ze względu na niedostępność danych w szerszym przekroju czasowym, ograniczono się o prezentacji omawianego procesu tylko w latach 1996 - 1997.

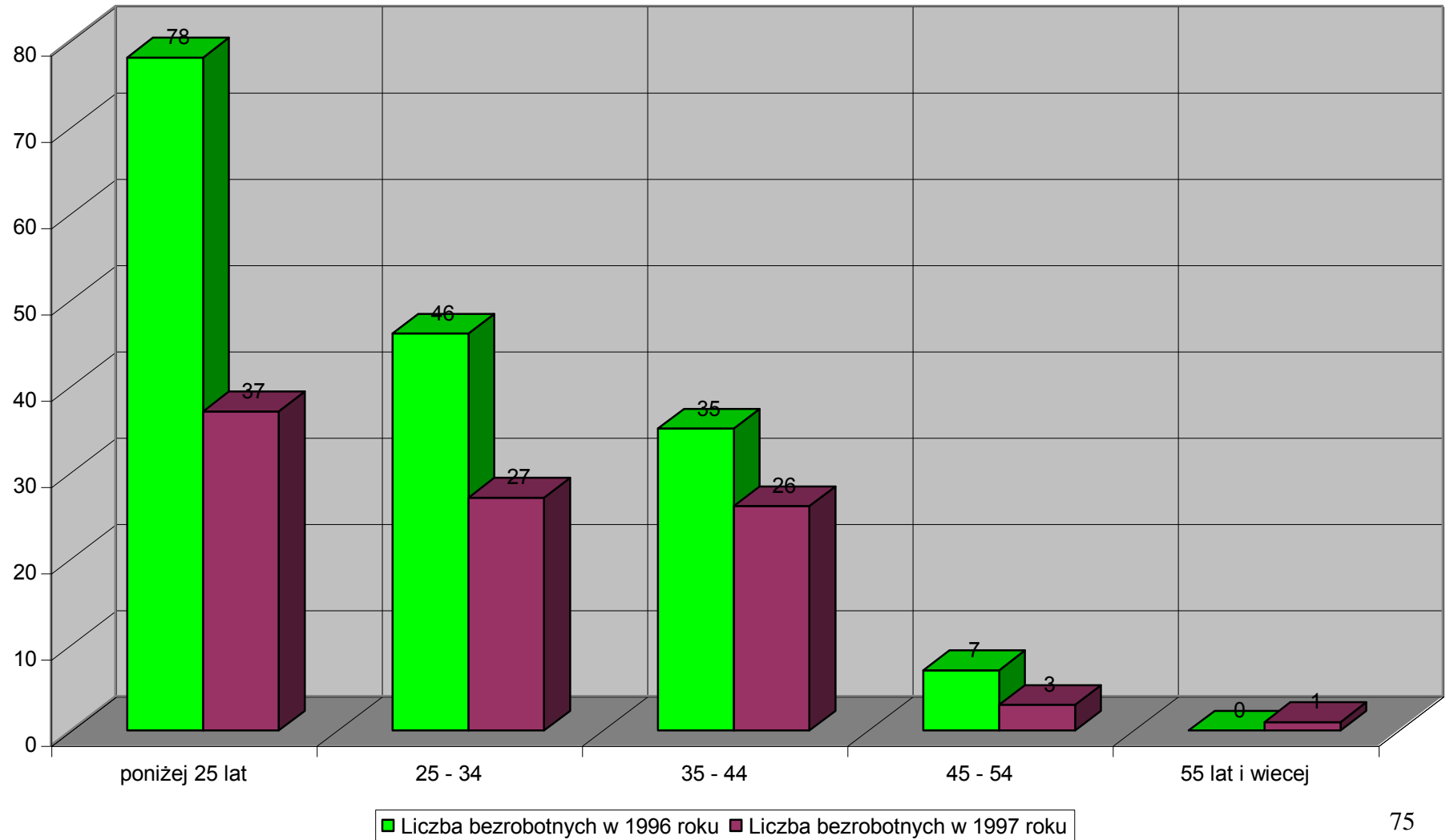
Tabela. Bezrobocie w gminie Granowo według wieku w latach 1996 - 1997.

Rok	Ogółem	W tym kobiety	Wiek				
			poniżej 25 lat	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej
1996	166	111	78	46	35	7	-
1997	97	68	37	27	26	3	1

*Źródło: Rocznik statystyczny gmin woj. poznańskiego, 1997. GUS.
Rocznik statystyczny woj. poznańskiego, 1998. GUS*

Pomimo tego, że stopa bezrobocia w gminie Granowo ulega systematycznej poprawie, to stosunek bezrobotnych kobiet do mężczyzn pozostaje wciąż niezmienny, na niekorzyść tych pierwszych. Blisko 70% pozostających bez pracy to kobiety, z czego większość to osoby młode do 34 roku życia. Stanowią one 66% badanej populacji. W porównaniu z rokiem 1996, zmieniła się nieco struktura wieku bezrobotnej części społeczeństwa. Spadła o blisko 10% liczba bezrobotnych w kategorii wiekowej poniżej 25 roku, natomiast wzrosła liczba bezrobotnych w wieku od 34 - 44 lat.

Liczba osób bezrobotnych w gminie Granowo w latach 1996 - 1997.

3.4 Funkcje gospodarcze gminy Granowo.

3.4.1. Charakterystyka sektora rolniczego.

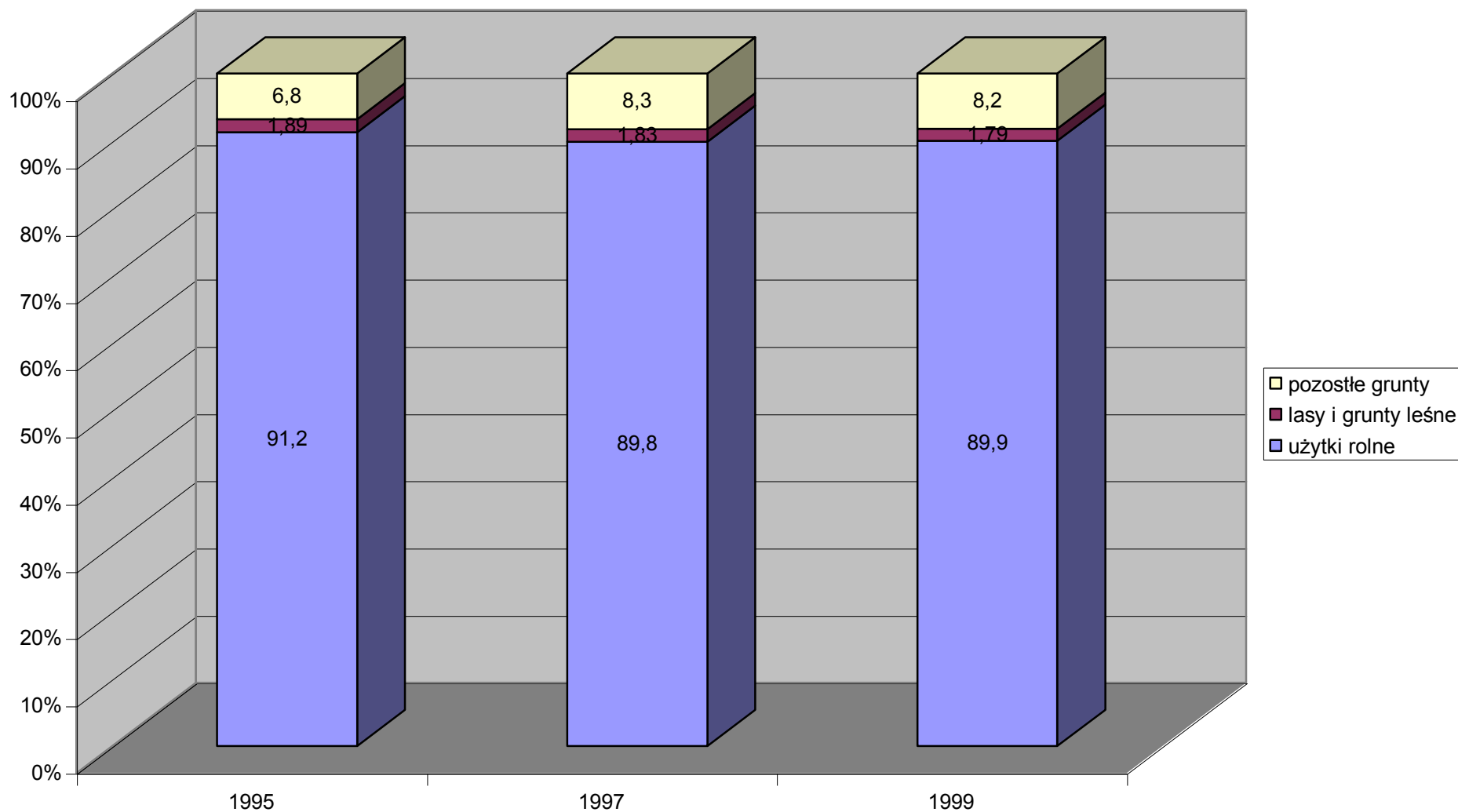
Jak wcześniej wspomniano, Granowo jest gminą o charakterze typowo rolniczym. Świadczy o tym nie tylko odsetek ludzi zatrudnionych w tym sektorze (32.8 % w 1997 roku), ale również struktura wykorzystania powierzchni, w której według danych z 1999 roku, aż 89,9 % zajmowały użytki rolne. W porównaniu z rokiem 1994, nastąpił niewielki, bo tylko o 0,4% spadek areálu rolniczego. Poniższe ujęcie tabelaryczne, przedstawia w ujęciu dynamicznym zmiany w użytkowaniu gleb zachodzące w badanym sektorze na przestrzeni lat 1995 - 1999. Charakterystyka ta obejmuje również zmiany w strukturze własnościowej gruntów. Przedstawiona statystyka zawiera podział na gospodarstwa indywidualne łącznie z indywidualnymi działkami rolnymi, ogrodami działkowymi, wspólnotami i gruntami gminnymi. Gospodarstwa państwowe (łącznie z gospodarstwami rolnymi Skarbu Państwa), stanowiąc będą spółdzielnie produkcji rolniczej, gospodarstwa spółek sektora publicznego i sektora prywatnego, własność komunalną oraz pozostałe grunty nie będące gospodarstwami rolnymi.

Tabela. Użytkowanie oraz struktura własnościowa gruntów w gminie Granowo w latach 1995 - 1999.

Grupy użytkowników	Rok	Ogólna powierzchnia gruntów	Użytki rolne (%)					Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty (drogi, nieużytki, wody, zabudowania)
			Razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska trwałe		
Ogółem	1995	100	91,2	91,6	0,26	6,7	1,26	1,89	6,8
	1997	100	89,8	91,7	0,33	6,65	1,24	1,83	8,3
	1999	100	89,9	92,0	0,32	6,45	1,22	1,81	8,2
Gosp. ind.	1995	51,3	50	51,4	0,26	3,1	0,1	0,09	1,29
	1997	52,2	50,7	52,9	0,33	3,02	0,1	0,08	1,42
	1999	54,3	52,7	55,3	0,3	2,9	0,09	0,13	1,5
Państwo we	1995	48,6	41,2	40,2	-	3,6	1,1	1,98	5,6
	1997	47,7	39,1	38,7	-	3,6	1,13	1,7	6,9
	1999	45,6	37,1	36,6	0,01	3,5	1,12	1,7	6,7

Źródło: Sprawozdanie z użytkowania gruntów w gminie Granowo w latach 1995 - 1999, Materiały z UG.

Zmiany w użytkowaniu gruntów w gminie Granowo w latach 1995 - 1999

Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli w gminie Granowo zachodzą pewne zmiany w strukturze użytkowania gleb, jak również w strukturze własnościowej, jednak skala tych zmian jest niewielka. Wahania w poszczególnych sektorach użytkowania gruntów na korzyść gospodarstw indywidualnych sięgają poziomu zaledwie 3 % - 4%. Widoczna jest tendencja do wzrostu powierzchni użytkowanej przez właścicieli gospodarstw indywidualnych, choć w latach 1995 - 1999, wzrosła jedynie o 3% i jej areał stanowi dziś 54,3% ogólnej powierzchni gruntów. Można zauważyć niewielki wzrost areału przeznaczanego pod grunty orne i sady, maleje natomiast powierzchnia łąk oraz pastwisk trwałych. Zdecydowanie większy odsetek lasów i gruntów leśnych znajduje się we władaniu gospodarstw państwowych, jednak korzystniejsza sytuacja pod względem ilości nieużytków i gruntów pod zabudowaniami, podwórzami, drogami, wodami występuje w gospodarstwach zarządzanych przez osoby prywatne, gdzie areał tych gruntów jest mniejszy o blisko 5% w porównaniu z gospodarstwami państwowymi.

Dostosowanie się do wymogów nowoczesnego rolnictwa polega nie tylko, jak już wcześniej wspomniano na ograniczeniu ilości osób zatrudnionych w tym sektorze, lecz również na zmianie struktury wielkościowej gospodarstw, której celem jest doprowadzenie do likwidacji małych, nierentownych jednostek o niewielkiej powierzchni, oraz jednoczesnym tworzeniu dużych, zmechanizowanych gospodarstw rolnych. Zabiegi te mają na celu przede wszystkim zwiększenie wydajności rolnictwa, w którym mniejsza ilość zatrudnionych, wykorzystując wiedzę oraz wysoką technologię produkcji osiągnie lepsze efekty, a co się z tym wiąże ograniczy koszty wytwarzania produktów. Rolnictwo w gminie Granowo jest dobrym przykładem ukazującym kierunek tych zmian jednak ich tempo jest zbyt powolne. Zauważalne jest zmniejszanie się w grupie gospodarstw indywidualnych ilości jednostek,

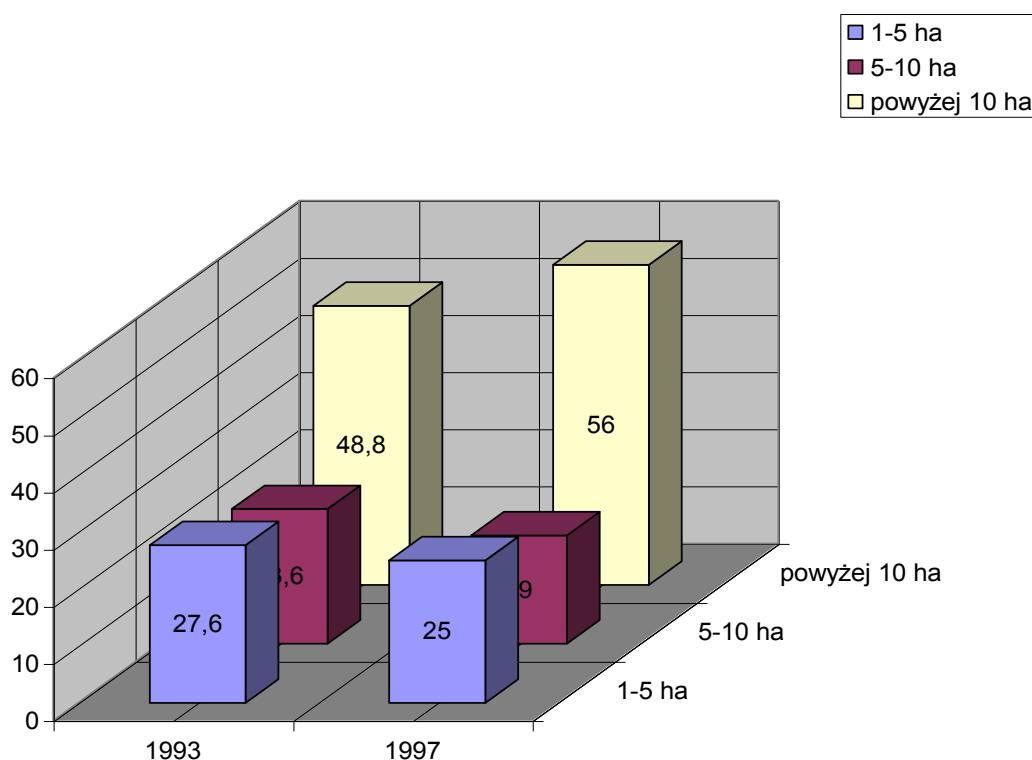
których powierzchnia zamyka się w granicach od 1 - 5 ha, oraz od 5 - 10 ha. Wzrasta natomiast odsetek gospodarstw, których areal wynosi ponad 10 ha. Poniższa tabela przedstawia zmiany zachodzące w strukturze wielkościowej gospodarstw w gminie Granowo.

Tabela. Struktura wielkości gospodarstw indywidualnych w gminie Granowo w latach 1993 - 1997.

Wielkość gospodarstwa (ha)	1993	1997
	odsetek (%)	
1 – 5	27,6	25
5 – 10	23,6	19
Powyżej 10	48,8	56

Źródło: *Katalog gmin woj. poznańskiego, Urząd Wojewódzki w Poznaniu, 1994, 1998 rok.*

Zmiany w strukturze wielkościowej gospodarstw indywidualnych w gminie Granowo w latach 1993 - 1997

Przeobrażenia dokonujące się w strukturach rolnictwa powinny również dotyczyć sfery wykształcenia użytkowników gospodarstw. Jak niestety wiadomo, problem poziomu edukacji a w szczególności jej dostępu na obszarach wiejskich jest nadal nierozwiązany w naszym kraju. Skromne nakłady finansowe na tą sferę powodują niski odsetek ludzi z wykształceniem wyższym. Przykładem tego jest gmina Granowo. Należy zatem zwiększyć dostępność ludności do instytucji, które poszerzą ich kwalifikacje.

Poniższa tabela przedstawia poziom edukacji użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych z podziałem na mężczyzn oraz kobiety.

Tabela. Użytkownicy indywidualnych gospodarstw rolnych według poziomu wykształcenia i płci w 1996 roku.

Wyszczególnienie	Ogółem	Poziom wykształcenia użytkownika											
		Wyższe		policjalne		średnie zawodowe		średnie ogóln.	Zasadnicze zawodowe		podstawowe		kursy rol.
		Razem	roln.	razem	roln.	razem	roln.		razem	Roln.	ukończ	nieuko.	
ogółem	300	8	2	1	1	63	41	3	116	63	109	-	117
mężcz.	260	8	2	1	1	51	38	2	109	59	89	-	102
kobiety	40	-	-	-	-	12	3	1	7	4	20	-	15

Źródło: Powszechny spis rolny 1996, US w Poznaniu 1997 rok

Jak wynika z danych, przeważającą część (87 %) użytkowników gospodarstw indywidualnych stanowią mężczyźni. Potwierdza się wcześniejsza teza odnośnie niskiego poziomu wykształcenia społeczności rolniczej Granowa wśród której 35 % posiada wykształcenie adekwatne do wykonywanej pracy w gospodarstwie. 2,6% ankietowanych może poszczycić się wyższym wykształceniem, a przeważającą część stanowi niestety ludność z wykształceniem zasadniczym zawodowym (39%), oraz wykształceniem podstawowym (36%). Bardzo pozytywnym zjawiskiem, które należy odnotować, jest fakt ukończenia dodatkowego kursu rolniczego, mającego na celu podniesienie kwalifikacji rolników, przez blisko 40 % badanych.

Zmiany jakie zachodzą w sektorze rolniczym w okresie transformacji systemowej, obejmują swoim zasięgiem również zmiany w strukturze upraw. Nowy rynek stawia przed rolnictwem inne wymagania, a popyt oraz podaż kształtują strukturę powierzchni, przeznaczoną pod określone uprawy. Zauważalny jest wzrost powierzchni przeznaczonej pod uprawę zbóż oraz buraków cukrowych, natomiast nastąpił wyraźny spadek powierzchni przeznaczonej pod uprawę ziemniaków, oraz w mniejszym stopniu pod uprawę rzepaku i rzepiku. Poniższa tabela przedstawia przebieg zjawiska w latach 1988 - 1997.

Tabela: Powierzchnia zasiewów w gospodarce nie uspołecznionej w gminie Granowo w latach 1988 - 1997.

Rok	Odsetek powierzchni zasiewów w gospodarstwach indywidualnych (%)			
	zboża podstawowe z mieszankami	ziemniaki	buraki cukrowe	rzepak i rzepik
1988	59,4	11,7	13,8	3,5
1997	71,3	4,5	15,2	0,14

Źródło: Wyniki spisu rolnego 1988, Wojewódzki Urząd Statystyczny w Poznaniu, Powiaty województwa wielkopolskiego, Urząd Statystyczny w Poznaniu 1998 r.

Zmniejszenie znaczenia uprawy ziemniaka, widoczne jest także w wydajności jego produkcji, która w ciągu 5 lat od roku 1993 do 1997 spadła o 40 dt/ ha i wynosiła w roku 1997, 260 dt/ ha. Pomimo wzrostu znaczenia uprawy zbóż, wydajność produkcji pozostała na takim samym poziomie jak przed pięciu laty i w 1997 roku wynosiła 35,5 dt/ ha.

3.4.2. Charakterystyka sektora przemysłowego i budowlanego.

Pod pojęciem przemysłu rozumiemy, zakłady wchodzące według Europejskiej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej w skład sekcji: „Górnictwo i kopalnictwo”, „Działalność produkcyjna”, oraz „Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz oraz wodę. Sektor budowlany, stanowiąc będą zatem przedsiębiorstwa zajmujące się wznoszeniem budowli, inżynierią lądową i wodną, wykonywaniem instalacji budowlanych oraz przeprowadzaniem prac wykończeniowych.

Jak wynika z danych o zatrudnieniu w gminie Granowo, w sektorach tych w roku 1997 pracowało 14,2 % ogółu zatrudnionych. Choć odsetek ten jest niższy o kilkanaście procent od przeciętnych norm europejskich, to tendencja którą daje się zauważyć w analizowanym okresie od 1994 do 1997 roku, wzrostu zatrudnienia w tym sektorze, kosztem ludności rolniczej, , uznać należy za bardzo pozytywną.

W badanym okresie, nastąpił wzrost zatrudnionych w przemyśle i budownictwie o 9,7 % i można go określić jako dość znaczny, jednak większa jego część (z 0,2% na 6,7%) przypada na budownictwo. Zaledwie 3 % wzrost zatrudnienia w przemyśle świadczy, iż na terenie gminy w ostatnich latach nie powstał żaden większy zakład, mogący wchłonąć dużą liczbę pracowników. Brak poważnych inwestorów powoduje, iż poza spółdzielniami rolniczymi i placówkami obsługującymi rolników, brakuje znaczących jednostek przemysłowych. Te które jednak istnieją, mają zazwyczaj formę niewielkich zakładów, zatrudniających przeważnie od kilku do kilkunastu ludzi.

Według danych na dzień 31.XII. 1997 roku, w gminie Granowo funkcjonowały 32 przedsiębiorstwa, prowadzące działalność produkcyjną . Stanowiło to 17,5 % ogółu zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej według sekcji EKD.

Podmiotów, zajmujących się budownictwem, istniało na terenie gminy w tym samym okresie 28, co stanowiło 15,4 % ogółu zarejestrowanych. W porównaniu z danymi z roku 1993, nastąpił niewielki spadek liczby przedsiębiorstw, które w tamtym okresie zarejestrowane były w systemie REGON, a mianowicie było ich 38. W przeciwieństwie do zakładów budowlanych, których liczba wzrosła o 4. Z informacji, mówiących jednak o niewielkim wzroście zatrudnienia w sektorze przemysłowym wynika, że zakończyły swą działalność niewielkie i słabe zakłady, natomiast umocniły swą pozycję wcześniej istniejące jednostki, które wchłonęły nie tylko pracowników ze zlikwidowanych zakładów, ale jeszcze powiększyły zatrudnienie w tym sektorze o 3%.

Brak jest na obszarze gminy przedsiębiorstw państwowych czy komunalnych, co potwierdza utrzymującą się tendencje do bardzo dynamicznego rozwoju sektora prywatnego. Spośród wszystkich podmiotów gospodarki narodowej, znajdujących się na terenie gminy, jedynie 4,5% stanowi własność państwa.

Wśród podmiotów gospodarki narodowej, wg. stanu na dzień 31 XII.1997 roku istniało:

- 143 zakładów osób fizycznych,
- 2 spółki prawa handlowego,
- 1 spółka prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego,
- 6 spółdzielni.

Nie funkcjonowała żadna fundacja.

Według uaktualnionych danych z września 1999 roku, liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy wzrosła do 212.

Spośród najstarszych i najważniejszych firm, wymienić możemy : Zakład

Masarsko - Wędliniarski Bernard Szajek i Synowie, Przedsiębiorstwo

Remontowo - Budowlane „ Granbud” Grzegorza Czapczyka oraz

Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „ Duet” Andrzeja Mateji.

3.4.3. Charakterystyka sektora usługowego.

W niniejszym rozdziale, poddany zostanie analizie sektor usługowy, który obejmuje według EKD, sekcję transportu, składowania i łączności, handlu i napraw, hoteli i restauracji, pośrednictwa finansowego oraz obsługi nieruchomości i firm. Łącznie w całym sektorze według danych na dzień 31 XII. 1997, na obszarze gminy funkcjonowało 90 jednostek. Największą część omawianych zakładów usługowych, ponad 63,3% stanowią placówki handlowe oraz świadczące usługi naprawcze. W 41 sklepach, będących własnością osób prywatnych, znalazło zatrudnienie około 60 osób. Do kategorii placówek handlowych zaliczyć także możemy 2 punkty sprzedaży paliw, które istnieją w Granowie. Zatrudnienie znalazło tam 11 osób. Drugie miejsce pod względem ilości zajmują zakłady transportowe, oraz jednostki zajmujące się składowaniem oraz łącznością, które w sumie stanowią 21 % analizowanych jednostek.. W porównaniu z poprzednią dekadą, nastąpił niemal 100% wzrost ilości punktów sprzedaży detalicznej. Niezmienna pozostała niestety ilość zakładów gastronomicznych i hoteli.

Należy również wspomnieć, że co tydzień na szczególnie wyznaczonym placu w Granowie odbywa się targ, na który zjeżdżają się okoliczni drobni kupcy, oferując artykuły ogrodnicze i codziennego użytku. Ta działalność stanowi również uzupełnienie sektora usługowego

Nowa rzeczywistość, która ukształtowała się po okresie transformacji systemowej spowodowała pojawienie się nowych usług, które nie były wcześniej ujmowane w statystykach, takich jak pośrednictwo finansowe, obsługa firm, nieruchomości itp. Sytuacja ta spowodowała szereg zmian w ogólnej klasyfikacji poszczególnych działalności gospodarczych, które utrudniają analizę tego sektora, jak i przedstawienie go w ujęciu dynamicznym.

Według danych uzyskanych w UG, jednostką najbardziej wyposażoną w usługi jest wieś gminna, w której na dzień 31. VI.1999 roku znajdowało się 41% wszystkich istniejących podmiotów handlowych. Poza tym na obszarze Granowa znajdują się takie placówki, jak, biblioteka publiczna, kościół, cmentarz, poczta, czy boisko sportowe, które nie są dostępne w żadnych innych wsiach na badanym obszarze. Sytuacja ta, zdaje się potwierdzać istotną rolę wsi Granowo, jako jednostki centralnej, generującej powiązania z otaczającymi ją jednostkami osadniczymi. Poniższe ujęcie tabelaryczne, przedstawia omawiane zjawisko w rozbiciu na poszczególne wsie.

Tabela: Wyposażenie gminy w obiekty usługowe, według wsi w czerwcu 1999 roku.

L.p	Miejsco Wość	Gastronomia -ilość obiekt.	Handel – ilość plac.	Kultura - świetlica, klub	Biblioteki- filie bibliotek	Kościóły , kaplice	Cmentarz,	Poczta	OSP	Boisko
1	Granowo	Motel „Duet”, Rest. Wenus Bar przy stacji Pijalnia Piwa	16	-	Biblioteka publiczna	Kościół św. Marcina, Kaplica	Cmentarz przy ul: Poznańskiej	Poczta Polska przy ul: Poznańskiej	Remiza	Boisko przy ul: Sportowej 0,06 ha
2	Granów - Ko	-	2	Klub Rolnika - 80m ²	-	-	-	-	Remiza	-
3	Drużyń	-	2	Sala wiejska	-	-	-	-	Remiza	Biosko szkolne, 0,01 ha
4	Kąkolewo	-	2	Sala wiejska - 170 m ²	-	-	-	-	Remiza	-
5	Strzępiń	Bar „Piaś”	2	Klub rolnika - 100m ²	-	-	-	-	Remiza	-
6	Janusze - Wice	Bar”Muszelka	2	Sala wiejska	-	-	-	-	-	-
7	Kubaczyn	-	3	-	-	-	-	-	Remiza	-
8	Niemie - Rzyce	-	2	-	-	-	-	-	Remiza	-
9	Kotowo	-	2	-	-	-	-	-	-	-
10	Separowo	-	2	-	-	-	-	-	-	-
11	Bielawy	-	2	-	-	-	-	-	-	-
12	Dalekie	-	-	-	-	-	-	-	-	Boisko szkolne, 1,2 ha
13	Zemsko	-	2	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: Dane z UG w Granowie, czerwiec 1999 rok.

3.5. Infrastruktura społeczna

3.5.1. Mieszkalnictwo.

Sytuacja mieszkaniowa na obszarze gminy Granowo w latach 1990 - 1997, najlepiej odzwierciedla kryzys i zubożenie społeczeństwa, przeżywającego w pierwszym okresie trudy transformacji systemowej. W ciągu 6 lat od 1990 do 1996 drastycznie spadła ilość oddanych mieszkań do użytku z 16 w 1990 do 0 w 1995. Sytuacja nie uległa zmianie także w 1996 roku. Pierwsze symptomy, świadczące o powolnym wzbogacaniu się mieszkańców, nastąpiły dopiero w 1997 roku. Ludność wykorzystując ulgi podatkowe, skierowała część swoich dochodów na działalność budowlaną, czego efektem było oddanie do użytku 6 mieszkań. Choć liczba izb i całkowitej powierzchni użytkowej, która została oddana była trzykrotnie mniejsza od tej, która została oddana w 1990 roku, to widoczna jest powolna poprawa w sytuacji mieszkaniowej.

Poniższa tabela przedstawia dokładną liczbę oddanych do użytku mieszkań, izb, oraz powierzchni użytkowej w gminie w latach 1990 - 1997.

Tabela. Mieszkania w gminie Granowo w latach 1990 - 1997.

Rok	Oddane do użytku		
	mieszkania	izby	powierzchnia użytkowa w m ²
1990	16	86	1899
1997	6	28	484

Źródło: Rocznik statystyczny województwa poznańskiego 1998, US w Poznaniu.

Statystyka gmin województwa poznańskiego 1997, US w Poznaniu.

Należy zaznaczyć, iż poprawiająca się sytuacja w mieszkalnictwie, jest jedynie zasługą budownictwa indywidualnego. 100% oddanych do użytku mieszkań jest własnością osób prywatnych.

Istniejąca stagnacja lub nawet regres w badanym sektorze, powoduje iż w ciągu ostatnich ośmiu lat sytuacja pod względem całkowitej ilości mieszkań, izb, powierzchni użytkowej mieszkań na osobę, czy też liczby osób przypadających na 1 mieszkanie bądź izbę nie uległa większym zmianom. Nie można zatem mówić o drastycznym trendzie spadkowym i znacznie pogarszającej się sytuacji mieszkaniowej na obszarze gminy, ale tym bardziej nie można mówić o trendzie wzrostowym czy coraz to bardziej komfortowych warunkach mieszkaniowych badanej społeczności. Poniższa tabela przedstawia dokładne dane odnośnie sytuacji mieszkaniowej w Granowie w analizowanym okresie 8 lat.

Tabela. Zasoby mieszkaniowe w gminie Granowo w latach 1990 - 1997.

Rok	Zasoby mieszkaniowe			
	mieszkania	izby	pow. użytkowa mieszkań w m ²	przeciętna pow. mieszkań w m ² na 1 os.
1990	1,1(tyś.)	4,7 (tyś)	91,8	19,7
1995	1130	4975	91,1	20,6
1996	1130	4975	91,1	20,6
1997	1136	5003	99,5	20,5

Źródło: Rocznik statystyczny województwa poznańskiego 1998, US w Poznaniu.

Statystyka gmin województwa poznańskiego 1997, US w Poznaniu.

Jak wynika z powyższych danych, większość wskaźników w ciągu ostatnich 8 lat nie uległa poważniejszym zmianom. Wynika z tego, że nawet chwilowy regres w mieszkalnictwie który trwa 5 lat, nie ma większego wpływu na globalną sytuację. Należy także dodać iż warunki mieszkaniowe badanej gminy, pomimo istniejącej stagnacji i chwilowej recesji są i tak lepsze od przeciętnych warunków mieszkaniowych wsi województwa poznańskiego, dla której np. : powierzchnia użytkowa mieszkań w m² na osobę w 1996 roku była niższa o 1,6 m² niż w Granowie. Spośród wszystkich gmin wiejskich w województwie poznańskim, jedynie gmina Tarnowo Podgórne posiadała wyższy wskaźnik powierzchni /osobę i wynosił on 25m².

Jak wynika z informacji otrzymanych w Urzędzie Gminy w Granowie, według danych za miesiąc czerwiec 1999 roku, pod względem zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej będącej własnością komunalną, sytuacja na obszarze gminy prezentowała się następująco:

Tabela: Zabudowa blokowa na obszarze gminy Granowo w roku 1999.

Nazwa miejscowości	Użytkujący	Ilość budynków	w tym ilość mieszkań	Liczba kondygnacji	Rodzaj dachu
Granowo	UG	1	6	2	Wielospadowy
Granowo	UG	1	3	3	płaski
Drużyń	UG	1	6	1	Dwuspadowy
Strzępiń	UG	1	1	1	Dwuspadowy

Źródło: Dane statystyczne z UG w Granowie, czerwiec 1999 rok..

3.5.2. Służba zdrowia.

Jak wspomniano już we wcześniejszym rozdziale, sytuacja pod względem dostępności mieszkańców do służby zdrowia na obszarach wiejskich jest zdecydowanie gorsza niż w miastach. Teoria ta, niestety potwierdza się także w przypadku gminy Granowo. Choć wskaźniki dotyczące ilości personelu medycznego na obszarze badanej jednostki prezentują się nieco lepiej niż wskaźniki dla przeciętnej wsi województwa poznańskiego, to i tak są one sześciokrotnie (w przypadku ilości dentystów), ośmiokrotnie (w przypadku ilości położnych) lub nawet dziesięciokrotnie (w przypadku ilości lekarzy i pielęgniarek) niższe niż w miastach województwa poznańskiego.

Pozytywnym jednak zjawiskiem jest fakt stopniowej poprawy sytuacji na wsi. Zwiększa się dostępność mieszkańców tych obszarów do służby zdrowia, chociażby poprzez zwiększenie aktywności w tym sektorze osób prywatnych, jednak tempo tego wzrostu jest nadal zbyt powolne.

Najlepszym dowodem na pozytywne zmiany, jakie zaszły w gminie Granowo, po wprowadzeniu reformy zdrowotnej od 1 stycznia 1999 roku jest powstanie instytucji lekarza rodzinnego, której rolę pełni tutejsza przychodnia „ALMUS”. Pomimo tego, iż w sensie budowy nowych obiektów oraz nakładów finansowych, na razie nic się nie zmieniło, (istniejący budynek jest dzierżawiony od ZOZ z Grodziska Wielkopolskiego), to przekształcenia w strukturze organizacyjnej spowodowały, że jakość świadczonych usług medycznych uległa znacznej poprawie. „ALMUS”, jest spółką cywilną. Jest ona jednostką o wiele bardziej elastyczną i wyspecjalizowaną, od wcześniej istniejącego ośrodka zdrowia, który należał do Zespołu Opieki Zdrowotnej w Grodzisku. Procesy decyzyjne, które przed reformą zdrowia miały charakter hierarchiczny i zbiurokratyzowany, dziś uległy znacznemu skróceniu i leżą w gestii jedynie właścicieli spółki. Powoduje to przyspieszenie wielu działań.

Została stworzona instytucja kas chorych, która finansuje leczenie mieszkańców gminy. Środki na ten cel pochodzą ze składek na ubezpieczenie zdrowotne. Osoby, które zarejestrowane są w niniejszej przychodni i posiadają swojego lekarza rodzinnego, a jest ich obecnie w gminie Granowo 4.640 (dane z Przychodni „ALMUS”), nie płacą za porady lekarskie, natomiast spółka sama rozlicza się z kasą. Jak wynikało z wywiadu, przeprowadzonego dnia 26.08.1999 roku z jednym ze współwłaścicieli spółki, lekarzem Jackiem Piotrowskim, do tej pory przychodnia nie miała żadnych problemów z rozliczaniem się z kasą chorych i wszelkie jej zobowiązania były regulowane terminowo. Pozostali mieszkańcy gminy, którzy nie należą do przychodni muszą płacić za wizytę u lekarza.

Możliwość prowadzenia działalności leczniczej na obszarze Granowa jest uzależniona tylko od wyników przetargu, jaki organizuje kasa chorych. Jedynie te osoby, które zagwarantują najwyższą jakość usług, posiadają najwyższe kwalifikacje, oraz osoby, których działalność będzie atrakcyjna cenowo mają szansę wygrać walkę z innymi. Taka sytuacja, doprowadza do bardzo zdrowej konkurencji w sektorze medycznym, dzięki czemu zyskują przede wszystkim pacjenci.

Dzięki przeprowadzonej reformie, mieszkańcy badanej gminy, posiadają znacznie szerszy dostęp do służby zdrowia. Zostały wydłużone godziny urzędowania placówki. Przed reformą Ośrodek Zdrowia, czynny był tylko w 5 dni tygodnia, od godziny 7⁰⁰- 15⁰⁰, obecnie jego działalność wydłużona została do 10 godzin dziennie, od 8⁰⁰-18⁰⁰, we wszystkie dni tygodnia, i dodatkowo w soboty, od 9⁰⁰-11⁰⁰. Wprowadzony został całodobowy kontakt telefoniczny, dzięki czemu, w nagłych przypadkach, pomoc może nadejść natychmiast.

Istniejąca przychodnia, oferuje mieszkańcom szerszy wachlarz usług, niż poprzedni ośrodek. Choć liczba personelu medycznego, nie zmieniła się to zwiększyła się specjalizacja obsługi. Przybył lekarz o specjalności

pediatrycznej, dzięki czemu mieszkańcy gminy, nie muszą udawać się już do pobliskiego Grodziska, w celu konsultacji.

Aby stać się bardziej konkurencyjnym na rynku usług medycznych, właściciele spółki, postanowili także finansować działalność lekarza ginekologa, aby ułatwić mieszkańcom Granowa dostęp do niego, zwiększając tym samym atrakcyjność swej oferty. Obecnie w Przychodni Lekarza Rodzinnego, która jest jedyną placówką tego rodzaju na terenie gminy zatrudnionych jest 2 lekarzy, 3 pielęgniarki, 1 położna, która zajmuje się także rejestracją pacjentów, 1 ginekolog, pracujący na zlecenie oraz 1 pracownik do spraw gospodarczych.

Poza korzystnymi zmianami, które wprowadziła reforma w lecznictwie, w sensie organizacyjnym, nastąpiła także poprawa, choć jeszcze niewielka, w sensie wyposażenia ośrodków zdrowia w lepszy sprzęt. Właściciele spółki dokonali wymiany drobnych narzędzi na lepsze, oraz kupili nowy samochód, który ułatwia im dostęp do chorych, których odwiedzają w domach.

Jak wynika z przeprowadzonego wywiadu, wprowadzenie nowej reformy, pociąga za sobą także negatywne skutki. Zwiększyło się obciążenie osób prowadzących działalność leczniczą. Obecnie zmuszeni są oni dodatkowo do prowadzenia księgowości, rozliczeń z kasami chorych itp. Stare instytucje, z którymi niegdyś współpracował Gminny Ośrodek Zdrowia jak np. : laboratoria, po 1 stycznia 1999 roku, także przekształciły swoją osobowość prawną, pozmiały siedziby i właścicieli, w związku z czym współpracę z tymi jednostkami, trzeba było rozpocząć od nowa. Sytuacja jednak powoli ulega poprawie i stabilizacji.

Na obecnym etapie rozwoju prywatnej służby zdrowia, mamy do czynienia z rozpoczęciem działalności przez gabinety lekarskie, najczęściej dzierżawione od Zakładów Opieki Zdrowotnej, bądź apteki, jednostki, które nie wymagają

ogromnych nakładów finansowych, np. : na budowę szpitala, ośrodka zdrowia czy też dużą ilość wysokiej jakości sprzętu medycznego. Brak jeszcze na obszarach wiejskich prywatnych klinik, czy też szpitali, choć takie jednostki zaczynają pojawiać się już w miastach. Ich funkcję, na obszarach wiejskich, nadal pełnią państwowe lub gminne ośrodki. Poniższe ujęcie tabelaryczne przedstawia rozwój służby zdrowia w latach 1983 - 1997.

Tabela: Personel medyczny w gminie Granowo w latach 1983 - 1997.

Rok	Lekarze	Dentyści	Pielęgniarki	Położne
	na 10 tyś. ludzi			
1983	2,2	-	4,3	-
1990	2,1	-	4,3	2,1
1995	4,1	2,1	6,2	2,1
1997	4,1	2,0	6,1	2,0

Źródło: Rocznik statystyczny województwa poznańskiego 1998, US w Poznaniu.

Statystyka gmin województwa poznańskiego 1997, 1983, US w Poznaniu.

Jak wynika z przedstawionych danych oraz faktów, sfera usług medycznych w sektorze prywatnym ulega bardziej dynamicznym zmianom i bardziej dostosowuje się do istniejącej sytuacji oraz potrzeb społeczności. Wykazuje ona zdecydowanie większą elastyczność w porównaniu sektorem państwowym, który nie nadąża za wymaganiami obecnego rynku.

W ostatnich analizowanych 15 latach, nie powstał żaden szpital wybudowany z środków państwowych, i do dnia dzisiejszego, brak takiej jednostki na obszarze gminy, Ośrodek Zdrowia w Granowie, który istniał od 1973 roku, zastąpiony został Przychodnią Lekarza Rodzinnego, jednak jego działalność nie jest wspierana żadnym innym ośrodkiem leczniczym, finansowany przez państwa, a jeden zaledwie punkt apteczny, który istniał dotąd, zmieniony został na aptekę, która jest własnością prywatną.

3.5.3. Oświata, kultura i turystyka.

- **Oświata**

Za podstawę oceny stanu istniejącego w dziedzinie edukacji na obszarze gminy Granowo, posłużą nam dane pochodzące z dwóch okresów, zarówno z okresu przed 1.IX.1999 roku, zanim w życie weszła reforma oświatowa, jak i po tym fakcie. Pierwsza składowa w przeważającej mierze wpłynęła na obecny stan wykształcenia społeczeństwa zamieszkującego obszar gminy Granowo. Wpłynęła również na stan oświaty pod względem infrastruktury technicznej i personelu nauczycielskiego. Dorobek poprzednich lat, stanowi obecnie bazę do dalszych przekształceń w dziedzinie edukacji.

Druga składowa pozwoli nam scharakteryzować zamierzenia autorów reformy oraz zmiany strukturalno - organizacyjne i finansowe, które zaszły w szkolnictwie po dniu 1.IX.1999 roku i także mają duży wpływ na diagnozę obecnego stanu. Jest jednak zbyt wcześnie na realną ocenę osiągnięć reformy w sensie wymiernych wskaźników, jakimi są np.: stopień wykształcenia mieszkańców, czy też liczba absolwentów szkół.

Ciągły brak środków finansowych, przekazanie gminom obowiązku prowadzenia i utrzymywania jednostek oświatowych i nakładanie coraz to nowych zadań w tym zakresie, przy jednoczesnym nie zabezpieczeniu wszystkich niezbędnych środków na prowadzenie tej działalności, doprowadziło do pewnej stagnacji w sferze oświatowej, choć jej wymiar jest czysto statystyczny.

W 1994 roku dokonano znacznej rozbudowy szkoły w Granowie. W 1999 roku oddano do użytku nowoczesną salę gimnastyczną przy szkole podstawowej również w Granowie, a w ciągu najbliższych 3 lat planuje się dalszą jej rozbudowę o dodatkowe pomieszczenia dla gimnazjalistów.

Nastąpiły niestety również procesy likwidacji placówek oświatowych w dwóch wsiach (Drużyn i Granówko). Tak więc w matematycznym ujęciu, pomimo ogromnego obciążenia budżetu gminy inwestycjami w szkolnictwie, zachodzące procesy nie przynoszą na dzień dzisiejszy znacznego polepszenia sytuacji w kontekście nowych miejsc do nauczania. Dokonywane inwestycje, mają jednak charakter działań perspektywicznych, które dopiero przyniosą pożądane efekty za kilkanaście lat. Tworzona obecnie infrastruktura oświatowa, oparta jest na nowej koncepcji nauczania, a budynki oddane do użytku oparte są na nowoczesnych i trwalszych od poprzednich technologiach.

Analizując stan przedszkoli, oraz szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży w ciągu ostatnich kilku lat, tj. od roku 1995 - do 1997 sytuacja niewiele się zmieniała. Pozostała ta sama ilość placówek, a liczba dzieci przypadająca na 1 pomieszczenie zmieniała się w wyniku wzrostu lub spadku ilości mieszkańców, powodowanym większym lub mniejszym przyrostem naturalnym, choć należy uwzględnić fakt, iż ilość przypadających osób na jedno pomieszczenie w szkołach podstawowych miast jest większa o 10 niż w gminie Granowo. Pod tym względem, uczniowie szkół na szczeblu elementarnym w badanym obszarze mają bardziej komfortowe warunki do nauki, kosztem jednak codziennych dojazdów. Odległość, jaką każdego dnia uczniowie na wsi muszą pokonać, aby dostać się do szkoły, ze względu na małą ilość tych jednostek w obrębie granic administracyjnych gminy, jest znacznie większa niż odległość, jaką pokonują uczniowie miast. Tym bardziej, że od 1.IX.1999 roku można zauważyć w gminie wyraźną tendencję do koncentracji szkolnictwa tylko w dwóch wsiach. Aby rozwiązać ten problem, gmina Granowo ponosi dodatkowe koszty dowozu dzieci do szkół.

Dla lepszego zobrazowania procesów zachodzących w oświacie w gminie Granowo, przedstawiono dwie poniższe tabele.

Tabela: Wychowanie przedszkolne w gminie Granowo w latach 1995 - 1997.

Rok	Przedszkola i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.			
	placówki	Miejsca	Dzieci	Nauczyciele
1995	2	144	141	9
1996	2	144	152	9
1997	2	144	174	8

Źródło: Rocznik statystyczny województwa poznańskiego 1998, US w Poznaniu.

Statystyka gmin województwa poznańskiego 1997,1983, US w Poznaniu.

Tabela: Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży w gminie Granowo w latach 1995 - 1997.

Rok szkolny	Szkoły	Ucznio- - wie	Absol- - wenci	Oddzia- - ły	Pomiesz- czenia do nauki	Liczba uczniów na	
						oddział	Pomiesz- czenie do nauki
95/96	4	706	99	-	-	-	-
96/97	4	697	82	32	37	22	19
97/98	4	705	83	33	37	21	19

Źródło: Rocznik statystyczny województwa poznańskiego 1998, US w Poznaniu.

Statystyka gmin województwa poznańskiego 1997,1983, US w Poznaniu.

Zmiany, jakie nastąpiły w gminie od 1997 roku do czerwca 1999, zarówno w szkołach podstawowych, jak i w przedszkolach uaktualniają dane z UG w ujęciu tabelarycznym.

Tabela: Szkoły podstawowe na terenie gminy w czerwcu 1999 roku.

Miejsco - Wość	Typ szkoły	Ucznio wie	Oddzia ły	Izby do nauki	Boisko szkol - ne w ha	Sala gimnast
Granowo	Szkoła podst.	541	21	21	0,06	budowa
Granówko	Szkolny punkt filialny	22	2	2	-	-
Drużyn	Szkolny punkt filialny	15	2	2	0,01	-
Bielawy	Szkoła podst.	115	8	9	1,2	tak

Źródło: Materiały z UG w Granowie, czerwiec 1999rok.

Tabela :Przedszkola na terenie gminy Granowo w czerwcu 1999 roku.

Miejsco Wość	Przedszkola			Oddziały przedszkolne przy szkole podstawowej		
	miejsca	dzieci	nauczy - ciele	miejsca	Dzieci	nauczy - ciele
Granowo	140	130	7	-	-	-
Bielawy	-	-	-	20	20	1

Źródło: Materiały statystyczne z gminy Granowo, czerwiec 1999 rok.

Na obszarze gminy niestety nie ma żadnego liceum. Osoby, które chcą kontynuować naukę w tych ośrodkach, zmuszeni są do dalszych wyjazdów w kierunku Grodziska Wielkopolskiego, Opalenicy, (choć w tych najbliższych położonych miastach znajdują się tylko dwie szkoły), lub nawet do oddalonego o 36 km miasta Poznania, w którym znajduje się 40 szkół o tym profilu. Nadmienić można iż spośród wszystkich gmin wiejskich województwa poznańskiego, jedynie dwie gminy: Tarnowo Podgórne i Czerwonak posiadają licea ogólnokształcące.

Jest natomiast na obszarze Granowa szkolnictwo zawodowe, choć w latach 1995 - 1997 nastąpiły w jego funkcjonowaniu negatywne zmiany. Spośród 7 gmin byłego województwa poznańskiego, które w 1995 roku miały na swoim obszarze szkoły zawodowe, w 1997 roku, już tylko 6 gmin, było w ich posiadaniu. Jednostką, która pozbyła się szkoły zawodowej była gmina Kiszkowo. Podobnie zmniejszyła się ich ilość w Brodnicy z 7 na 6, oraz w Granowie z 2 na 1. Poniższa tabela przedstawia w ujęciu dynamicznym przebieg zjawiska.

Tabela: Szkolnictwo zawodowe w gminie Granowo w latach szkolnych 1995/1996 - 1997/1998.

Rok	Szkoły			Uczniowie			Absolwenci		
	Ogółem	w tym		ogółem	w tym szkół		Ogółem	w tym szkół	
		Zasadnicze zawodowe	Średnie i policealne		Zasadnicze zawodowe	Średnich i policealnych		Zasadniczych zawodowych	Średnich i policealnych
95/96	2	-	-	192	-	-	48	-	-
96/97	1	-	1	217	-	217	23	-	23
97/98	1	-	1	212	-	212	31	-	31

Źródło: Rocznik statystyczny województwa poznańskiego 1998, US w Poznaniu.

Statystyka gmin województwa poznańskiego 1997,1983, US w Poznaniu

Przejęcie szkolnictwa od 1. 01.1996 roku spowodowało zmiany, pociągające za sobą konsekwencje finansowe dla gmin. Cięży na nich już od 1996 roku obowiązek dowożenia dzieci do szkół, obowiązek budowy oraz utrzymania budynków szkolnych oraz pomieszczeń im przynależnych. Od 1. IX. 1999 roku na skutek reformy szkolnictwa, zmieniła się struktura organizacyjna tych jednostek, dzięki czemu zostaną wydzielone szkoły podstawowe z klasami od I do VI(do tej pory istniały klasy od I do VIII), oraz klasa VIII, która w roku 1999, nie objęta została programem dla gimnazjum. Uczniowie, którzy mieli obecnie pójść do VII klasy, uczęszczać będą już do szkoły gimnazjalnej, która trwać będzie przez 3 lata. Wprowadzenie tych zmian doprowadziło w gminie Granowo do likwidacji 2 szkół podstawowych filialnych w Drużyniu i Granówku, oraz do powiększenia liczby oddziałów, w szkołach, które pozostały, czyli 1 w Granowie i 1 w Bielawach. Zmniejszyła się ogólna liczba budynków, co w końcowym efekcie, doprowadziło do zwiększenia zagęszczenia ilości uczniów w istniejących obiektach. Zmusiło to władze gminy do utworzenia II zmiany, dzięki której przy istniejącej infrastrukturze mogą się uczyć wszystkie dzieci.

Redukcja placówek oświatowych przez władze gminne jest celowa. Pomimo zwiększenia kosztów dowozu dzieci do szkół, są one i tak o wiele niższe, niż koszty utrzymywania filii. Dodatkowo, uczniowie mają zysk w postaci szkół, będących skoncentrowanymi, silnymi ośrodkami, o znacznie lepszej organizacji, ze zdecydowanie lepszą infrastrukturą techniczną, oraz przede wszystkim ze znacznie lepszym i bardziej fachowym personelem nauczycielskim.

Według danych uzyskanych w Urzędzie Gminy w Granowie, od września 1999 roku, w Szkole Podstawowej w Granowie, uczyć się będzie 507 uczniów, w Szkole Podstawowej w Bielawach, 101 uczniów, natomiast w Samorządowym Gimnazjum w Granowie, 83 uczniów.

Władze gminy uniknęły redukcji zatrudnienia personelu , dzięki czemu, po wprowadzeniu w życie reformy, pozostała taka sama liczba nauczycieli. Również zmiany strukturalne w szkolnictwie nie wpłynęły na zmianę liczby uczniów, jednak władze gminy oceniają, że znacznie wpłynęły na uszczuplenie środków finansowych.

Koszty, jakie ponoszą jednostki samorządowe w związku z wprowadzeniem w życie z dniem 1.09.1999 roku reformy oświatowej, mają być jednak zrekompensowane poprzez podniesienie poziomu nauczania, a tym samym wykreowanie w nowym pokoleniu potrzeby ciągłego kształcenia . Zmiany, które następują, to nie tylko zmiany strukturalno - organizacyjne, ale przede wszystkim zmiany programowe (wypowiedź Ministra Oświaty i Edukacji Mirosława Handke, z dnia 1.IX.1999 roku). Dzięki nim we wczesnym stadium nauczania, dzieci będą miały większe niż do tej pory szansę na obranie kierunku, jakim chcą podążać w życiu i kierunku, w jakim chcą pogłębiać swoją wiedzę i umiejętności. Ideą reformy jest przede wszystkim stworzenie szkoły przyjaznej dla uczniów, mniej stresogennej, szkoły która ma wychowywać społeczeństwo i rozwiązywać problemy młodych ludzi, a nie pogłębiać je.

- **Kultura i turystyka**

Dostęp mieszkańców obszarów wiejskich do kultury jest bardziej ograniczony, niż mieszkańców miast. W przypadku gminy Granowo życie to jest szczególnie ubogie. W pięciu wsiach w gminie istnieją Kluby Rolnika lub Sale wiejskie, jednak aktywność tych jednostek jest bardzo niewielka i nie mają one większego znaczenia dla życia kulturalnego społeczności granowskiej. W praktyce, życie to sprowadza się jedynie do korzystania z gminnej biblioteki, która pełni funkcję placówki kulturalnej. Jej pomieszczenia, które znajdują się w pałacu podworskim zajmują powierzchnię 204 m² i służą również jako miejsce

spotkań miłośników gobelinów, klubu „Radość”, Koła Gospodyń Wiejskich, oraz Koła Honorowych Krwiodawców. Sale biblioteki wykorzystywane są także do spotkań autorskich, spotkań ze sztuką, oraz do zajęć aerobiku.

Bardzo ograniczony dostęp w gminie Granowo do innych placówek kulturalnych, powoduje, iż biblioteka tutejsza jest wykorzystywana w sposób bardzo intensywny. W latach 1995 - 1997 zwiększył się księgozbiór o 1,5 tys. woluminów, i choć liczba czytelników i wypożyczeń zmniejszyła się w tym okresie, to i tak jest ona wyższa od liczby wypożyczeń w woluminach przypadająca na 1 mieszkańca w miastach, gdzie różnorodność rozrywek i sposobów spędzania wolnego czasu jest zdecydowanie większa. Poniższa tabela przedstawia omawiane zjawisko w ujęciu dynamicznym.

Tabela: Biblioteki publiczne w gminie Granowo w latach 1995 - 1997.

Rok	Biblioteki	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w tys.	Woluminy na tys. ludności	Czytelnicy	Wypożyczenia w woluminach	
						w tys.	na 1 czytelnik
1995	1	2	23,5	-	1075	24,2	-
1996	1	2	24,4	5035	981	25,2	25,7
1997	1	2	25,0	5096	990	24,1	24,4

Źródło: Rocznik statystyczny województwa poznańskiego 1998, US w Poznaniu.

Statystyka gmin województwa poznańskiego 1997, US w Poznaniu.

Poza placówką biblioteczną znajdującą się w pałacu podworskim w Granowie, w której mieszkańcy mogą spędzać wolny czas, istnieje jeszcze klub

piłkarski o nazwie „Orzeł”, w którym miłośnicy futbolu mogą się realizować. W 1998 roku klub liczył 62 członków, a drużyna piłkarska awansowała do klasy okręgowej. Boisko należące do klubu, służy do rozgrywania meczy, jak również do organizowania okolicznościowych imprez, jak chociażby obchodzenie rocznic istnienia Granowa.

Poza wymienionymi instytucjami, na terenie gminy brak jest innych ośrodków kulturalnych, takich jak kino, czy też muzeum. Należy nadmienić, że spośród wszystkich gmin wiejskich tylko jedna gmina Nekla posiada kino, a na terenie gminy Dominowo, Komorniki, Łubowo, Mosina, Swarzędz i Środa Wlk. znajduje się muzeum.

Podobnie nienajlepsza sytuacja występuje na terenie gminy pod względem ilości obiektów turystycznych. Jedynym ośrodkiem, który oferuje miejsca noclegowe, jest motel DUET, gdzie w 7 pomieszczeniach, może liczyć na odpoczynek zaledwie 11 osób.

3.5.4. Administracja samorządowa.

Wprowadzenie z dniem 1 stycznia 1999 roku reformy administracyjnej w naszym kraju, spowodowało zmiany w jej schemacie organizacyjnym. Dotychczasowy podział, obejmował trzy szczeble:

- lokalny, na którym, podstawową jednostką organizacyjną była gmina (władza sprawowana była przez Radę Gminy, Zarząd Gminy oraz Wójta lub Burmistrza),
- regionalny na którym, podstawową jednostką organizacyjną było województwo (władza sprawowana była przez Wojewodę),
- centralny (władza sprawowana przez Premiera, Ministrów, Administrację Rządową, Sejm, Senat).

Od nowego roku 1999, samorząd terytorialny wzbogacony został poprzez utworzenie jednostki powiatowej na szczeblu lokalnym. Władzę w powiecie sprawuje Rada Powiatu, Zarząd Powiatu, oraz Starosta. Dzięki tej zmianie, gmina Granowo, która przed reformą należała do województwa poznańskiego, włączona została do powiatu Grodziskiego. Obejmuje on gminy miejsko - wiejskie: Grodzisk Wielkopolski, Rakoniewice, Wielichowo, oraz gminy wiejskie Granowo i Kamieniec. Gmina miejsko - wiejska Grodzisk, która przed reformą należała także do województwa poznańskiego, obecnie, w wyniku jego likwidacji należy do nowoutworzonego województwa wielkopolskiego. W przeciwieństwie do granic administracyjnych nowego województwa wielkopolskiego, przebieg granic gminy nie zmienił się, tak jak nie zmieniła się siedziba Urzędu, który mieści się w przy ulicy Sportowej 2, 62 - 066 Granowo.

Najważniejszą jednak zmianą, jaką przyniosła reforma, poza zmianą granic województw, jest wprowadzenie trójstopniowej władzy samorządowej,

która daje możliwość tworzenia własnego budżetu. Do momentu wprowadzenia w życie reformy, istniał tylko budżet gminy, oraz państwa. Na szczeblu wojewódzkim, budżet posiadał wojewoda. Obecnie posiada swój budżet zarówno szczebel gminny, powiatowy, a także wojewódzki.

3.6. Infrastruktura techniczna.

3.6.1. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.

- **Stan sieci wodociągowej**

Pod względem infrastruktury technicznej, jaką jest sieć wodociągowa, sytuacja w gminie Granowo, przedstawia się bardzo korzystnie. W roku 1995 ukończono zakładanie wodociągów we wszystkich wsiach na badanym obszarze, choć według danych z roku 1997, nie wszyscy, bo jedynie 95% ludności zamieszkującej gminę korzysta z wybudowanej sieci. Pozostała część czerpie wodę z przydomowych studni. W porównaniu z rokiem 1993, nastąpił wzrost liczby gospodarstw korzystających z wodociągu o blisko 4 %.

W gminie działają cztery wodociągi grupowe , oraz dwa wodociągi zakładowe zasilając mieszkańców gminy w wodę pitną przedstawia się następująco:

1. Wodociąg grupowy Kubaczyn – Granowo – Drużyn.

Bazuje on na ujęciu wody w Kubaczynie. Składa się z dwóch studni, studnia nr 1 o zatwierdzonych zasobach wody w kategorii „B” w wysokości $Q_e = 120,0 \text{ m}^3/\text{h}$ i depresji $s = 3,8 \text{ m}$ i głębokości 120,0 mppt. Zasoby te zostały zatwierdzone decyzją nr G – 423 – 33/75 . Studnia nr 2 została wykonana w 1982 r. i posiada zatwierdzone zasoby wody w kategorii „B” w wysokości $Q_e = 85,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Właścicielem ujęcia wody, stacji wodociągowej oraz sieci jest Urząd Gminy w Granowie. Z w/w stacji wodociągowej woda jest rozprowadzona do wsi przewodem wodociągowym o średnicy $\emptyset 110$ i $\emptyset 80$. Wodociąg ten jest w dobrym stanie technicznym.

2. Wodociąg grupowy Januszewice – Zemsko – Bielawy.

Wodociąg ten zasilany jest w wodę pitną z ujęcia wody zlokalizowanego w Januszewicach o zatwierdzonych zasobach wody w kategorii „B” w wysokości $Q_e = 100,0 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $s = 7,2 \text{ m}$. Głębokość studni wynosi 57,0 mppt. a jej wydajność została zatwierdzona przez Urząd Wojewódzki „Wydział Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska decyzją nr G 423 – 28/75. Wodociąg ten charakteryzuje się bardzo dużą wydajnością, znacznie przewyższającą obecne zapotrzebowanie użytkowników. Jego właścicielem jest Urząd Gminy w Granowie.

3. Wodociąg grupowy Niemierzycy – Strzępiń.

Zasilany jest w wodę ujęcia wody w Niemierzycach o zatwierdzonych zasobach wody w kategorii „B” w wysokości $Q_e = 60,0 \text{ m}^3/\text{h}$, depresji $s = 5,35 \text{ m}$ i głębokości 48,0 mppt. Ujęcie to posiada decyzję zatwierdzającą nr G 423 – 174/73. Wodociąg ten jest własnością Urzędu Gminy Granowo. Woda ze stacji wodociągowej jest rozprowadzona do wsi rurami o średnicy $\varnothing 100$ i $\varnothing 80$.

4. Wodociąg grupowy Kąkolewo – Granówko.

Wodociąg ten jest zasilany w wodę z ujęcia w Kąkolewie, na które to składają się trzy studnie o zatwierdzonych zasobach wody w kategorii „B” w wysokości: $Q_{1e} = 30,0 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{2e} = 40,9 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{3e} = 40,0 \text{ m}^3/\text{h}$, przy głębokości odpowiednio 15,6 14,5 13,5 mppt. Jest on własnością Urzędu Gminy w Granowie. Woda ze stacji wodociągowej jest rozprowadzana przewodami wodociągowymi o średnicy $\varnothing 100$ i $\varnothing 80$.

5. W dwóch wsiach istnieją indywidualne wodociągi zakładowe. Są to wsie Separowo i Kotowo. W Separowie wodociąg należy do Agencji Własności Skarbu Państwa i działa w oparciu o ujęcie wody o zatwierdzonych zasobach wody w kategorii „B” w wysokości studnia nr 1 = $Q_{e1} = 36,0 \text{ m}^3/\text{h}$, głębokość studni wynosi 51,0 mppt i studnia nr 2 = $Q_{e2} = 74,0 \text{ m}^3/\text{h}$ – głębokość studni wynosi 52 mppt. Zasoby zostały zatwierdzone decyzją nr OS – X – Hg 85302 – 64/82.

W Kotowie wodociąg zakładowy jest własnością Gospodarstwa Produkcyjno – Łownego Skarbu Państwa Ptaszkowo, i działa w oparciu o ujęcie wody o zatwierdzonych zasobach wody w kategorii „B” w wysokości $Q_e = 15 \text{ m}^3/\text{h}$ i głębokości 79,0 mppt decyzją nr BUA – V – P – i – B 82/64. Jest to wodociąg wybudowany w latach 60 - tych, a jego stan techniczny należy uznać za bardzo zły.

Poniższe ujęcie tabelaryczne przedstawia w rozbiciu na poszczególne wsie stan sieci wodociągowej, należącej jedynie do Urzędu Gminy.

Tabela Eksploatacja wodociągów według miejscowości w gminie Granowo w dniu 31XII.1998 roku.

Miejsco Wość	Długość sieci w km	Budynki przyłączone do sieci wodociągowej		Czynne zdroje ul.	Dostarczo Na woda w dam ³
		Budynki	Mieszkania		
		w sztukach			
Ogółem	40,1	836	1016	1	170
Granowo	12,10	426	501	-	80
Granówko	3,9	70	78	-	15,5
Kąkolewo	2,8	70	73	-	5,3
Kubaczyn	3,5	50	55	-	8,2
Drużyn	3,4	44	53	1	10

Niemierzyce	1,4	29	39	-	9,5
Strzępiń	3,4	35	37	-	8,5
Zemsko	3,1	35	38	-	11
Januszewice	3,2	23	23	-	7,3
Bielawy	0,8	12	57	-	3,7
Dalekie	2,2	17	17	-	4,5
Kotowo	0,3	25	45	-	6,5
Długość przyłączy prowadzących do budynków wynosi 20,6 km					

Źródło: Dane statystyczne z UG w Granowie, 31 .XII.1998 rok

Do istniejącej sieci, przyłączają się coraz to nowe domostwa, i jest to równoznaczne także z globalnym wzrostem zużycia wody w gospodarstwach. W ciągu dwóch lat tj. od 1995 do 1997 roku, liczba przyłączonych do sieci domostw, wzrosła z 992 do 1008. Tym samym wzrósł pobór wody ze 177,9 do 179,6 dam³. Poniższa tabela przedstawia rozwój procesu wodociągownia gminy Granowo w latach 1995 - 1997.

Tabela: Sieć wodociągowa w gminie Granowo w latach 1995 - 1997.

Rok	Sieć wodociągowa w km ^a	Połączenia do budynków mieszk ^b .	Zużycie wody w gospodarstwach domowych		Ścieki odprowadzone w dam ³
			W dam ³	na 1 miesz. w m ³	
1995	49,7	992	177,9	-	-
1996	49,7	992	151,9	31,3	-
1997	49,7	1008	179,6	36,9	-

a - bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów

b - Łącznie z połączeniami prowadzącymi do budynków zbiorowego zamieszkania

Źródło: Rocznik statystyczny województwa poznańskiego 1998, US w Poznaniu.

Statystyka gmin województwa poznańskiego 1997, US w Poznaniu.

Z powyższych danych wynika, że istnieje wyraźna tendencja do wzrostu zapotrzebowania na wodę przez mieszkańców gminy, co należy uwzględnić we wszelkich planach dotyczących gospodarki nieczystościami, w szczególności problemem ich utylizacji.

- **Odprowadzanie ścieków**

Według stanu na dzień 1.03.2000 roku, wszystkie ścieki wytworzone w gospodarstwach domowych na obszarze gminy Granowo, odprowadzane są w I etapie do przydomowych szamb, z których następnie wywożone są wozami asenizacyjnymi do mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków. Obiekt ten znajduje się w południowej części wsi Granowo i został oddany do użytku pod koniec roku 1999. Wydajność oczyszczalni wynosi około 600 m³/dobę. Według informacji uzyskanych w UG, dzięki zakończeniu inwestycji, potrzeby lokalnej społeczności w zakresie gospodarowania nieczystościami zostały w pełni zaspokojone.

Mieszkańcy gminy są również zabezpieczeni na wypadek awarii urządzeń. Wówczas istnieje możliwość odprowadzania ścieków na gminne wysypisko (tak jak do tej pory), jednak mając na względzie ochronę środowiska, władze gminy, dążą do zaniechania tego procederu.

Ukończenie oczyszczalni pozwoli w następnym etapie, na budowę sieci sanitarnej, w I kolejności dla najbliższej położonych wsi, czyli dla Kubaczyna i Granowa (projekt techniczny już istnieje). Możliwość przyłączenia wielu gospodarstw domowych z tego rejonu do kanalizacji, z pewnością wpłynie na polepszenie stanu środowiska naturalnego.

Poza istniejącą oczyszczalnią, 2 gospodarstwa rolne na terenie gminy posiadają przydomowe oczyszczalnie, w postaci dołów gnilnych. Nie mają one jednak większego znaczenia dla ogólnej gospodarki ściekowej.

Z pozostałych wsi nieczystości będą nadal dowożone wozami asenizacyjnymi, jednak będą już składowane nie na lokalnym wysypisku, jak do tej pory a w zbiornikach oczyszczalni.

Podsumowanie:

Jak wynika z zatwierdzonych zasobów wody, gmina Granowo posiada znaczne rezerwy tego surowca. Łączna wydajność dla całej jednostki wynosi 361,0 m³/h. Pozwala to na dynamiczny rozwój np. przetwórstwa wodochłonnego. Ujęcia wody znajdujące się na znacznej głębokości / z wyjątkiem ujęcia w Kąkolewie / przykryte warstwą nieprzepuszczalną, nie stwarzają znaczących ograniczeń co do lokalizacji wokół nich obiektów, ograniczając strefę ochrony bezpośredniej wokół studni tylko do 10 metrów.

Stan techniczny ujęć, stacji wodociągowych i sieci jest zadowalający, dzięki czemu istniejący system zaopatrzenia gminy w wodę uznać można za system zaspokajający potrzeby lokalnej społeczności.

Ze względu na istniejącą już nową oczyszczalnię ścieków, o znacznych możliwościach przerobowych, należy objąć projektem sieci kanalizacyjnej pozostałe miejscowości w gminie.

3.6.2. Sieć gazowa i energetyczna.

Ukończenie w 1995 roku inwestycji związanych z budową sieci wodociągowej, pozwoliło władzom gminy Granowo, skierować większe środki na rozbudowę sieci gazowej, która jest kolejnym etapem na drodze do całkowitego wyposażenia tej jednostki w infrastrukturę techniczną. Jak wynika z danych w ciągu 7 lat, czyli od roku 1993 do 1999, zwiększyła się liczba korzystających z sieci gazowej blisko o 37 %. W roku 1999, 90% mieszkańców ma już możliwość korzystania z gazu. W planach inwestycyjnych, jakie zakładała gmina, do roku 2000, cała społeczność powinna mieć sposobność do korzystania z tej instalacji.

Według danych z końca 1996 roku, odnoszących się do gospodarstw rolnych, w gminie Granowo, spośród 424 domostw, z sieci gazowej korzystało 51% ankietowanych, pozostała część natomiast zaopatrywała się w gaz z butli.

Południowa część gminy, włączając miejscowości: Granowo, Kąkolewo, Granówko, Kubaczyn, zaopatrywana jest w gaz z sieci przez Wielkopolski Okręgowy Zakład Gazownictwa. Długość gazociągu w poszczególnych wsiach wynosi odpowiednio:

- Granowo - 13,7 km,
- Granówko - 5,4 km,
- Kąkolewo - 4,2 km,
- Kubaczyn 1,1 km.

Zużycie gazu przez mieszkańców tych wsi jest następujące:

- Granowo - 892.000 m³/ rok,
- Granówko 22.000 m³/rok,
- Kąkolewo - 0,8 tyś m³/ rok,
- Kubaczyn - 56.000 m³/ rok.

Łączna wielkość rocznego zużycia tego surowca w ww. miejscowościach to 970.000 m³. Biorąc pod uwagę przepustowość stacji redukcyjnej, która wynosi 600 m³/ godz. z możliwością przeciążenia tego wskaźnika, należy określić rezerwy gazowe zaopatrywanych przez WOZG wsi za zupełnie wystarczające. W związku z powyższym, nie planuje się żadnych inwestycji, czy zmian w tym zakresie. Żywotność stacji redukcyjnej określa się niej więcej na 25 lat od momentu jej uruchomienia.

Surowiec energetyczny dostarczany jest z położonego około 10 km od Granowa Snowidowa, gazociągiem wysokiego ciśnienia do stacji redukcyjnej, gdzie ciśnienie gazu jest zmniejszane. Stacja redukcyjna I stopnia znajduje się przy tłoczni gazu w południowej części gminy, poniżej Kotowa. Dalej gazociągiem średniego ciśnienia doprowadzany jest bezpośrednio do wsi Granówko i Kąkolewo. Odbiorcy indywidualni w tych miejscowościach posiadają własne reduktory w poszczególnych gospodarstwach domowych. Natomiast ludność z Kubaczyna i Granowa, korzysta z gazociągu niskiego ciśnienia, gdyż w okolicach wsi Granowo znajduje się stacja redukcyjna II stopnia.

W trakcie realizacji jest inwestycja, której celem jest zaopatrzenie w gaz mieszkańców Kotowa, a plany zakładają także gazyfikację wsi Dalekie. Gaz, który wykorzystuje już ludność jest gazem zaazotowanym podgrupy 41,5, a jego ciśnienie przy którym wydobywa się z ziemi jest na tyle duże, że przy niewielkiej odległości w jakiej znajduje się Snowidowo od Granowa, zbędnym staje się budowanie tłoczni gazu. Ta która istnieje ma znaczenie ponadlokalne, a mieszkańcy Granowa z niej nie korzystają. Służy jedynie do zwiększania ciśnienia gazu w sieci ogólnopolskiej, w której krótkim odcinkiem na terenie gminy Granowo, transportowany jest gaz z południa Polski na północ w okolice Szczecina. Surowiec płynący w gazociągu wysokiego ciśnienia przez część terytorium gminy pochodzi w przeważającej mierze z Rosji, jak również z kopalni znajdujących się w rejonie Karpat.

Poza tym, przez obszar gminy w kierunku wschód – zachód, przebiega kolejny gazociąg wysokiego ciśnienia, który także zaopatruje miasto i okolice Poznania gazem pochodzącym ze Snowidowa.

Północna część gminy, zaopatrywana jest w gaz przez Zielonogórski Zakład Gazownictwa i Nafty. Surowiec ten pochodzi z dwóch źródeł. Pierwsze, znajduje się na terenie gminy Granowo, gdzie z kopalni w okolicach Strzępinia pod wysokim ciśnieniem gaz doprowadzony jest do stacji redukcyjnej w tej samej miejscowości. Później gazociągiem średniego ciśnienia, doprowadzany jest do indywidualnych odbiorców, mieszkających we wsiach: Strzępiń, Niemierzyce, Bielawy, Zemsko, Januszewice. Ludność tych miejscowości, redukuje indywidualnie ciśnienie gazu w swoich przydomowych kotłowniach.

Z drugiego źródła, jakim jest kopalnia w Snowidowie, korzystają mieszkańcy Drużyna. Stacja redukcyjna znajduje się, podobnie jak w pierwszym przypadku przy kopalni, a ludność otrzymuje gaz o średnim ciśnieniu, który jest zmniejszany do niskiego, także poprzez indywidualne reduktory.

Na obszarze upraw polowych z dopuszczeniem lokalizacji elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą należy zachować strefy ochronne od odwiertów i gazociągów ekspedycyjnych znajdujących się na tym obszarze (10m w przypadku zlikwidowanych odwiertów oraz 25m w przypadku gazociągów ekspedycyjnych).

Pod względem zaopatrzenia mieszkańców badanej gminy w energię, sytuacja prezentuje się bardzo dobrze. Żadne z istniejących gospodarstw domowych nie jest pozbawione dostępu do elektryczności. Prąd, z którego korzystają, pobierany jest z ogólnokrajowej sieci wysokiego napięcia, która zasilana jest przez Zespół Elektrowni Pątnów, Adamów, Konin, z Elektrowni „Dolna Odra” w Gryfinie k. Szczecina, czy też przez Zespół Elektrociepłowni „Karolin” w Poznaniu. Stamtąd liniami napowietrznymi wysokiego napięcia o mocy 110 KW, doprowadzany jest do Głównego Punktu Zasilającego w

Grodzisku Wielkopolskim, skąd zaopatrywana jest gmina. W razie awarii urządzeń w Grodzisku, Granowo zasilane będzie z rezerwowego GPZ - u w Opalenicy.

Przekładnia, jaką posiada GPZ w Grodzisku posiada parametry 110KM/15, a moc jaką dysponuje, daje łącznie 32 MW (czyli 2x16), z możliwością jego rozbudowy do 50 MW (2x 25). W razie zapotrzebowania obszaru na wyższą moc, konieczna byłaby wymiana transformatorów obecnie funkcjonujących w GPZ - ach, jednak do tej pory jedynie 70% ich mocy (z 32 MW) jest wykorzystywane.

GPZ w Opalenicy posiada takie same możliwości jak GPZ w Grodzisku, w związku z tym nie zachodzą żadne obawy odnośnie braku energii, w przypadku awarii.

Prąd z GPZ - u w Grodzisku, liniami średniego napięcia o mocy 15KW, przesyłany jest dalej do transformatorów o przekładni 15KW/0,4, zlokalizowanych na terenie całej gminy. Moc transformatorów jest różna, od 63 KVA, przez 100 KVA, do 125 KVA. Łącznie na obszarze Granowa znajduje się 35 transformatorów, w tym, we wsi:

1. Granowo - 11
2. Granówko - 3
3. Zemsko - 3
4. Januszewice - 2
5. Bielawy - 1
6. Strzępiń - 1
7. Drużyn - 2
8. Kubaczyn - 3
9. Niemierzyce - 2
10. Separowo - 2
11. Kotowo – 1 + 2 przy tłoczni gazu

12. Kąkolewo - 2.

Z punktów tych, energia dostarczana jest do poszczególnych gospodarstw domowych liniami napowietrznymi niskiego napięcia o mocy 220 V lub 380 V. W razie zwiększenia poboru mocy w wyniku podłączania kolejnych domostw do sieci, budowany jest nowy transformator.

W związku z faktem, iż gmina Granowo jest jednostką typowo rolniczą, zapotrzebowanie na prąd jest tutaj znikome. Jedyne poważny inwestor przemysłowy, który do procesów produkcyjnych zużywałby znaczne ilości energii, byłby w stanie zachwiać obecnie istniejącą infrastrukturą.

Ogromna moc urządzeń, pozwala nam określić rezerwy energetyczne gminy Granowo, jako wystarczające.

Z uwagi na korzystne uwarunkowania środowiskowe, a szczególnie na dość silnie wiejące wiatry oraz z uwagi na ukształtowanie terenu należy rozważyć możliwość lokalizacji na terenie gminy zespołu elektrowni wiatrowych wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą, w tym stację głównego punktu zasilania (GPZ) 110kV/15kV. (?)

3.6.3. Sieć telekomunikacyjna i komórkowa.

W ciągu ostatnich dziesięciu lat tj. od 1990 - 1999 roku, nastąpiła wyraźna poprawa pod względem dostępności mieszkańców gminy Granowo do sieci telekomunikacyjnej. Duże nakłady inwestycyjne poniesione przez Zakład Telekomunikacji Polskiej S.A. oraz Telefony Opalenickie S.A. w tym okresie, umożliwiły podłączenie do nowoczesnej sieci światłowodowej w Opalenicy 783 nowych abonentów (według danych Zakładu Telekomunikacji Polskiej w Opalenicy na dzień 14.03.2000 roku). Bardzo gwałtowny przyrost liczby abonentów nastąpił w latach 1996 - 1999. W ciągu zaledwie 3 lat przybyło 427 nowych użytkowników sieci. Dla porównania dynamiki przyrostu dodać należy, iż podczas wcześniejszych 7 lat, od 1990 do 1996, przybyło telekomunikacji tylko 356 nowych klientów.

Tabela: Placówki pocztowo - telekomunikacyjne i abonenci telefoniczni w gminie Granowo w latach 1990 - 1999.

Rok	Placówki pocztowo – telekomunikacyjne		Abonenci telefoniczni	
	w liczbach bezwzgl.	Ludność/1 placówkę	w liczbach bezwzgl.	Na 1000 ludności
1990	1	4704	120	25,5
1995	1	4852	471	97,1
1996	1	4846	476	98,2
1997	1	4906	734	149,6
1998	1	4938	795	160,9
1999	1	4966	903	181,8

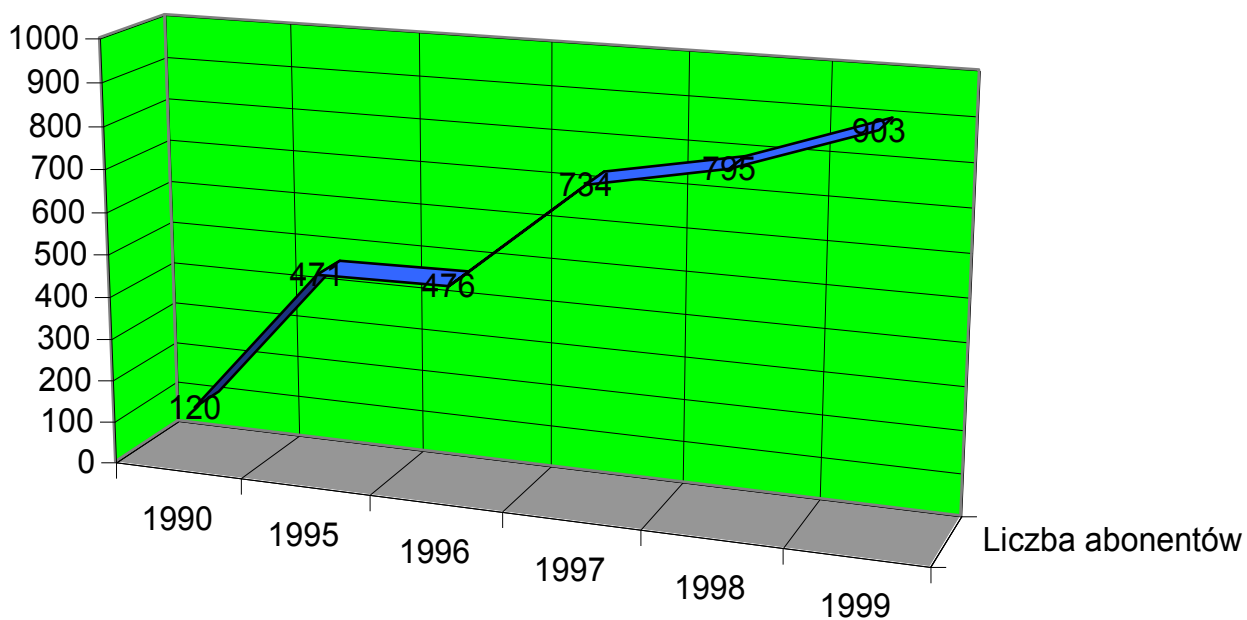
Źródło: Rocznik statystyczny województwa poznańskiego 1998, US w Poznaniu.

Statystyka gmin województwa poznańskiego 1997, US w Poznaniu.

Ewidencja ludności, UG Granowo, 1999 rok.

Rozwój sieci telekomunikacyjnej w gminie Granowo w latach 1990 - 1999.

■ Liczba abonentów

Jak wynika z powyższych danych, Zakład Telekomunikacyjny nie kieruje środkami inwestycyjnymi na rozwój i budowę nowych placówek. Jej działania zmierzają nawet do likwidacji części swoich punktów, tak jak w przypadku gmin wiejskich Gniezno, Obrzycko, czy Rokietnica, gdzie zlikwidowano po jednej instytucji. W przypadku gminy Granowo, liczba placówek pocztowo - telekomunikacyjnych od 10 lat pozostaje niezmienna. Wzrasta natomiast liczba osób przypadająca na ten zakład, spowodowana wzrostem liczby mieszkańców gminy i w roku 1999, wynosiła ona 4966 osób /placówkę. W porównaniu z przeciętną wsią województwa poznańskiego w 1999 roku, wskaźnik ten był wyższy o blisko 1500 osób /placówkę, jednak w porównaniu z przeciętnym miastem województwa poznańskiego, był on niższy o prawie 3.000 osób. Biorąc pod uwagę fakt, iż przeciętna liczba osób przypadających na placówkę telekomunikacyjną w miastach wynosi około 8.000, warunki w jakich mogą realizować swoje sprawy mieszkańcy Granowa uznać należy za bardzo komfortowe.

Podobnie jak w telekomunikacji, silny rozwój nastąpił w gminie Granowo w sferze telefonii komórkowej. Zasięg GSM, który do niedawna znajdował się jedynie w obrębie największych miast Polski, dziś jest już obecny nawet we wsiach oddalonych od dużych aglomeracji o kilkadziesiąt kilometrów. Na obszarze badanej jednostki, zasięgi swoje posiadają w 100%, najwięksi operatorzy telefonii cyfrowej w Polsce, jakimi są Era GSM, Plus GSM, oraz Centertel. Na dachu Straży Pożarnej w Granowie znajduje się nadajnik Era GSM.

3.6.4. Sieć drogowa.

Na obszarze gminy Granowo, znajdują się 3 kategorie dróg o dużym znaczeniu. Stanowią je:

- droga krajowa,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne,

Poza tą klasyfikacją wyróżniamy jeszcze ścieżki, które są uzupełnieniem sieci komunikacyjnej na terenie jednostki.

W 1986 roku nastąpiło przekazanie na mocy Ustawy z dnia 21 marca 1985 roku o drogach publicznych, jako zarządcy dróg, byłych dróg lokalnych i ich elementów, odcinka drogi od p-188 do stacji Granowo, stanowiący dojazd do PKP, oraz włączono także do dróg gminnych byłą drogę zakładową na odcinku Separowo - Bielawy. Stroną przekazującą był Rejon Dróg Publicznych w Nowym Tomysłu, a stroną przyjmującą, we władaniu której infrastruktura drogowa miała się znaleźć Urząd Gminy w Granowie.

Na mocy przekazania, Urząd stał się właścicielem byłych odcinków dróg lokalnych przebiegających przez teren gminy. Są to:

- droga nr:001 - Dakowy Mokre - Niemierzyce o długości 1678 m
- droga nr: 002 - Dakowy Mokre - Strzępiń - Bielawy o długości 5.003 m.
- droga nr:003 - Niemierzyce - Dakowy Suche o długości 2355 m
- droga nr:005 - Dalekie - Kąkolewo o długości 2165 m
- droga nr:006 - Granówko - Dalekie o długości 3055 m
- droga nr:007 - Granowo - Kąkolewo o długości 2960 m

Łączna długość nawierzchni dróg tej kategorii wynosiła 17.216 m.

Obecnie do istniejącej sieci dróg gminnych dołączono odcinek o numerze 004 Januszewice - Zemsko - Strzępiń (ten ostatni odcinek w formie darowizny przekazany został władzom przez gazownię). Do drogi 001, dołączono odcinek z Separowa do Niemierzyc, oraz utworzono połączenie z Drużyna do drogi

krajowej A32.

Ponad to, przekazany został odcinek drogi o długości 170 m, stanowiący dojazd do stacji PKP, oraz była drogą zakładową nr 14: Separowo - Bielawy o długości 2675 m. Łączna długość przekazanej gminie nawierzchni to 20.061 m.

W przeważającej mierze drogi należące do gminy to drogi o nawierzchni gruntowej. Wyjątek stanowi 100 metrowy odcinek na drodze Dalekie - Kąkolewo, 446 metrowy odcinek na drodze Dakowy Mokre - Niemierzyce, 880 metrowy odcinek na drodze Granówko - Dalekie oraz w całości, 170 metrowy odcinek prowadzący do stacji, które pokryte są nawierzchnią twardą ulepszoną. Średnia szerokość tych jezdni waha się od 3 do 6 metrów. Poza drogami, przekazane zostały gminie również przepusty, w postaci rur betonowych na drogach nr 001, 002, 003, 005, 006, w postaci rury żelbetonowej na drodze nr 003, oraz w postaci rury kamiennej także na drodze nr 003. Według danych z 1986 roku, przy drogach gminnych ustawionych było łącznie 22 znaki, z czego 4 z grupy A, 8 z grupy E 4, 8 z grupy E 17, oraz 2 z grupy E19. Wzdłuż ciągnących się dróg nr 001,002, 003, 005 006, 007, rosną zadrzewienia w postaci: akacji, topoli, jesionu, lipy, klonu, czereśni, gruszy, brzozy, wierzby oraz klonu.

Pozostałe drogi układu stanowią drogi wojewódzkie, które od 1999 roku po reformie administracyjnej kraju stały się drogami powiatowymi i są to:

- droga nr 656 - Bielawy - Januszewice długości (na terenie gminy)około 2500 m.
- droga nr 707 - Kotowo - Woźniki o długości (na terenie gminy)około 1200 m.
- droga nr 708 - Granowo- Kubaczyn - Drużyn - Dakowy Mokre o długości (na terenie gminy)około 4300 m.
- droga nr 709 - Jaskółki - Granówko - Kąkolewo o długości (na terenie gminy)około 3500 m.
- droga nr 713 - Doły - Granówko - Granowo o długości (na terenie gminy)

około 4400 m.,

- droga nr 729 - Karczewo - Kotowo o długości (na terenie gminy)około 2300 m.
- droga nr 730 -Separowo - Bielawy - Zemsko o długości (na terenie gminy)około 7600 m.
- droga nr 731 -Kubaczyn - Niemierzyce- Strzępiń - Sznylin o długości (na terenie gminy)około 5000 m.

Jedyną w kategorii dróg krajowych, jest droga o numerze A32, o długości 7500 metrów przebiegająca przez środek gminy w kierunku wschód - zachód, łącząca Poznań z Zieloną Górą

Według uaktualnionych danych pochodzących ze sprawozdania z realizacji inwestycji w zakresie dróg gminnych, w ciągu 12 lat, tj od roku 1986 do końca roku 1998 roku w gminie Granowo przybyło około 6800 metrów dróg gminnych. Łączna długość dróg gminnych utwardzonych wzrosła z 1596 m do 6.000m.

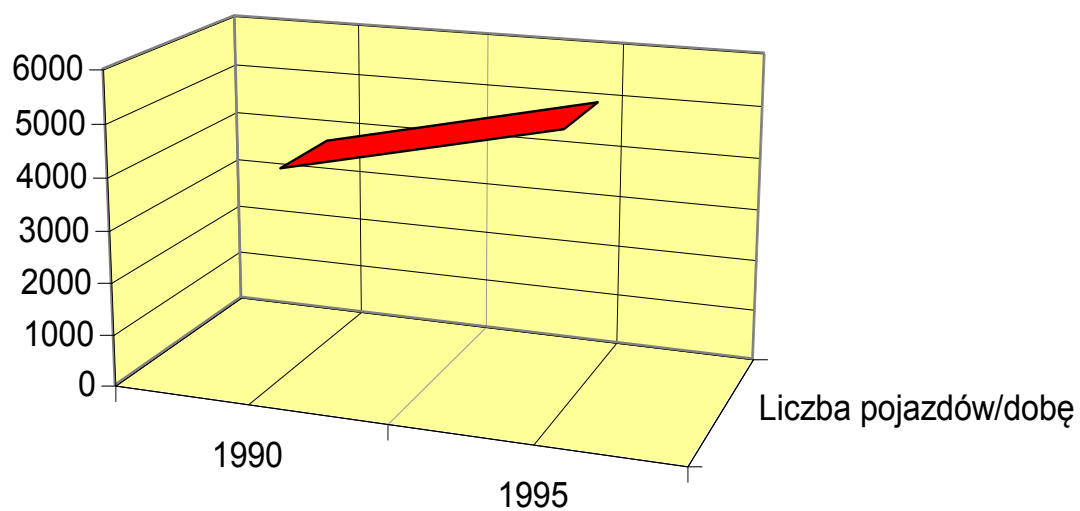
Ogólna długość dróg należących do gminy, wynosi zatem 89 km, z czego 65 km stanowią drogi dojazdowe do gruntów rolnych a 24 km to drogi gminne, wśród których zaledwie 6 km to nawierzchnie utwardzone.

Bardzo wolny postęp w budowie nowych dróg ściśle związany jest z środkami finansowymi, przeznaczanymi na ten cel. W 1998 roku wydano z budżetu samorządu jedynie 206 tyś zł, z czego 192,3 tyś przeznaczono na drogi gminne a 13,7 tyś na drogi dojazdowe do gruntów rolnych.

Konsekwencją gwałtownego rozwoju motoryzacji w naszym kraju, jest również wzrost natężenia ruchu. Na terenie gminy Granowo, dokonano w 1995 roku badań. Ich efektem są dane odnośnie średniego dobowego ruchu pojazdów samochodowych wzdłuż drogi krajowej A 32, który wynosił 5.200 pojazdów / dobę. W porównaniu z rokiem 1990, nastąpił wzrost natężenia o 30 %. Wartość wskaźnika jest jednak o 12 % niższa, od średniego wzrostu wartości natężenia ruchu samochodowego dla Polski.

Natężenie ruchu na drodze krajowej A - 32 w gminie Granowo w latach 1990 - 1995.

■ Liczba pojazdów/dobę

4.Stan przestrzeni krajobrazowej.

Gmina Granowo jest jednostką typowo rolniczą, stąd też w jej krajobrazie, widoczne są przede wszystkim pola uprawne. Poza terenami upraw polowych, które rozciągają się równomiernie po terenie całej jednostki, istnieją jeszcze wydzielone tereny upraw ogrodniczych . Zlokalizowane są one w pobliżu jednostek osadniczych i zabudowań gospodarczych . Przewaga areału w tej kategorii, widoczna jest w południowej części gminy poniżej linii, Drużyn - Separowo. Sektor zaspokajający rolnictwo w zakresie usług rolniczych , koncentruje się w centralnej części Granowa we wsi gminnej.

Pod względem lesistości gmina Granowo jest bardzo uboga. Niewielkie połacie obszarów leśnych, rozproszone są po całej gminie . Brak wyraźnej koncentracji większego kompleksu.

Wody powierzchniowe znajdujące się w gminie, stanowią: jezioro Strykowskie, rozciągające się wzdłuż części wschodniej granicy, liczne stawki i oczka wodne rozproszone równomiernie po obszarze jednostki, rzeka Mogilnica, płynąca w zachodniej części gminy z północy na południe, doliną o szerokości 300 - 400 metrów, oraz jej dwa lewobrzeżne dopływy, Struga Niemierzycka i kanał Granowski.

W połowie gminy w kierunku wschód - zachód, powyżej drogi krajowej A 32 Poznań - Zielona Góra, przebiega granica zasięgu Wielkopolskiej Doliny Kopalnej. Wokół jeziora Strykowskiego, wydzielona została postulowana strefa chronionego krajobrazu, obejmując swym zasięgiem podmokłe tereny, łąki i pastwiska przy południowym brzegu jeziora, oraz miejsca zamieszkiwania ptaków wodno - błotnych. Druga strefa ochronna dla ptaków wodno - błotnych z dwoma stanowiskami żurawia wydzielona została w zachodniej części gminy w górnym biegu rzeki Mogilnicy na obszarze gminy Granowo.

Pozostałe liczne korytarze i ciągi ekologiczne, wydzielone zostały w przeważającej mierze w pobliżu cieków wodnych, po obu ich stronach, nawiązując do przebiegu i kierunku w jakim płyną. Gęstość sieci łączników ekologicznych jest zdecydowanie większa w środkowej i południowej części badanej jednostki niż w północnej. Istniejąca zieleń jest dodatkowo wzbogacona przez liczne zadrzewienia, ciągnące się wzdłuż większości dróg znajdujących się na terenie gminy. Ich rozkład przestrzenny, nawiązuje do sieci komunikacyjnej i można go określić jako równomierny.

Uzupełnieniem dla zadrzewień, oraz pozostałych stref ekologicznych są jeszcze parki podworskie, rozproszone równomiernie po całym obszarze gminy, które wraz z licznymi skwerkami, oraz terenami cmentarzy, stanowiącymi kategorię zieleni publicznej urozmaicają krajobraz.

Zabudowa mieszkaniowa jest zwarta. W przypadku wsi Granowo i Kąkolewo, osadnictwo jest bardziej skupione wokół centrum wsi, które można wyróżnić. Pozostałe jednostki, swym układem przestrzennym, przypominają typową ulicówkę, w której zabudowa rozciąga się wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Widoczna jest przewaga terenów budownictwa zagrodowego, oraz jednorodzinnego, tak bardzo charakterystyczna dla obszarów wiejskich. Zabudowa wielorodzinna, w postaci niewielkich bloków także istnieje, jednak w znacznie mniejszym stopniu.

Daje się zauważyć wyraźną koncentrację we wsi gminnej terenów przeznaczonych pod wszelkiego rodzaju usługi. Stan taki doprowadza do generowania powiązań wsi Granowo z pozostałymi jednostkami osadniczymi w obrębie gminy. Wieś Granowo, stanowiąc centralną jednostkę osadniczą, administracyjną, kulturalną, oddziałuje na zewnątrz, doprowadzając do większego przepływu ludności w kierunku z zewnątrz do wewnątrz jednostki.

5. Ocena istniejącej sytuacji w Granowie przez władze gminy.

Z wywiadu przeprowadzonego w dniu 26.VIII. 1999 roku z władzami gminy Granowo, wynika, że na obszarze jednostki, brak jest poważniejszych problemów, z którymi borykałaby się gmina. Władze uznały obszar, jako bezkonfliktowy. Brak jest jakichkolwiek grup społecznych, które swymi działaniami, utrudniałyby sprawowanie urzędu.

Jako podstawową barierę w rozwoju gminy, która uniemożliwia ekspansję małej przedsiębiorczości, przemysłu, oraz budownictwa, uznano występowanie w najbardziej atrakcyjnych, pod względem lokalizacji, obszarach, odcinka lotniska, oraz wysypiska śmieci. Strefy ochronne, które muszą występować wokół wyżej wymienionych obiektów, uniemożliwiają rozwój terenów, które mogłyby zaktywizować badaną jednostkę. Obszar, o którym jest mowa, to obszar wzdłuż drogi krajowej A 32, która łączy Poznań z Zieloną Górą (na odcinku tej drogi, prowadzącej bezpośrednio do wsi gminnej Granowo, utworzono pas startowy). Sytuacja taka wyklucza możliwość zabudowy wokół. Podobnie, strefa ochronna wysypiska, obejmuje swym zasięgiem tereny położone przy drodze A 32. Gleby znajdujące się w tym miejscu, są glebami piaszczystymi o bardzo słabej jakości. Zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych, która umożliwia przekazywanie najsłabszych gleb pod budownictwo, obszar ten mógłby być zaktywizowany, jednak strefa ochronna zabrania wykorzystania go w tym celu.

Jako czynniki rozwoju, uznano obszary położone wzdłuż jeziora Strykowskiego. W tej strefie, władze gminy upatrują potencjał, który do tej pory nie został wykorzystany. Rozwój turystyczny tego miejsca, a więc stworzenie pól namiotowych, stworzenie infrastruktury sanitarnej, gastronomicznej, mógłby

zwiększyć dochodowość gminy, wpłynąłby na rozpropagowanie Granowa w regionie, a także stworzyłby nowe miejsca pracy, zmieniając niekorzystną jak do tej pory strukturę zatrudnienia. Część miejscowej ludności, pracująca w słabo dochodowym rolnictwie, mogłaby znaleźć zatrudnienie w lepiej płatnych usługach.

Związki gminy z otoczeniem, określone zostały przez władze bardzo pozytywnie. Nie występują żadne konflikty, oraz problemy z władzami pozostałych jednostek, znajdujących się w najbliższym otoczeniu Granowa, choć również na dzień dzisiejszy brak jest intensywnej współpracy między sąsiadującymi obszarami w sensie np.: tworzenia związku gmin dla realizacji wspólnych celów. W planach na przyszłość zakłada się jednak zacieśnienie współpracy i możliwość wybudowania wspólnego wysypiska (razem z Rakoniewicami, Grodziskiem, być może także z Kamieńcem), czy też wspólnego schroniska dla zwierząt.

Daje się zauważyć wyraźne ciążenie gminy do powiatu grodziskiego, co zdaje się potwierdzać prawidłowo przeprowadzony nowy podział administracyjny, który włączył od 1 stycznia 1999 roku Granowo do tej jednostki terytorialnej.

Pod względem zadań, jakimi nadrzędny samorząd obciąża gminę, na pierwsze miejsce wysuwa się reforma oświatowa, która nakłada obowiązek utworzenia szkoły gimnazjalnej. Doprowadza to do zmian strukturalnych w szkolnictwie, których koszty, niestety musi ponosić gmina.

Jednak, aby złagodzić skutki nakładania na samorząd najniższego szczebla kolejnych zadań, obciążających budżet, działania władz, skierowane zostaną, w miarę możliwości, na utworzenie takiego Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju, aby jego założenia, zostały również uwzględnione w planach jednostek wyższego szczebla, celem uzyskiwania dodatkowych funduszy na realizację ponad gminnych zadań.

Ocena władz gminnych, co do realizacji wcześniejszego Planu Zagospodarowania Przestrzennego, w kontekście jego założeń wypadła

pozytywnie. W wysokim stopniu, wykorzystane zostały tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe, indywidualne, jak również zostały zagospodarowane obszary przeznaczone pod aktywizację gospodarczą. W trakcie realizacji Planu, nie zabrakło obszarów przeznaczonych pod jakąkolwiek formę działalności.

Tak, jak planowano wcześniej, wybudowane zostały dwie stacje benzynowe wraz z zapleczem gastronomicznym i hotelowym. Także rozpoczęto i zakończono eksploatację żwirowni.

Niestety w wyniku bankructwa właściciela, nie została zrealizowana topiarnia tłuszczu w Strzępinu. Również nie dokonano eksploatacji złóż żwiru w okolicach wsi Drużyń.

6. Ocena stanu środowiska przyrodniczego oraz sytuacji społeczno - gospodarczej gminy Granowo w kontekście jej słabych i mocnych stron.

W niniejszym rozdziale, podjęto się próby oceny istniejącej sytuacji w gminie Granowo, celem najefektywniejszego wykorzystania jej potencjału. Poniższe dane przedstawiają w poszczególnych dziedzinach mocne strony gospodarki, jak również środowiska przyrodniczego, które należy wykorzystać podczas tworzenia wszelkich planów, odnoszących się do rozwoju badanej jednostki. Przedstawiono także słabe strony w gminie, na które należy zwrócić szczególną uwagę, celem polepszenia ich obecnego stanu .

Niewątpliwie do mocnych stron badanego obszaru, zaliczyć możemy dość bogaty dorobek historyczny Granowa, który sięga nawet do XIII wieku. Odpowiednie uwypuklenie tego aspektu, może uaktywnić ruch turystyczny przynosząc tym samym zwiększenie dochodów gminy, jak i rozpropagowanie jej w najbliższym regionie. Na szczególną uwagę zasługują licznie występujące na tym obszarze dworki szlacheckie wraz z pięknymi kompleksami parkowymi, urozmaicającymi monotony krajobraz, które stanowią doskonałe świadectwo przeszłości mieszkańców tego regionu, stając się zarazem dużym potencjałem do rozwoju agroturystyki. Bardzo słabą jednak stroną tego zjawiska jest duże zaniedbanie owego dziedzictwa kultury, które zamiast przyciągać odstrasza chętnych turystów.

Nie bez znaczenia pozostaje bliskie położenie jednostki w stosunku do jednej z największych aglomeracji w Polsce, jaką stanowi miasto Poznań. Trasa, prowadząca przez środek gminy z Poznania do Zielonej Góry, jest jedną z większych dróg, która prowadzi w kierunku zachodniej granicy kraju. Istniejąca

sieć komunikacji drogowej, jak i kolej, mogą przyczynić się do rozwoju gminy Granowo.

Występujące surowce mineralne, choć nie mają ogromnego znaczenia strategicznego dla pobliskiego regionu, to tym niemniej wykorzystywanie pobliskich złóż gazu ziemnego w celach ogrzewania gospodarstw, przyczynia się do znacznego polepszenia stanu środowiska naturalnego. W przypadku polepszenia się koniunktury w budownictwie, szczególnie w momencie zapoczątkowania budowy autostrad, dużego znaczenia nabrać mogą istniejące na obszarze gminy złoża kruszyw (piasków i żwirów).

Krajobraz występujący w badanym obszarze, stanowi raczej jego słabą stronę. Równinne połacie, które są pozostałością ostatniego zlodowacenia, a obecnie niemal w 90 % przeznaczone pod uprawy rolnicze, nie należą do szczególnie atrakcyjnych pod względem turystycznym. Jediną pozostałością z tamtego okresu w rzeźbie terenu, która stanowić może duży potencjał do rozwoju turystyki jest jezioro Strykowskie. Jego wschodni brzeg, wraz z zielonymi terenami, które przylegają do niego, są bardzo dobrym miejscem do założenia ośrodków sportowo - rekreacyjnych, które mogłyby przyciągnąć ludność z zewnątrz. Poza jeziorem, w krajobrazie gminy, na uwagę zasługują także licznie występujące stawy, które posłużyć mogłyby do hodowli ryb, a tym samym dałyby możliwość stworzenia miejsc dla miłośników wędkowania. Jednak obecny ich stan, przede wszystkim pod względem zadbania i czystości, nie pozwala wykorzystywać ich w tym celu. Słabą stroną w gminie jest także niemal zupełny brak lasów, który uniemożliwia stworzenie atrakcyjnych tras rowerowych, punktów widokowych, czy miejsc do uprawiania joggingu.

W przypadku dalszego rozwoju sektora rolniczego na ziemi granowskiej, za mocną stronę uznać należy klimat występujący w jej obrębie. Jest on zdecydowanie łagodniejszy pod względem temperatur i siły wiatru, niż w innych regionach Polski. Słabą stroną stanowić będzie natomiast, jedna z najmniejszych ilości opadów, która doprowadza do rozwoju procesu

stepowienia Wielkopolski. Zmusi to niebawem rolników, którzy chcą osiągać wysokie plony, do zwiększenia nakładów na prowadzoną działalność i przejście z gospodarki ekstensywnej, wykorzystującej istniejące warunki, do gospodarki intensywnej, w której uprawy i hodowla, możliwe będą tylko dzięki odpowiednim nakładom finansowym.

W sferze rolnictwa, wyraźnie poprawia się sytuacja w strukturze własnościowej i wielkościowej gospodarstw rolnych. Pojawia się coraz więcej prywatnych jednostek, o coraz większym areale. Niestety bardzo słabą stroną tego sektora jest zbyt duże w nim zatrudnienie, oraz poziom edukacji właścicieli tych jednostek, który bardzo rzadko przekracza poziom szkoły zawodowej.

W sensie społeczno - administracyjnym, za bardzo korzystne, uznać należy położenie gminy w centralnej części badanej jednostki. Gwarantuje to równy dostęp do wszelkiego rodzaju usług, nie tylko administracyjnych, wszystkich mieszkańców. Jednostki osadnicze, zarówno w południowej, jak i w północnej części obszaru są mniej więcej równo oddalone od wsi gminnej. Podobnie za mocną stroną Granowa uznać możemy przeprowadzony w dniu 1 I. 1999 roku, nowy podział administracyjny kraju, który w przypadku analizowanej jednostki prawidłowo przeprowadził granice i włączył gminę do powiatu grodziskiego. Przed reformą administracyjną w 1975 roku, badana gmina należała do powiatu nowotomyskiego, jednak dziś o wiele bardziej wyraźnie odczuwalne jest ciążenie gminy w kierunku Grodziska.

W sensie demograficznym za słabą stronę uznać należy stosunkowo niewielką liczbę ludności, która zamieszkuje również jedną z najmniejszych pod względem powierzchni gmin w województwie wielkopolskim. Sytuacja taka nie zapewnia jednostce zbyt silnego potencjału ekonomicznego, który w dużej mierze uzależniony jest właśnie od liczby ludności zamieszkującej dany obszar. Za równie niekorzystny uznać możemy wiek mieszkańców i stosunek produkcyjnej do nieprodukcyjnej części społeczeństwa.. Społeczność Granowa stanowią w przeważającej mierze ludzie starsi, co niestety zwiększa obciążenia

ekonomiczne i obowiązek wypracowania odpowiedniego dochodu na młodszych mieszkańcach. Podobnie niekorzystnie prezentuje się struktura zawodowa ludności, która przeczy wszelkim trendom nowoczesnej gospodarki. Zbyt duża liczba zatrudnionych w rolnictwie, jak i przede wszystkim niski poziom ich edukacji, utrudnia bardzo możliwości przekwalifikowania. Stąd wynika kolejny problem, który określa się mianem zjawiska bezrobocia. Zauważalny, choć w niskim stopniu, jest także negatywny proces odpływu ludności wiejskiej do miast.

Pod względem gospodarczym, zmiany, które nastąpiły po 1989 roku należy uznać za pozytywne. Stanowi to mocną stronę gminy Granowo, która nie opiera się nowościom wynikającym ze zmiany ustroju w Polsce. Nastąpiła znaczna poprawa pod względem wyposażenia mieszkańców w infrastrukturę techniczną. Również szereg zmian strukturalnych w instytucjach społecznych, wpłynęło na polepszenie ich stanu i jakości funkcjonowania. Słabą stroną zachodzących przeobrażeń jest ich tempo, które niestety jest zbyt powolne.

Optymizmem napawa jednak fakt, że wszelkie działania prowadzone na terenie gminy przez władze, czy też lokalną społeczność nie powodują żadnych konfliktów. Jedność i konsekwencja w działaniu wszystkich, zagwarantują gminie stopniową poprawę warunków i jakości życia. Ten aspekt funkcjonowania jednostki terytorialnej, jaką jest gmina Granowo, uznać należy za jej silną stronę.

7. Charakterystyka gminy Granowo na tle innych gmin wiejskich województwa wielkopolskiego w świetle wybranych wskaźników społeczno - gospodarczych.

Celem niniejszego opracowania jest próba określenia pozycji gminy Granowo, oraz jej potencjału społeczno - gospodarczego na tle innych gmin wiejskich województwa wielkopolskiego. W przeprowadzonej analizie, posłużono się podstawowymi wskaźnikami, dotyczącymi sytuacji demograficznej gmin, sytuacji na rynku pracy, warunków mieszkaniowych, stanu wybranych elementów infrastruktury technicznej, sytuacji gospodarczej oraz dostępu do szkolnictwa i służby zdrowia.

Spośród wszystkich gmin wiejskich znajdujących się na obszarze badanej jednostki, wybrano 5, które posłużą nam do analizy porównawczej. Są to:

- gmina Granowo,
- gmina Kamieniec,
- gmina Łubowo,
- gmina Niechanowo,
- gmina Brodnica.

Kryterium, jakie zastosowano przy doborze jednostek, było przede wszystkim:

- bliskość do głównego ośrodka, regionu, jakim jest miasto Poznań. (żadna z badanych jednostek nie jest oddalona od stolicy regionu więcej niż 60 kilometrów),
- porównywalna liczba mieszkańców,
- chęć porównania stanu społeczno - gospodarczego gmin znajdujących się, po nowym podziale terytorialnym w tej samej jednostce, jaką jest powiat (w przypadku gmin: Granowo i Kamieniec - powiat grodziski, w przypadku gmin Łubowo i Niechanowo - powiat gnieźnieński).

Liczba ludności w gminie Granowo wynosiła według stanu na dzień

31.V. 1999 roku 4.966 mieszkańców, z czego 2.489 osób stanowili mężczyźni. Daje to współczynnik maskulinacji na poziomie 100,5. Oznacza to, że na 100 mężczyzn przypada 99,5 kobiety. Dla porównania, w gminie Łubowo, na 100 kobiet, przypada zaledwie 96 mężczyzn, a w pozostałych trzech jednostkach, liczba zarówno kobiet, jak i mężczyzn równoważy się, a wartość współczynnika feminizacji, kształtuje się na poziomie 100. W stosunku do całego województwa wielkopolskiego, liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn w gminie Granowo, jest niższa, gdyż dla obszaru wielkopolski, wskaźnik ten, posiada wartość 105,5.

Liczba ludności w pozostałych jednostkach, kształtuje się na poziomie:

- gmina Kamieniec 6.600 mieszkańców, ze średnią gęstością zaludnienia 49 osób/km²,
- gmina Łubowo - 5.100 mieszkańców, ze średnią gęstością zaludnienia 45 osób/km²,
- gmina Niechanowo - 5.200 mieszkańców, ze średnią gęstością zaludnienia 49 osób/ km²,
- gmina Brodnica - 4.600 mieszkańców, ze średnią gęstością zaludnienia 48 osób/km².

Pod względem gęstości zaludnienia, gmina Granowo, zajmuje pierwszą pozycję, spośród badanych jednostek, gdyż wartość ta, wynosi 74 osoby/ km², jednak wskaźnik ten jest on o wiele niższy niż dla województwa wielkopolskiego, który kształtuje się na poziomie 112osób/ km².

Podobnie, wskaźnik przyrostu naturalnego w gminie Granowo, osiąga maksymalną wartość i wynosi 9,7 na 1000 ludności. Jediną gminą w województwie wielkopolskim, która przewyższa ten wskaźnik jest gmina Zakrzewo, w której kształtuje się on na poziomie 10,5. Pozostałe z badanych gmin, posiadają przyrost naturalny:

- gmina Kamieniec - 5,8 / 1000 ludności,
- gmina Łubowo - 1/1000 ludności,

- gmina Niechanowo - 6,8/1000 ludności,
- gmina Brodnica - 3,9 /1000 ludności.

Jak wykazują dane, jedynie gmina Łubowo, posiada zbliżoną wartość wskaźnika przyrostu naturalnego do wartości województwa wielkopolskiego , który wynosi 1,5 / 1000 ludności.

Pod względem migracji, sytuację w gminie Granowo, uznać należy za bardzo stabilną. Według danych za rok 1997, saldo było ujemne, jednak zaledwie na poziomie jednej osoby. W porównaniu z rokiem 1996, sytuacja, na obszarze badanej jednostki, niewiele się zmieniła, gdyż saldo wynosiło wówczas + 6 osób, co pozwala nam sądzić, iż w zakresie przemieszczania się (napływu, czy też odpływu) ludności w ostatnich kilku latach, występują niewielkie wahania.

Również stabilną sytuacją pod względem salda migracji, cechuje się gmina Łubowo, do której w roku 1996 napłynęło 10 osób, a według danych za 1997 rok, tylko jedna osoba.

W sąsiednim Kamieńcu wartość salda migracji w 1997 roku była ujemna i wynosiła 31 osób i spośród badanych jednostek w tej kategorii, była to maksymalna wartość.

Największy napływ ludności zanotowano w tym okresie w gminie Niechanowo i kształtował się on na poziomie 35 osób, zaś w gminie Brodnica 20 osób.

Podobnie, sytuacja na rynku pracy w gminie Granowo, na tle badanych jednostek, przedstawia się bardzo korzystnie. Wskaźnik bezrobotnych zarejestrowanych, wynosi zaledwie 1,9/100 osób, podczas kiedy w Brodnicy 2,3 /100 osób, w Kamieńcu 2,4/100 osób, w Łubowie 2,52/ 100 osób a w Niechanowie 3 / 100 osób.

Wartości tych wskaźników są niższe, niż dla województwa wielkopolskiego (3,7/100 osób), jak również dla Polski (4,7/100 osób).

W wyniku przeprowadzonej analizy, stwierdzono jednak, że sytuacja finansowa gminy Granowo, która w ogromnej mierze decyduje o jej

możliwościach rozwojowych, jak i poziomie życia mieszkańców, na tle badanych gmin przedstawia się najmniej korzystnie. Według danych za 1997 rok, wysokość dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Granowo kształtowała się na poziomie 857 zł, w sąsiednim Kamieńcu 880 zł, w Niechanowie 946 zł, Łubowie 961 zł, a w Brodnicy 1008 zł, przy średnim dochodzie na 1 mieszkańca w województwie poznańskim (dane z 1997 roku), osiągającym wartość 1082 zł.

W związku z najniższymi dochodami, jakie spośród badanych jednostek przypadają w udziale gminie Granowo, również najmniej korzystnie prezentuje się sytuacja w sferze wydatków na 1 mieszkańca i wynosi 851 zł, gdzie dla Kamieńca kształtuje się na poziomie 868 zł, a dla Brodnicy 973 zł.

W przeprowadzonej analizie, pomimo stwierdzenia najniższych dochodów w gminie Granowo, faktem jest, że gmina ta nie wydaje więcej niż zarabia, w przeciwieństwie do gminy Łubowo (1021 zł/1 mieszkańca), Niechanowo (951 zł / 1 mieszkańca), czy też województwa poznańskiego, gdzie wysokość wydatków przypadająca na 1 mieszkańca osiąga wielkość 1134 zł. Koniunktura taka nie jest niestety do końca korzystna, gdyż zaciągane zobowiązania, które w statystykach zwiększają wydatki nad dochodami, świadczą jednak o prężności lokalnej gospodarki, o tym że pożyczane pieniądze przeznaczone są na nowe inwestycje, które z czasem się zwrócą.

Sytuacja mieszkaniowa, to jeden z aspektów poziomu życia ludności, który w gminie Granowo, przedstawia się w sposób bardzo korzystny, najlepiej spośród analizowanych jednostek. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w tej gminie wynosi 20,5 m² / osobę i jest blisko 3m² większa od najmniejszej powierzchni przypadającej na osobę w gminie Niechanowo (17,6 m²). Dla porównania, wartość tego wskaźnika w województwie wielkopolskim wynosi 19m².

Dostęp do służby zdrowia, jakkolwiek, we wszystkich badanych jednostkach jest porównywalny i ilość lekarzy przypadających na 10.000 ludzi waha się w granicach od 3,9 dla gmin Łubowo, Niechanowo, 4,1 dla Granowa, 4,3 dla Brodnicy oraz 4,6 dla gminy Kamieniec, to wskaźnik ten jest niestety niewspółmiernie niski w porównaniu do możliwości i dostępu do służby zdrowia, jakie daje mieszkańcom, obszar miejski. Omawiany wskaźnik jest w tych obszarach często ośmio lub dziesięciokrotnie wyższy niż w gminach. Dla porównania, ilość lekarzy / 10.000 mieszkańców w Poznaniu, wynosi 41,9 a w Kaliszu 34,4, przy średniej dla województwa wielkopolskiego 18,7.

W przypadku dostępu do edukacji, sytuacja w gminie Granowo, na tle analizowanych jednostek, przedstawia się dobrze. Wynika to z faktu, że jako jedna z dwóch gmin (poza gminą Brodnica), posiada na swoim obszarze szkolnictwo ponadpodstawowe. Jest to szkoła średnia zawodowa, do której uczęszcza 212 uczniów (dane za rok szkolny 1997/1998). Poza tym średnia liczba uczniów przypadających na jedno pomieszczenie do nauczania oscyluje wokół średniej dla obszarów wiejskich (18 osób/ pomieszczenie) i wynosi 19 uczniów/ pomieszczenie. W tym aspekcie uczniowie szkół na wsi posiadają bardziej komfortowe warunki do nauki, niż uczniowie w miastach, gdzie zagęszczenie w klasach jest większe o 10 osób.

Spośród wybranych elementów infrastruktury technicznej, najgorzej sytuacja przedstawia się z wyposażeniem gminy Granowo w sieć kanalizacji sanitarnej, której nie posiada na dzień dzisiejszy. W podobnej sytuacji znajduje się gmina Niechanowo, choć i w pozostałych badanych jednostkach długość kanalizacji nie przekracza 10 km .. W gminie Brodnica wynosi 7,1 km w gminie Kamieniec 6 km, a w gminie Łubowo, zaledwie 3,5 km.

Nieco lepiej w gminie Granowo wygląda sytuacja z infrastrukturą drogową i telefoniczną.

Pod względem gęstości dróg gminnych i lokalnych miejskich, spośród badanych jednostek, gmina Granowo zajmuje czwartą pozycję ze średnią gęstością 46,4 km na 100 km² powierzchni. Słabszą gminą pod tym względem jest jedynie Brodnica, w której gęstość dróg wynosi zaledwie 38,6 km na 100 km². Dla porównania, wskaźnik ten dla województwa poznańskiego w 1997 roku kształtował się na poziomie 76,8 km/100 km².

W pozostałych trzech gminach, najgęstsza sieć drogowa występuje na obszarze Niechanowa, gdzie długość jezdni, przekracza nawet wskaźnik dla województwa poznańskiego i wynosi 82,6 km/100km². W Łubowie kształtuje się on na poziomie 63,5 km/100km², a w Kamieńcu 53,8 km/100 km².

W przeciwieństwie do wcześniej zbadanych elementów infrastruktury technicznej, gdzie gmina Granowo, prezentowała się najslabiej, w przypadku ilości abonentów telefonii przewodowej, jej pozycja jest najsilniejsza. Wskaźnik ilości abonentów na 1000 ludności, według danych na dzień 31.XII.1998 roku wynosi tutaj 149,6. Najslabiej pod tym względem prezentuje się gmina Kamieniec, w której jedynie 62 osoby na 1000, posiadają telefon. Pozostałe z analizowanych jednostek, posiadają wartość wskaźnika zbliżoną do gminy Granowo, i tak, w gminie Łubowo, wynosi on 144,9, w gminie Niechanowo 134, a w Brodnicy 129,5.

Choć ilość abonentów na 1000 ludności w województwie wielkopolskim, wynosząca 191,6 osób, nie odbiega aż tak bardzo od wskaźników dla gmin, to nadal daje się zauważyć wyraźną różnicę pomiędzy stopniem zaspokojenia potrzeb w zakresie usług telekomunikacyjnych, mieszkańców miast oraz wsi. Ilość abonentów w miastach, jest często dwukrotnie, lub nawet pięciokrotnie, wyższa niż w analizowanych jednostkach. I tak na przykład w mieście Poznaniu, wynosi ona 311, w Koninie 309, a w Kaliszu 307 na 1000 ludności.

Ostatnim z badanych w niniejszym rozdziale wskaźników, który określili

nam przedsiębiorczość i aktywność mieszkańców gminy Granowo na tle pozostałych wybranych jednostek jest liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie Regon.

W wyniku przeprowadzonej analizy, stwierdzono, że gmina Granowo zajmuje czwartą pozycję pod względem ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, z liczbą 158, podczas gdy w gminie Kamieniec i Łubowo zarejestrowano ich po 177. Najwięcej podmiotów znajduje się w gminie Brodnica - 200, a ostatnie miejsce pod tym względem zajmuje gmina Niechanowo, z liczbą 133 podmiotów gospodarczych.

Sytuacja Granowa ulega jednak zmianie, jeżeli ilość podmiotów odniesiemy do ogólnej liczby mieszkańców w gminie. W takim ujęciu, aktywność społeczności granowskiej na tle pozostałych jednostek wzrasta i zajmuje ona trzecią pozycję. Z danych wynika, że co 31 mieszkaniec gminy wykazuje się przedsiębiorczością i zakłada własną firmę. Korzystniej pod tym względem przedstawia się sytuacja w gminie Łubowo, w której co 29 mieszkaniec rozpoczyna działalność, a najlepiej kształtuje się ona w gminie Brodnica, gdzie aż co 23 mieszkaniec posiada swój zakład.

W przedstawionym ujęciu, jedynie gmina Kamieniec traci swoją pozycję przesuwając się z trzeciego miejsca na czwarte. Co 37 mieszkaniec na terenie tej gminy wykazuje się przedsiębiorczością. Bez zmian natomiast prezentuje się sytuacja Niechanowa, który nadal spośród badanych jednostek zajmuje ostatnią pozycję. W gminie tej, co 39 mieszkaniec rozpoczyna działalność gospodarczą.

8. Ocena danych i materiałów statystycznych wykorzystanych w niniejszym opracowaniu.

Zebranie wszelkich niezbędnych materiałów do wykonania powyższej diagnozy stanu istniejącego w gminie Granowo, przysparzało autorom wielu problemów. Brak finansów jednostek odpowiedzialnych za kompletowanie wszelkich danych odnośnie gmin (GUS), wytwarza sytuację, w której wiele informacji jest niekompletnych. Dużą trudność przysparzało przedstawienie zjawisk w ujęciu dynamicznym, gdyż roczniki statystyczne np.: w ujęciu dla gmin, lub spisy rolne, nie są przeprowadzane regularnie. Brak w wielu opracowaniach standaryzacji danych, co powoduje, iż opracowania, odnoszące się do jednej gminy z kilku lat, różnią się między sobą zawartością merytoryczną, jak również zasobnością danych. W kilku zjawiskach (np.: długość sieci wodociągowej), dane otrzymane z gminy, nie pokrywały się z istniejącymi danymi w rocznikach statystycznych za ten sam rok. Nowy podział administracyjny kraju, wprowadził dodatkowy chaos w opracowaniach statystycznych. Pojawiają się trudności w porównywaniu gmin do jednostek terytorialnych wyższego szczebla, gdyż te zmieniły swoje granice, stąd w powyższym opracowaniu część zjawisk odnoszono do województwa wielkopolskiego, a część do granic byłego województwa poznańskiego. Dane, które wcześniej przedstawiane były także w ujęciu dla gmin, obecnie po podziale przedstawiane są w ujęciu dla powiatów.

Daje się zauważyć wyraźny brak opracowań w skali gminnej. Niestety, również zasobność danych w samej gminie odnośnie występujących na jej obszarze zjawisk (np.: infrastruktura techniczna), jest bardzo ograniczona. Wprowadzenie ustawy o ochronie danych osobowych dodatkowo zmniejszyła dostęp autorów niniejszego opracowania do istniejących danych (np.: bliższe

informacje odnośnie ilości podmiotów gospodarczych, i ich właścicieli nie są możliwe do uzyskania).

W związku z powyższym. prosimy uwzględnić niniejsze rozważania w ocenie przedstawionej Państwu diagnozy stanu istniejącego w gminie Granowo.

Dane wykorzystane w opracowaniu:

- „Katalog gmin woj. poznańskiego”, Urząd Wojewódzki w Poznaniu, Wydział Rozwoju Regionalnego, 1994, 1998.
- „ Statystyka gmin woj. poznańskiego”, Urząd Statystyczny w Poznaniu”, 1997.
- „Rocznik statystyczny woj. poznańskiego”, Urząd Statystyczny w Poznaniu, 1998, 1983.
- „Powiaty woj. wielkopolskiego”, Urząd Statystyczny w Poznaniu, 1998r.
- „Grodzisk Wielkopolski”, Wielkopolska Biblioteka Krajoznawcza, Poznań 1995.
- „Ochrona środowiska w województwie poznańskim (1990 –1993), Wojewódzki Urząd Statystyczny w Poznaniu,1994.
- „Kronika Wielkopolski”, Wydawnictwo WBP, Poznań 1995. 1999.
- „ Zabytki architektury i budownictwa w Polsce (woj. poznańskie), Ośrodek Dokumentacji Zabytków, Warszawa 1998,
- „Ludność, warunki mieszkaniowe” US Poznań, 1996.
- „Warunki życia ludności w 1996”, GUS, Departament Warunków Życia, W – wa 1997.
- „Gminy w Polsce w 1996 r ”, GUS, Warszawa 1998.
- „Polska w nowym podziale terytorialnym”, GUS, Warszawa 1998.
- „Rolnictwo Wielkopolski w 1996 roku”, US w Kaliszu, listopad 1998.
- „Powszechny spis rolny” US w Poznaniu, 1996, 1988.
- „Budownictwo mieszkaniowe w woj. poznańskim w I połowie 1998 roku”,

US w Poznaniu , 1998.

- „Produkcja roślinna w woj. poznańskim w 1997r”, US w Poznaniu, marzec 1998.
- „ Wyniki spisu rolnego 1998 w woj. poznańskim”, US w Poznaniu, grudzień 1998.
- „Sytuacja mieszkaniowa w woj. poznańskim w 1997 roku, US w Poznaniu, listopad 1998.
- „Wybrane wskaźniki. warunków życia ludności w Wielkopolsce w 1997r”, US w Poznaniu, wrzesień 1998.
- „ Geografia regionalna Polski” Jerzy Kondracki, PWN, Warszawa 1998.
- „Klimat Polski”, Alojzy Woś, PWN, Warszawa 1999 r.
- „Formy ochrony Przyrody w woj. poznańskim”, Wojewódzki Konserwator Przyrody w Poznaniu, 1998.
- „Wielkopolski informator przyrodniczy” , Poznań 1998r.
- „Wielkopolska mapa krajoznawcza”, Polskie Wydawnictwo Kartograficzne, Warszawa – Wrocław.
- „Wielkopolska mapa turystyczna”, skala 1:300.000
- Mapy ewidencyjne gminy Granowo,
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego gminy Granowo (opis i tekst planu)
- Plan ogólny zagospodarowania przestrzennego (mapa)
- Szczegółowe plany zagospodarowania przestrzennego dla miejsc : Kotowo, Stacja Paliw, ul: Konstytucji 3 maja, działki nr:619,925,704/10, 392, 738/10,738/11, wieś Zemsko, nr działki 29, ul: Sportowa, Strzępiń. Kubaczyn, Ul: Poznańska.
- Sprawozdanie z badań monitoringowych przy wysypisku Granowo
- Sprawozdanie z użytkowania gruntów
- Uchwały o przystąpieniu do sporządzenia Studium uwarunkowań i

kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Granowo,

- Sprawozdanie z realizacji inwestycji w zakresie dróg gminnych,
- Urządzenia i eksploatacja wodociągów i kanalizacji w gminie Granowo,
- Sprawozdanie z wykorzystania dotacji i stanu sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie Granowo.
- Mapy glebowo - rolnicze gminy Granowo,
- Wywiad środowiskowy, przeprowadzony z władzami gminy w Urzędzie, z pracownikami ZEAS - u w Granowie, oraz ze współwłaścicielem Przychodni „ALMUS” w dniu 26.08 1999 roku.
- Dane statystyczne z Wielkopolskiego Okręgowego Zakładu Gazownictwa w Poznaniu.
- Dane statystyczne z Zakładu Energetycznego w Opalenicy.
- Dane statystyczne z Gospodarstwa Rolno - Łowieckiego w Kotowie z siedzibą w Ptaszkowie.
- Inwentaryzacja terenu.

**CZEŚĆ III – UWARUNKOWANIA
ROZWOJOWE ORAZ KIERUNKI
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY**

1. Wstęp

Koncepcja rozwoju gminy, aby była trafna i gwarantowała możliwość jej realizacji powinna:

- wynikać z naturalnych trendów rozwojowych i tradycji,
- uwzględniać naturalne predyspozycje środowiska przyrodniczego,
- odpowiadać uwarunkowaniom zewnętrznym i wewnętrznym
- wskazywać i wykorzystywać zakres możliwych ingerencji w naturalny rozwój, wynikających z ambicji i dążeń lokalnych samorządów.

Koncepcja rozwoju gminy powinna zatem opierać się na zasadzie, że człowiek i przyroda oraz funkcjonalne, przestrzenne, techniczne i społeczne struktury gminne tworzą złożony, współzależny i współdziałający system, uwzględniający zależności wynikające z położenia w systemie osadniczym, przyrodniczym i technicznym rejonu.

Rozwój gminy Granowo uwarunkowany jest po części zależnościami wynikającymi z położenia w ponadgminnym systemie infrastrukturalnym i przyrodniczym, ale w większości wynika z uwarunkowań wewnętrznych.

Charakterystyczne jest to, że uwarunkowania zewnętrzne wpływają w sposób zasadniczy na tempo rozwoju, a uwarunkowania wewnętrzne na jego jakość.

Specyfiką gminy jest również brak jednoznacznie określonych zadań ponadlokalnych. Wynika to z jednej strony z braku rejestru zadań ponadlokalnych, a z drugiej strony z położenia gminy w systemie osadniczym województwa wielkopolskiego.

2. Uwarunkowania rozwoju gminy.

2.1 Czynniki aktywizujące rozwój gminy Granowo.

2.1.1. Determinanty zewnętrzne wynikające z położenia ponadlokalnym systemie osadniczym, geograficznym i technicznym.

1. Granowo zlokalizowane jest w jednym z bardziej atrakcyjnych pod względem społeczno - gospodarczym regionów Polski. Na tle pozostałych województw, obszar Wielkopolski charakteryzuje się dobrymi, często wyższymi wskaźnikami od przeciętnych dla kraju. W języku potocznym, określa się analizowany obszar mianem regionu gospodarnego o dużym potencjale ekonomicznym. Nie bez znaczenia pozostaje położenie gminy w zachodniej części Polski, w której wyraźnie odczuwalne jest pozytywne oddziaływanie silnych gospodarczo Niemiec.

2. Stosunkowo bliskie położenie od stolicy województwa Poznania (około 35 km), ma wpływ na :

- zainteresowanie mieszkańców Poznania atrakcyjnymi przyrodniczo terenami przeznaczonymi na cele mieszkaniowe i rekreacyjne,
- bliskość dużego rynku zbytu dla towarów produkcji rolnej,
- bliskość dużego rynku pracy odciążającego mniejszy pod względem zatrudnienia lokalny rynek pracy,
- bliskość do miejsca zaspokajania potrzeb wyższego rzędu w zakresie specjalistycznych usług, zdrowia, kultury, oświaty.

3. Położenie w wojewódzkim systemie terenów chronionych ze względu na ich walory przyrodnicze ma wpływ na objęcie części obszaru gminy szczególną ochroną poprzez projektowane ustanowienie obszaru chronionego krajobrazu. Doprowadzi to do ograniczenia inwestycji w północno - wschodniej części

gminy. Dzięki temu, nie ulegnie jednak degradacji naturalny krajobraz, który sprzyjał będzie rozwojowi turystyki i rekreacji.

4. Przebieg drogi krajowej A-32, przez środek gminy Granowo, łączącej Poznań z Zieloną Górą jest silnym bodźcem rozwojowym i daje szczególną możliwość rozbudowania przede wszystkim sektora działalności gospodarczej. Tereny występujące wzdłuż omawianej trasy, z uwzględnieniem strefy ochronnej i ograniczeń wysokości zabudowy, wynikających z obowiązującej w rejonie Drogowego Odcinka Lotniskowego normy PN-89/L -49001, przeznaczone mogą być na działki dla inwestorów. Doprowadzi to do wzmożenia lokalnej aktywności gospodarczej, a wykup gruntów uruchomić może dodatkowy strumień pieniędzy na rzecz lokalnej społeczności. Łatwy dostęp do ogólnopolskiej sieci drogowej stwarza możliwości rozwojowe przede wszystkim dla wsi położonych w bezpośrednim sąsiedztwie drogi, a mianowicie dla Granowa, Kotowa i Kąkolewa. Uzupełnieniem tej atrakcyjnej oferty jest występująca dodatkowo linia kolejowa. Jej równoległy w stosunku do drogi krajowej przebieg, zamyka obszar przeznaczony pod aktywizację, dając jednocześnie dostęp do transportu kołowego od strony południowej i transportu kolejowego, o większych możliwościach przewozowych od strony północnej.

5. Trasowanie po terenie gminy przebiegów gazociągów wysokiego ciśnienia, stwarza możliwości podłączenia do nich sieci średniego ciśnienia poprzez system stacji redukcyjnych, a zatem daje możliwość zaopatrzenia gminy w energię.

2.1.2. Determinanty rozwoju wynikające z uwarunkowań wewnętrznych.

1. Surowce mineralne występujące na terenie gminy Granowo, a w szczególności złoża gazu ziemnego zalegające w północnej i środkowej części gminy stanowią istotne uwarunkowanie dla jej rozwoju. Eksploatacja tych złóż przyczynia się do zapewnienia mieszkańcom dostaw gazu, który stanowi jednocześnie bezpieczne ekologicznie paliwo.

Ponadto w okolicach Zemska eksploatowane są kruszywa, których znaczenie może wzrosnąć wraz z polepszeniem się koniunktury w budownictwie.

2. Gleby występujące na terenie gminy Granowo w przeważającej części określić należy jako dobre i średnie. Blisko 70 % powierzchni stanowią ziemie klasy III i IV. Fakt ten w istotny sposób wpływa na rozwój gałęzi gospodarki jaką jest rolnictwo.

3. Równomierne rozprzestrzenienie jednostek osadniczych wokół wsi gminnej, położonej w centrum badanego obszaru i dążącej do połączenia zabudową z wsią Kubaczyn, daje możliwości stworzenia silnego koncentrycznego układu, generującego powiązania pomiędzy centrum i otoczeniem. Sytuacja taka jest szczególnie korzystna dla administrowania jednostką, której celem jest podnoszenie jakości życia mieszkańców, w tym również zwiększanie im dostępności do usług oferowanych przez gminę.

4. Procesy demograficzne, w tym systematycznie wzrastająca liczba mieszkańców, wyższy od przeciętnego dla kraju przyrost naturalny i coraz intensywniejszy napływ ludności, nawet z terenów miasta, kształtują pozytywny trend do wzrostu potencjału ludnościowego, który w istotny sposób warunkuje rozwój i prężność regionu.

5. Zmiany przeprowadzane w Polsce dążą do przeobrażeń w strukturach gospodarczych. W związku z tym, daje się zauważyć, również na terenie

Granowa systematyczny wzrost znaczenia przede wszystkim sektora usługowego, który staje się potencjalnym uwarunkowaniem do rozwoju gminy. Obecny stan tej gałęzi gospodarki, daje wciąż możliwości do dalszej jego rozbudowy, czego efektem może być przyrost nowych miejsc pracy.

Umocnienie sektora usługowego, obsługującego ludność doprowadzi w konsekwencji polepszenia warunków i poziomu życia miejscowej społeczności. Koncentracja większości usług we wsi gminnej, sprzyja jej rozwojowi i doprowadza do hierarchizacji układu osadniczego, w którym Granowo, jest jednostką wyższego rzędu w stosunku do pozostałych miejscowości.

6. Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna w gminie Granowo, w szczególności w zakresie gazyfikacji, energetyki, zwodociągowania i telefonizacji, jest uwarunkowaniem sprzyjającym rozwojowi lokalnej społeczności, podnoszeniu warunków i poziomu życia, tworzącym odpowiednie warunki dla napływu inwestorów z zewnątrz.

2.1.3. Uwarunkowania pośrednio wpływające na rozwój gminy.

Poza najważniejszymi czynnikami, stanowiącymi podstawowy potencjał jednostki istnieje jeszcze szereg innych uwarunkowań, które w sposób pośredni stymulują procesy rozwojowe. Elementy te można określić jako drugorzędne, jednak w sposób istotny wspomagające funkcjonowanie całego systemu gminy Granowo. W skład tego systemu wchodzi poniżej wymienione sfery.

1. Sfera przyrodnicza, w której :

- a) płaska rzeźba terenu stwarza bardzo dobre warunki dla rozwoju budownictwa, oraz bezkonfliktowego rozwoju infrastruktury technicznej w szczególności jej przebiegu po terenie gminy,
- b) łagodność klimatu, sprzyja rozwojowi gospodarki rolnej, a jakość gleb daje możliwości do podnoszenia wydajności produkcji.

2. Sfera społeczno - gospodarcza, w której:

- a) przeobrażenia pod wpływem transformacji gospodarczej, również w sferze własnościowej i wielkościowej gospodarstw, sprzyjają zachowaniu rolniczego charakteru jednostki,
- b) rosnąca funkcja gałęzi gospodarki, jaką jest budownictwo, zapewni dobre zaplecze dla dalszej rozbudowy planowanej strefy mieszkaniowej,
- c) tworzona obecnie nowa infrastruktura oświatowa, stanowić będzie dobrą bazę dla dalszego rozwoju szkolnictwa, podnoszenia kwalifikacji i poziomu wykształcenia mieszkańców gminy, a przez to i podniesienia rangi gminy.

2.2. Czynniki wpływające na spowolnienie procesów rozwojowych w gminie.

Na podstawie przeprowadzonej analizy przyrodniczej oraz społeczno - gospodarczej gminy wyróżniono czynniki mogące wpłynąć na zmniejszenie tempa jej przemian rozwojowych. Faktu ich występowania nie należy jednak interpretować w ten sposób, że przekreślają one szansę Granowa na harmonijny, dynamiczny i zrównoważony rozwój, ale wymagają pewnych działań ze strony społeczności lokalnej i władz zapobiegających pogłębianiu się istniejących ograniczeń.

1. Obecna struktura zatrudnienia mieszkańców oraz typowo rolniczy charakter gminy, w okresie w którym sektor ten przeżywa bardzo głęboki ogólnokrajowy regres jest uwarunkowaniem, które negatywnie wpływa na dochodowość ludności i gminy nie dając jej dużych perspektyw na wielkoskalowe rozwojowe przedsięwzięcia.
2. Stan dróg i nadmierne ich obciążenie nie sprzyja aktywizacji regionu.
3. Postępujący proces stepowienia Wielkopolski jest istotnym ograniczeniem rozwojowym dla rolnictwa, przyczyniającym się zarówno do spadku wydajności jak i do podrażania kosztów produkcji rolniczej.
4. Wskaźnik lesistości regionu, kształtujący się na poziomie zaledwie 2%, otoczenie w większości terenu gminy niewyróżniające się szczególnymi walorami krajobrazowymi oraz niezadowalający stan czystości wód powierzchniowych utrudnia turystyczno - rekreacyjne wykorzystanie gminy Granowo.
5. Ogromne obciążenie budżetu wynikające z przejęcia przez gminy oświaty oraz dużych nakładów inwestycyjnych ponoszonych na rozbudowę infrastruktury technicznej, negatywnie wpływa na stan możliwości finansowych

jednostki, ograniczając tym samym jej możliwości rozwojowe.

6. Skromnie działający marketing oraz niedostateczna promocja gminy nie sprzyjają napływowi inwestorów.

3. Generalna koncepcja rozwoju gminy.

3.1. Cele rozwoju i zasady polityki przestrzennej.

Gmina Granowo, w wyniku działań podejmowanych na rzecz jej zrównoważonego rozwoju przestrzennego, ma być postrzegana jako gmina dostatnia, przyjazna dla jej mieszkańców i gości, realizująca swe cele gospodarcze w harmonii z uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego:

Dla tak określonej misji gminy, przyjmuje się niżej wymienione cele rozwoju przestrzennego:

1. Ochrona i umacnianie środowiska przyrodniczego i kulturowego.
2. Poprawa warunków życia mieszkańców gminy, a w szczególności uzyskanie optymalnych warunków socjalnych, kulturowych i zdrowotnych, polegających na:
 - właściwym wyposażeniu wsi w obiekty usługowe z zachowaniem odpowiednich stref dojazdów i dojazdów,
 - rozwijaniu lokalnej bazy miejsc pracy,
 - udostępnianiu mieszkańcom miejsc wypoczynku i rekreacji,
 - działaniu na rzecz czystości środowiska,
 - rozbudowie systemów infrastruktury technicznej w miarę urbanizowania nowych terenów,
 - budowie systemu neutralizacji ścieków, odbioru i unieszkodliwiania odpadów.
3. Aktywizacja jednostki poprzez wyzwolenie istniejącego na jej obszarze potencjału rozwojowego.
4. Tworzenie warunków do rozwijania działań indywidualnych i grupowych mieszkańców gminy na rzecz społeczności wsi i gminy jako całości.

Ze względu na podjęcie działań na rzecz zrównoważonego proekologicznego rozwoju gminy Granowo, wytyczone zostają równorzędne pod względem wagi i

znaczenia proekologiczne cele rozwoju:

1. ochrona charakterystycznych cech naturalnych środowiska przyrodniczego a w szczególności:

- a) istniejącego drzewostanu i skupisk zieleni,
- b) parków i cmentarzy,
- c) pomnika przyrody,
- d) wód otwartych,

2. dążenie do stanu równowagi ekologicznej polegającej między innymi na:

- a) wyznaczeniu wokół jeziora Strykowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- b) tworzeniu ciągów zieleni łącznikowej pomiędzy obszarami cennymi przyrodniczo na obszarze gminy a terenami o zasięgu ponadlokalnym,
- c) ochrona przed zabudową ciągów dolinnych wzdłuż rz. Mogilnicy i pozostałych cieków,
- d) wzmacnianiu środowiska poprzez zalesiania i zadrzewienia gruntów słabych klas (VI i V),
- e) wprowadzanie zadrzewień śródpolnych, nadwodnych i przydrożnych,
- f) podejmowaniu działań na rzecz zwiększenia retencji wód na terenie gminy.

Aby osiągnąć zamierzone cele, niezbędnym staje się ustalenie pewnych zasad polityki przestrzennej, które wyznaczą sposób realizacji wytyczonych zadań.

Dlatego też proponuje się, aby:

- schemat gospodarowania w gminie był zgodny z obiektywnymi uwarunkowaniami, wynikającymi ze stanu środowiska naturalnego oraz sytuacji społeczno - gospodarczej jednostki,
- wszelkie działania nakierowane były przede wszystkim na człowieka oraz środowisko przyrodnicze, w którym żyje,
- formułowane zadania wynikały z potrzeb i ambicji lokalnej społeczności,
- dla ważniejszych elementów środowiska społeczno - gospodarczo -

przyrodniczego opracowywać programy działań, a dla nieefektywnie funkcjonujących sfer konstruować programy naprawcze,
- procesy gospodarowania podlegały częstej kontroli bieżącej i okresowej.

3.2. Schemat gospodarowania i podmioty działań na rzecz rozwoju .

Schemat gospodarowania w gminie składa się z kolejnych kroków, które mają doprowadzić do uzyskania założonego efektu działań lub do maksymalnego zbliżenia się do tego efektu.

Efektem końcowym, docelowym, jest idealny obraz gminy:

- jako przestrzeni, w której żyją, mieszkają, pracują i wypoczywają jej mieszkańcy, ocenianej na podstawie warunków bytowania,
- jako przestrzeni krajobrazowo - estetycznej, odbieranej w kategoriach wizualnych i odczuwanej w bezkonfliktowym funkcjonowaniu struktur i powiązań,
- jako miejsca, w którym realizuje się życiowe cele.

Dla uzyskania założonego efektu, podejmować należy działania dotyczące poszczególnych sfer rozwoju, które stanowią środowisko przyrodnicze, mieszkanie, praca, wypoczynek.

Środkami osiągnięcia celów jest podjęcie przez różnorodne podmioty programów działań wyznaczonych dla poszczególnych sfer rozwoju.

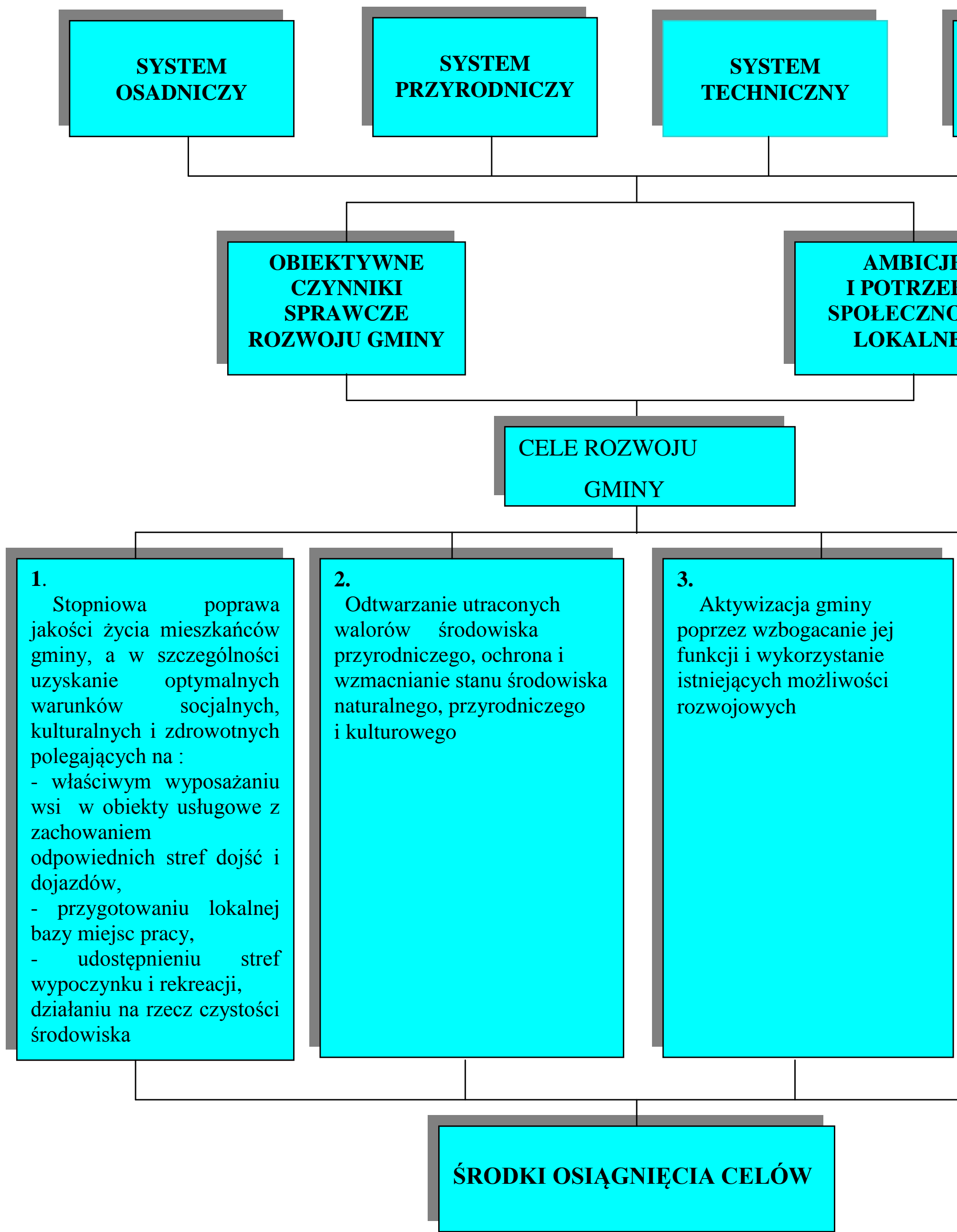
Polityka przestrzenna Gminy opiera się na założeniu, że tylko aktywny współdziałanie mieszkańców gminy oraz wszystkich samorządowych i pozasamorządowych grup aktywności społecznej, zawodowej i gospodarczej daje gwarancję pełnego sukcesu w realizacji zasad zrównoważonego rozwoju gminy.

W związku z tym do działań na rzecz rozwoju gminy należy włączyć:

- a) podmioty samorządowe tj.:
 - społeczność gminy,
 - samorząd gminy,

- b) pozasamorządowe grupy aktywności społecznej, a w szczególności
- Koło Gospodyń Wiejskich, Klub Miłośników Gobelinów “ Radość”, Koło Honorowych Krwiodawców,
 - Ochotnicza Straż Pożarna w Granowie, Granówku, Drużyniu, Kąkolewie, Strzępinu, Niemierzycach i Kubaczynie,
 - klub sportowy,
- c) pozasamorządowe zawodowe i gospodarcze grupy aktywności jak np.
- firmy,
 - instytucje,
 - jednostki gospodarcze,
 - Kółka Rolnicze.

SCHEMAT GOSPODAROWANIA W GMINIE

3.3. Sfery polityki przestrzennej.

Polityka przestrzenna odnosi się do czterech płaszczyzn zrównoważonego rozwoju:

- ochrony środowiska przyrodniczego
- środowiska mieszkaniowego
- sfery pracy oraz
- sfery wypoczynku.

Każdą z w/w sfer tworzą odpowiednie elementy struktury przestrzennej.

Sfery przenikają się wzajemnie. Żadnego z elementów struktury przestrzennej nie można rozpatrywać i kształtować w oderwaniu od całości, jaką jest przestrzeń gminy, łącznie z jej wszystkimi składnikami, a w tym środowiskiem przyrodniczym i człowiekiem.

Realizacja polityki przestrzennej, jej sprawność i skuteczność bazuje na fachowości, organizacji i prawidłowej atmosferze pracy służb administracji samorządowej, umiejętności włączania różnych podmiotów do wspólnych działań oraz od poziomu i kultury obsługi interesantów.

OCHRONA ŚRODOWISKA

LASY

WODY

ROLNICZE PRZESTRZ. PROD.

POWIETRZE

SYSTEM ZADRZEWIENÍ

FLORA, FAUNA

OCHRONA ŚRODOWISKA

SUBSTANCJA MIESZKANIOWA

USŁUGI

INFRASTRUKTURA TECHN.

MIESZKANIE

ROLNICTWO

OGRODNICTWO

SADOWNICTWO

PRZETWÓRSTWO

ROLNO – SPOŻYWCZE

TURYSTYKA

DROBNA WYTWÓRCZOŚĆ

PRZEMYSŁ, BAZY, SKŁADY

INTERWENCYJNA BAZA PRACY

PRACA

SPORT

REKREACJA

DZIAŁALNOŚĆ

KULTURALNA

I ZAJĘCIA

ARTYSTYCZNE

WYPOCZYNEK

- ORGANIZACJA I ATMOSFERA PRACY URZĘDU GMINY
- POZIOM I KULTURA OBSŁUGI INTERESANTÓW

POGŁĘBIANIE ZWIĄZKÓW PRACOWNIK URZĘDU /MIESZKANIEC GMINY/ INWESTOR

3.4. Funkcje gminy.

Przyjęte dla gminy podstawowe funkcje, którymi są:

1. rolnictwo z ukierunkowaniem na produkcję zdrowej żywności.
2. działalność gospodarcza.
3. mieszkalnictwo,

stanowią kontynuację jej dotychczasowej działalności, z tym, że ulegają aktywizacji i ukierunkowaniu na zrównoważony rozwój jednostki.

Funkcja uzupełniająca, której celem jest podniesienie poziomu życia lokalnej społeczności oraz optymalne wykorzystanie istniejących uwarunkowań rozwojowych, stwarzanych przez jezioro Strykowskie to:

1. turystyka i wypoczynek.

3.5. Strefy funkcjonalno - krajobrazowe gminy i zasady ich zagospodarowania.

Rozwiązanie problemów przyrodniczych, społecznych i gospodarczych gminy Granowo, wymaga spojrzenia na związki i uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, a głównie z usytuowania w strefie silnego oddziaływania drogi krajowej oraz powiązania z systemem obszarów chronionych regionu.

Pierwsze uwarunkowanie stymuluje nasiloną aktywność gospodarczą gminy, drugie związane jest z potrzebą wprowadzenia szczególnych wymogów ochrony środowiska, każde z nich - wymaga odrębnych zasad urbanizowania terenów.

Dla określenia tych zasad z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań, gminę Granowo podzielono umownie na strefy funkcjonalno - krajobrazowe. Podstawowym kryterium wydzielenia strefy były:

- walory krajobrazu,
- stopień urbanizacji danego obszaru.

Wydzielono trzy kategorie obszarów, dla których wskazano stosowne formy ochrony środowiska, w tym niezbędne działania związane z utrzymaniem pożądanej kondycji tych obszarów i ograniczenia w gospodarce oraz zasady urbanizowania terenów i aktywizacji funkcji.

Są to:

- A. Strefa nasilonych procesów urbanizacyjnych i aktywizacji gospodarczej wzdłuż drogi krajowej nr 32.
- B. Strefa rolno - rekreacyjna w północnej części gminy.
- C. Strefa rolna w południowej części gminy.

Strefy te różnią się intensywnością procesów urbanizacji i proponowanymi

formami ochrony środowiska. Rozwój gospodarczy jest dostosowany do wymagań tej ochrony, istniejących walorów krajobrazowych i przyrodniczych, a jednocześnie w szczególnym przypadku walory te stają się czynnikiem aktywizującym rozwój, jak np. - rozwój funkcji wypoczynkowej i rolnictwa ukierunkowanego na produkcję zdrowej żywności.

Strefa A.

Zasięg strefy ograniczony jest od strony północnej w przybliżeniu linią przebiegającą poniżej wsi Drużyn i Separowo, równoległe do drogi krajowej A - 32, natomiast od strony południowej, wyznacza ją również równoległy do tego ciągu przebieg linii na wysokości tłoczni w Kotowie i wsi Kąkolewo.

Strefa A obejmuje tereny oddziaływania drogi krajowej nr 32. W tej strefie skupione są najsilniej rozwijające się wsie: Granowo, Kubaczyn, Kotowo oraz Kąkolewo.

W obszarze tym szczególnie powiększają się tereny zabudowy mieszkaniowej oraz lokują się nowe obiekty działalności gospodarczej.

Tereny położone w strefie A podlegać będą dalszej urbanizacji w obszarach wskazanych na rysunku studium. Tereny rolne mogą być w miarę potrzeb przeznaczane na cele zabudowy, po spełnieniu warunków przewidzianych w przepisach szczególnych.

Rozwój tej strefy polegać będzie na:

1. poprawie standardów w mieszkalnictwie i wyposażaniu wsi w obiekty i tereny usługowe,
2. rozwoju sieci i urządzeń technicznych,
3. zagospodarowaniu terenów aktywizacji i terenów mieszkaniowych ofertowych w taki sposób, aby harmonijnie wpasowały się w krajobraz i nie były uciążliwe dla środowiska przyrodniczego.

Strefa B

Zasięg strefy B wyznaczony jest od północnej strony granicą administracyjną gminy, natomiast od południa, obszar ten opiera się o linię przebiegającą równolegle do drogi krajowej A 32, poniżej wsi Drużyn i Separowo. Swym zasięgiem obejmuje tereny o typowym rolniczym charakterze, z możliwością przeznaczenia na cele rekreacyjno - turystyczne wschodniej części jednostki wzdłuż granicy jeziora Strykowskiego. Wśród jednostek osadniczych, objętych strefą znajdują się trzy kategorie wsi:

- we wschodnim pasie sfery - miejscowości: Januszewice oraz Separowo, o potencjalnych możliwościach rozwojowych wynikających z sąsiedztwa jeziora. Posiadają one szansę na uzupełnienie swoich funkcji o funkcje rekreacyjno - turystyczną. W obszarze tym ulegają powiększeniu tereny mieszkaniowe, przeznaczone przede wszystkim na potrzeby lokalnej społeczności, oraz pojawiają się nowe tereny pod działalność turystyczną.

- w północnym pasie strefy - miejscowości: Niemierzyce, Strzępiń oraz Zemsko, dla których nie stwierdzono podstaw dla wprowadzania większych zmian w pełnionych funkcjach i zasięgach przestrzennego rozwoju. W niewielkim jedynie stopniu powiększone zostają tereny mieszkaniowe oraz tereny dla zaspokojenia podstawowych usług.

- w środkowym pasie strefy - miejscowości Drużyn oraz Bielawy będące umiarkowanie rozwijającymi się ośrodkami, w których rozbudowie ulegają tereny mieszkaniowe oraz w niewielkim stopniu tereny pod działalność gospodarczą (Drużyn) i usługową (Bielawy).

- **w wyznaczonym obszarze produkcji rolniczej (na zachód od miejscowości Strzępin i Niemierzyce oraz na północ od miejscowości Drużyn) dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną. Lokalizacja wież elektrowni wiatrowych o wysokości przekraczającej 50m n.p.t. wymaga zgłoszenia do Szefostwa Służby Ruchu**

Lotniczego Sił Zbrojnych RP.

- Planując lokalizację wież elektrowni wiatrowych należy wziąć pod uwagę widok zabudowań wsi. Należy planować rozmieszczenie wież elektrowni wiatrowych w odległości zapewniających ochronę siedzib ludzkich w miejscowościach Strzępin, Niemierzyce, Drużyn od negatywnego wpływu funkcjonowania elektrowni wiatrowych, a także chronić stanowiska archeologiczne zlokalizowane na obszarze zmiany studium zgodnie z przepisami szczególnymi.

- Dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, ustala się konieczność prowadzenia badań archeologicznych podczas prac ziemnych związanych z budową elektrowni wiatrowych w obrębie wskazanych na rysunku studium stref ochrony archeologicznej. Zakres badań archeologicznych określa pozwolenie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenie badań archeologicznych, które należy uzyskać przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.

Gospodarowanie w strefie B, dążyć będzie do rozwoju, poza rolnictwem, pewnych form rekreacji, turystyki i wypoczynku, a w tym:

a/ agroturystyki,

b/ podstawowej infrastruktury dla turystów, na terenach przylegających do jeziora (rozwój gastronomii, sanitariatów itp.)

Rozwój jednostek osadniczych w tej strefie podążać będzie w kierunku poprawy warunków mieszkaniowych oraz wyposażenia w usługi i infrastrukturę.

Rozwój strefy B, a szczególnie rozwój turystyki i wypoczynku nie może naruszać istniejących zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych oraz powinien być związany z wprowadzaniem środków wzmocnienia i ochrony środowiska.

Strefa C

Zasięg strefy C, ograniczony jest od północy, południową granicą strefy A, natomiast od południa granicą administracyjną gminy. Zasięgiem strefy objęte są wsie Granówko oraz Dalekie, miejscowości o typowym charakterze rolniczym, których lokalizacja i istniejący potencjał nie stwarzają podstaw do zmiany tej funkcji. W związku z tym, w jednostkach tych postuluje się rozbudowę jedynie strefy mieszkaniowej na potrzeby tutejszej społeczności.

1. W strefie rolnej gospodarowanie w przestrzeni postępować będzie w kierunku odnowy krajobrazu rolniczego na drodze:

- a) właściwego kształtowania systemu zieleni,
- b) ochrony i poprawy stosunków wodnych,
- c) wprowadzania zasad rolnictwa ekologicznego,
- d) ochrony terenów rolnych przed przypadkowym zainwestowaniem kubaturowym.

3.6. Funkcje i zasady rozwoju jednostek osadniczych.

Proponuje się następującą systematykę intensywności rozwoju poszczególnych wsi:

1. ośrodek dynamicznego rozwoju – ośrodek o silnych trendach rozwojowych, rozwijający się w oparciu o dotychczasowy potencjał społeczno – gospodarczy, dobrze połączony komunikacyjnie z siecią dróg krajowych, o możliwościach dalszego rozwoju w oparciu o wyznaczone nowe tereny rozwojowe,

2. ośrodek potencjalnych szans – ośrodek o ukrytych możliwościach rozwojowych, który poprzez odpowiednią politykę przestrzenną polegającą na przeprowadzeniu działań przygotowujących krajobraz i wzmacniających środowisko może zaktywizować swój rozwój,

3. ośrodek umiarkowanego rozwoju – ośrodek rozwojowy na miarę posiadanego zaplecza społeczno – gospodarczego i predyspozycji przyrodniczo – krajobrazowych i osadniczych,

4. ośrodek elementarnego rozwoju – ośrodek, w którym nastąpią jedynie zmiany jakościowe.

Przyjmuje się następujący układ sieci osadniczej:

1. Granowo – ośrodek dynamicznego rozwoju

Funkcje wiodące: usługi administracji , handlu, mieszkalnictwo, działalność gospodarcza, obsługa komunikacji

Funkcja uzupełniająca: rolnictwo, obsługa rolnictwa

Funkcja aktywizująca: intensywny rozwój działalności gospodarczej

2. Granówko - ośrodek umiarkowanego rozwoju

Funkcja wiodąca - produkcja rolna,

Funkcja uzupełniająca - usługi handlu i oświaty,

Funkcja aktywizująca - mieszkalnictwo.

3. Drużyn - ośrodek umiarkowanego rozwoju

Funkcja wiodąca - mieszkalnictwo,

Funkcja uzupełniająca - usługi oświaty, sportu i handlu

Funkcja aktywizująca - umiarkowany rozwój aktywizacji gospodarczej.

4. Kąkolewo - ośrodek umiarkowanego rozwoju

Funkcja wiodąca - produkcja rolna, mieszkalnictwo.

Funkcja uzupełniająca - usługi handlu.

Funkcja aktywizująca - działalność gospodarcza.

5. **Strzępiń** - ośrodek elementarnego rozwoju

Funkcja wiodąca - mieszkalnictwo, produkcja rolna,

Funkcja uzupełniająca - usługi

6. **Kubaczyn** - ośrodek dynamicznego rozwoju

Funkcje wiodące - mieszkalnictwo, produkcja rolna.

Funkcja uzupełniająca - usługi handlu, rzemiosła

Funkcja aktywizująca - mieszkalnictwo

7. **Kotowo** - ośrodek umiarkowanego rozwoju

Funkcja wiodąca - produkcja rolna, mieszkalnictwo

Funkcje uzupełniające - usługi handlu oraz usługi oświaty

Funkcja aktywizująca - działalność gospodarcza, usługi.

8. **Niemierzyce** - ośrodek elementarnego rozwoju

Funkcja wiodąca - produkcja rolna,

Funkcja uzupełniająca - mieszkalnictwo

9. **Zemsko** - ośrodek elementarnego rozwoju

Funkcja wiodąca – produkcja rolna, mieszkalnictwo

10. **Bielawy** - ośrodek umiarkowanego rozwoju

Funkcja wiodąca - produkcja rolna

Funkcja uzupełniająca - usługi oświaty, handlu

Funkcja aktywizująca - usługi, mieszkalnictwo

11. **Januszewice** - ośrodek potencjalnych szans

Funkcja wiodąca – mieszkalnictwo, produkcja rolna

Funkcja aktywizująca - turystyka i rekreacja

12. **Separowo** - ośrodek potencjalnych szans

Funkcja wiodąca - produkcja rolna

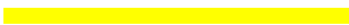

Funkcja uzupełniająca - mieszkalnictwo

Funkcja aktywizująca - turystyka i rekreacja

13. **Dalekie** - ośrodek elementarnego rozwoju

Funkcja wiodąca – produkcja rolna, mieszkalnictwo

Tabela. Struktura funkcjonalna sieci osadniczej w gminie Granowo

L.p.	Nazwa jednostki	Ranga w systemie osadniczym	Funkcje		
			wiodąca	uzupełniająca	aktywizująca
1	Granowo	ośrodek dynamicznego rozwoju			
2	Granówko	ośrodek umiarkowanego rozwoju			
3	Drużyn	ośrodek umiarkowanego rozwoju			
4	Kąkolewo	ośrodek umiarkowanego rozwoju			
5	Strzępiń	ośrodek elementarnego rozwoju			
6	Kubaczyn	ośrodek dynamicznego rozwoju i potencjalnych szans			
7	Kotowo	Ośrodek umiarkowanego rozwoju			
8	Niemierzyce	ośrodek elementarnego rozwoju			

9	Zemsko	ośrodek elementarnego rozwoju	 	-----	-----
10	Bielawy	Ośrodek umiarkowanego rozwoju		 	
11	Januszewice	ośrodek potencjalnych szans	 	-----	
12	Separowo	Ośrodek potencjalnych szans		 	
13	Dalekie	Ośrodek elementarnego rozwoju	 	-----	-----

LEGENDA:

- usługi

- mieszkalnictwo

- produkcja rolna

- aktywizacja gospodarcza

- turystyka i wypoczynek

3.7. Kierunki rozwoju poszczególnych miejscowości w strefach funkcjonalno-krajobrazowych.

Strefa A

1. Granowo.

Ze względu na dominującą funkcję jednostki, jako wsi gminnej oraz atrakcyjną lokalizację w centrum gminy, przy drodze krajowej nr 32, Granowo podlega silnym procesom rozwojowym. W związku z istniejącymi uwarunkowaniami nastąpi jego dalsza ekspansja, zarówno w kierunku rozbudowy strefy mieszkaniowej, usługowej, jak i aktywności gospodarczej.

Szczególnie intensywnemu rozwojowi podlega strefa aktywizacji gospodarczej wzdłuż drogi nr 32, po jej północnej i południowej stronie. W związku z tym przeznaczono dodatkowe tereny pod tą formę działalności, w sposób zapewniający inwestorom dobrą dostępność komunikacyjną do ogólnopolskiej sieci dróg.

Podobnie, jako atrakcyjne, ze względu na już istniejącą i dobrze rozbudowaną infrastrukturę techniczną, uznano tereny produkcji rolnej i tereny znajdujące się w bezpośrednim ich sąsiedztwie w południowej części wsi. W związku z tym, oznaczono je również jako obszar działalności gospodarczej.

Poniżej linii wyznaczonej przez przebieg gazociągu tranzytowego w kierunku wsi Granówko, proponuje się przeznaczyć ziemie położone z dala od uciążliwej trasy pod atrakcyjne tereny mieszkaniowe, które mogą być ofertą dla ludności napływowej.

Procesy urbanizacyjne w północnej części wsi wykazują tendencje do połączenia zabudowy z terenami blisko położonego Kubaczyna, w związku z czym proponuje się przeznaczyć dodatkowy areal pod zabudowę po prawej i po lewej stronie drogi powiatowej nr 731 w kierunku ww. jednostki.

W związku z obecną i planowaną rozbudową terenów mieszkaniowych w

południowej części wsi, niezbędnym stało się wyznaczenie w sąsiedztwie terenów określonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oznaczonym nr VI dodatkowych terenów przeznaczonych na cele działalności usługowej, w celu wyrównania dysproporcji powstających pomiędzy wzrostem liczby ludności w nowo powstającym osiedlu, a niedoborami wynikającymi ze stopnia zaspokojenia ich potrzeb.

2. Kubaczyn

Rozwój wsi Kubaczyn jest zdeterminowany bliskością położenia w stosunku do wsi gminnej, a co się z tym wiąże następuje przenoszenie przez tę jednostkę części funkcji o charakterze ogólnogminnym spoczywających na Granowie. Silna rozbudowa w jego obrębie działalności gospodarczej, wywołuje potrzebę przygotowania w bezpośrednim sąsiedztwie atrakcyjnych terenów pod zabudowę mieszkaniową. Dodatkowo dobra dostępność komunikacyjna (centrum wsi znajduje się w rozwidleniu dróg w kierunku Drużyna i Niemierzyc), bliskość drogi krajowej, dobre wyposażenie infrastrukturalne, szczególnie wzdłuż drogi powiatowej nr.708 sprzyjają przeznaczaniu nowych terenów pod budownictwo i tworzeniu silnego układu koncentrycznego. Proponuje się zatem intensywne rozszerzenie w rozwidleniach dróg już istniejących stref mieszkaniowych, zarówno w kierunku Drużyna, dążąc do połączenia z tą wsią, jak i Niemierzyc.

Aby zapobiec utworzeniu z Granowa i Kubaczyna oraz z Kubaczyna i Drużyna, jednolitego, monotonnego miejskiego organizmu, proponuje się przerwanie ciągów zabudowy wzdłuż drogi powiatowej nr 731 i 708 zielenią publiczną, harmonijnie wtapiającą się w otoczenie, która zachowa wiejski charakter jednostek, pomimo nasilających się procesów urbanizacyjnych.

3. Kotowo.

Korzystna lokalizacja wsi sprzyja jej rozwojowi, oraz stwarza potencjalne szanse na przekształcenie lub ograniczenie dominującej obecnie funkcji rolniczej. Celem zmian jest rozbudowanie w Kotowie działalności gospodarczej oraz terenów działalności usługowej. W związku z powyższym proponuje się przeznaczenie w północnej części wsi, wzdłuż drogi nr 32, nowych terenów pod aktywizację gospodarczą.

Następuje wzmocnienie funkcji usługowej wsi poprzez przeznaczenie nowych, bardziej dostępnych terenów przy drodze krajowej.

Planuje się umiarkowany rozwój sektora mieszkaniowego, poprzez wypełnienie plomb w istniejących ciągach, oraz niewielkie poszerzenie zabudowy po zachodniej stronie drogi powiatowej.

4. Kąkolewo

Bliskie położenie wsi w stosunku do drogi krajowej, predysponuje również jednostkę do intensywnego rozwoju strefy aktywizacji gospodarczej oraz atrakcyjnych terenów mieszkaniowych w głębi wsi. W związku z tym nastąpi poszerzenie granic już istniejącej zabudowy, oraz przeznaczenie nowych terenów budowlanych, szczególnie w kierunku północnym z możliwością realizowania w jej obrębie drobnej działalności gospodarczej. Postuluje się jednocześnie wzmocnienie funkcji usługowych wsi. Celem nowo przeznaczanych obszarów pod działalność usługową jest zaspokojenie potrzeb stale zwiększającej się liczby ludności Kąkolewa.

Planuje się wykorzystanie najbardziej atrakcyjnych terenów przy drodze krajowej na działalność gospodarczą.

Strefa B

1. Drużyn

Ze względu na atrakcyjną krajobrazowo lokalizację wsi, która znajduje się w sąsiedztwie doliny rzeki Mogilnicy i jej ciągu ekologicznego od zachodu oraz ciągu ekologicznego strugi Niemierzyckiej od strony północnej, przewiduje się zintensyfikowanie zabudowy, celem stworzenia atrakcyjnej oferty mieszkaniowej dla lokalnej społeczności. Kierunek jej rozszerzenia, szczególnie we wschodniej części wsi, wykracza znacznie poza wypełnianie jedynie istniejących luk w zabudowie. Założeniem projektu jest dążenie do skondensowania obecnej zabudowy, wzdłuż drogi powiatowej i jej rozgałęzień. Plany zakładają również zwiększenie terenów pod usługi, celem stworzenia bardziej wyraźnego centrum jednostki osadniczej, jak i przygotowania zaplecza pod dalej rozbudowujący się sektor mieszkaniowy.

Niewielka odległość od wsi gminnej i drogi krajowej, predysponuje również Drużyn do uaktywnienia nowej na jej obszarze funkcji, jaką jest działalność gospodarcza. Dla zachowania jednak równowagi ekologicznej w tej części gminy, przeznaczona jest pod tę formę zagospodarowania, jedynie niewielki fragment, zlokalizowany po wschodniej stronie drogi powiatowej nr 708.

2. Niemierzyce.

W związku z faktem, iż południowa część wsi Niemierzyce, zlokalizowana jest w obrębie atrakcyjnych ekologicznie terenów (w sąsiedztwie lasu i łąk) przeznaczono niewielki jej fragment pod zabudowę mieszkaniową. Proponuje się dodatkowo uzupełnienie terenów usługowych na rozwidleniu drogi gminnej 003 i powiatowej 731. Lokalizacja Niemierzyc w północno -centralnej części gminy Granowo, z dala od wsi gminnej, wśród łąk i

pól uprawnych nie predysponuje ich do silnego rozwoju i przeznaczania w tamtejszym rejonie terenów pod aktywizację gospodarczą.

3. Strzępiń

W związku z ciekawymi elementami krajobrazowymi występującymi w otoczeniu wsi, na które składają się oczko wodne w jej centrum oraz połacie lasu znajdujące się w niewielkiej odległości po wschodniej i zachodniej stronie Strzępinia, proponuje się stworzenie atrakcyjnych miejsc pod zabudowę, poprzez poszerzenie już istniejącej strefy. Projekt zakładający rozbudowę terenów mieszkaniowych w kierunkach przedstawionych na planszy studium, sprzyja tworzeniu koncentrycznego układu osadniczego, skupiającego się wokół oczka wodnego.

4. Zemsko

Mało rozwojowy charakter tej jednostki osadniczej, nie daje podstawy do przeznaczania terenów pod inne rodzaje działalności, jak tylko budownictwo mieszkaniowe i usługi. W związku z tym, że Zemsko jest typową ulicówką o rozproszonej zabudowie, proponuje się dążenie do jej skoncentrowania poprzez wypełnianie istniejących plomb.

Wyróżnienie i wzmocnienie funkcji centrum wsi, przy skrzyżowaniu drogi gminnej nr 004 z drogą powiatową nr 730, nastąpi poprzez przeznaczenie tego obszaru na cele usługowe. Działania takie doprowadzą do skupienia życia mieszkańców w tej części Zemska i jednocześnie spowodują wykrystalizowanie struktury przestrzennej z bardziej wyraźnym układem osadniczym, który sprzyjał będzie koncentracji zabudowy.

5. Bielawy

W związku z już rozbudowaną bazą usług oświatowych i handlowych we wsi Bielawy, proponuje się dalszą ekspansję tej sfery, celem stworzenia przeciwwagi dla silnie rozbudowanego ośrodka produkcji rolnej. Tereny te mogą stać się również zapleczem dla przewidywanej powiększonej strefy mieszkaniowej.

Kierunek zmian dąży przede wszystkim do ograniczenia rozproszenia istniejącej zabudowy, jak i przeznaczenia nowego obszaru pod budownictwo, wzdłuż drogi gminnej nr 14 i powiatowej nr 656.

6. Januszewice.

W związku z istniejącymi uwarunkowaniami przyrodniczo - krajobrazowymi wynikającymi z sąsiedztwa jeziora Strykowskiego i w ich następstwie pojawiającymi się szansami na rozwój pewnych form usług, zostają wyznaczone tereny na cele działalności rekreacyjnej. Przeznaczono pod turystykę tereny przylegające do brzegu jeziora w południowej i wschodniej części wsi. W bezpośrednim sąsiedztwie akwenu, proponuje się uprawianie rekreacji typowo plażowej.

Dodatkowo wydzielono teren w północnej części jednostki, po zachodniej stronie drogi powiatowej 656 pod zabudowę letniskową. Obszar ten stanowić może ofertę dla zamożnej ludności napływowej, chcącej osiedlić się w Januszewicach sezonowo, bądź też potraktować te działki jako uzupełnienie już posiadanych domostw.

W samej wsi, planuje się poszerzenie istniejącej zabudowy, w kierunku południowym i zachodnim. Nowe tereny mieszkaniowe, stanowić mogą zabezpieczenie dla ludności, która upatrując ten obszar jako rozwojowy i

przyrodniczo atrakcyjny, podejmie decyzję o osiedleniu się w Januszewicach. Podobnie nowo wydzielony teren usług, stanowić ma zaplecze dla rozwijającego się ośrodka, którego podstawowym zadaniem będzie zaspokojenie podstawowych potrzeb lokalnej społeczności.

7. Separowo

Funkcją wiodącą wsi Separowo pozostaje gospodarka rolna. Ze względu na bliskość jeziora Strykowskiego jako funkcję aktywizującą jednostkę uznaje się turystykę i rekreację oraz mieszkalnictwo. We wsi, w stosunku do obecnego stanu, w znaczącym stopniu zwiększa się obszar przewidziany pod rozwój budownictwa mieszkaniowego. Nowe tereny mieszkaniowe mają stanowić zabezpieczenie dla ewentualnego napływu mieszkańców, którzy rozwijający się turystycznie obszar, uznać mogą za atrakcyjny do zasiedlenia.

Strefa C

1. Granówko

Granówko posiada umiarkowane możliwości rozwojowe. Projektowana we wsi zabudowa mieszkaniowa ogranicza się do wypełniania wolnych przestrzeni pomiędzy już istniejącymi gospodarstwami. Kierunek zmian ma na celu utworzenie jednolitego i zwartego organizmu, o atrakcyjnej lokalizacji w sąsiedztwie ciągów ekologicznych od strony północnej, z dobrą dostępnością komunikacyjną, którą zapewnia droga powiatowa nr 713 i 709.

Sąsiedztwo rozległych pól uprawnych i łąk, predysponuje osadę do utrzymania w niej funkcji ekologicznego rolnictwa.

2. Dalekie.

Niekorzystne położenie wsi, zarówno w stosunku do wsi gminnej, jak i głównych ciągów komunikacyjnych w najbliższych kilku latach, nie daje jej dużych możliwości rozwojowych. Zakłada się zatem jedynie niewielki przyrost substancji mieszkaniowej, będącej głównie uzupełnieniem wolnych stref pomiędzy istniejącą rozproszoną zabudową.

Dobra jakość gleb (przewaga gruntów III i IV klasy), determinuje rolniczy charakter jednostki i ogranicza w sposób istotny możliwości przekształceń istniejących funkcji.

4. Zasady aktywizacji funkcji gminy.

Istotą wprowadzanych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, szczególnie zmian funkcji poszczególnych jednostek osadniczych, jest dążenie do maksymalnego wykorzystania istniejących i przewidywanych uwarunkowań, potencjału i możliwości rozwojowych gminy. Działania te mają na celu przede wszystkim podniesienie poziomu życia lokalnej społeczności. Proponowane zmiany i kierunki rozwoju poszczególnych funkcji wynikają z szeregu uwarunkowań, lokalnych i ponadlokalnych tendencji, ograniczeń i zasad na które składają się między innymi:

- ochrona terenów o wysokiej bonitacji gleb,
- dążenie do koncentracji zabudowy i kształtowania wykrystalizowanych układów osadniczych,
- zachowanie harmonii i równowagi pomiędzy środowiskiem naturalnym a proponowaną zabudową,
- dążenie do powiększania terenów zielonych, ze szczególnym uwzględnieniem dolesień,
- ograniczenia wynikające z zachowania stref ochronnych,
- dążenie do łączenia zabudowy w ramach jednostki osadniczej, poprzez wypełnianie wolnych przestrzeni i luk pomiędzy już istniejącymi domami.
- tendencje do zwiększania terenów rekreacyjno - turystycznych i aktywizacji gospodarczej w obszarach najbardziej predysponowanych do realizacji funkcji pozarolniczej.
- uwzględnienie w miarę istniejących uwarunkowań wniosków miejscowej ludności odnośnie zmian przeznaczenia poszczególnych działek,
- dążenie do maksymalnego ograniczania konfliktów w przestrzeni.

1. Funkcja rolnicza.

Uwarunkowania kulturowe, tradycyjne, jak i klimatyczno - glebowe gminy Granowo, determinujące istnienie w tym regionie działalności rolniczej, sprawiają iż nadal, pomimo dużego regresu w tej gałęzi gospodarki, rolnictwo jest główną funkcją gminy. Kierunki zagospodarowania studium przewidują jednak działania mające na celu uzupełnienie funkcji gminy o działalność rekreacyjno - turystyczną i działalność gospodarczą.

Nadal pod silnym wpływem dużych gospodarstw rolnych: Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, Gospodarstw Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz spółki rolnej Agrobiel, pozostają miejscowości w południowej i środkowej części gminy: Kąkolewo, Granówko, Kotowo, Granowo, Kubaczyn, Niemierzyce, Bielawy i Separowo. Są to na ogół gospodarstwa odzwierciedlające ogólnokrajowe problemy w gałęzi rolniczej. Zakłada się jednak wzmocnienie funkcji produkcji rolnej, poprzez kontynuację pozytywnych przeobrażeń strukturalnych w rolnictwie, dokonywanych zarówno w sferze własnościowej jak i wielkościowej (dążenie do wielkoobszarowych, prywatnych jednostek gospodarczych). Zakłada się także dalszy postęp w ekologicznych formach uprawiania ziemi, nastawionych na produkcję zdrowej żywności, wykorzystujących istniejące uwarunkowania przyrodnicze, jako stymulatorów rozwoju.

Najbardziej rolniczy charakter regionu, ze względu na ograniczone możliwości rozwojowe innych funkcji posiadać będzie południowa część gminy, a w tym wsie Dalekie, Granówko oraz północna część, tj. wsie Niemierzyce i Separowo.

Poniższe zdjęcia są dowodem na typowo rolniczy charakter jednostki, w której występują obszerne połacie równinnych terenów, sprzyjających uprawie roli.

Tereny upraw rolniczych w południowej części wsi Januszewice.

Tereny upraw rolniczych w południowo wschodniej części wsi Granowo.

Tereny łąkowe we wschodniej części wsi Separowo.

2. Funkcja mieszkaniowa.

Ze względu na wzrost liczby ludności gminy, jak i coraz bardziej sprzyjające warunki do osiedlania się na tutejszych terenach ludności napływowej z zewnątrz, daje się zauważyć systematyczny wzrost znaczenia mieszkalnictwa w gminie Granowo.

We wszystkich miejscowościach na terenie Granowa wyznaczono nowe działki budowlane. Wyróżniono w systemie osadniczym

a) jednostki, w których procesy urbanizacyjne przybierają intensywny charakter,

a tereny budowlane stają się również ofertą dla ludności napływowej (Granowo, Kubaczyn, Drużyn) oraz

b) jednostki, w których rozwój mieszkalnictwa ma na celu jedynie zaspokojenie lokalnych potrzeb ludności, a więc ogranicza się do wypełniania plomb, bądź przeznaczania pod budownictwo niewielkiego areалу gruntów, przylegających do już istniejącej zabudowy (Kąkolewo, Granówko, Separowo, Januszewice, Zemsko, Strzępiń, Niemierzyce, Bielawy, Dalekie, Kotowo).

Ze względu, na bardzo dobre warunki mieszkaniowe w gminie Granowo pod względem powierzchni przypadającej na jednego mieszkańca, ilości izb przypadających na jedną osobę oraz dobrego wyposażenia wsi w infrastrukturę techniczną, proponuje się utrzymanie istniejących standardów i dążenie do dalszej ich poprawy.

3. Działalność gospodarcza i usługi

Obecna forma działalności na terenach przeznaczonych pod aktywizację gospodarczą, ogranicza się do funkcjonowania drobnego rzemiosła i średnich firm usługowych. W związku z zakładanym wzrostem znaczenia działalności gospodarczej i usług wyznacza się nowe i większe obszary aktywizacji, celem przyciągnięcia przedsiębiorców o większej niż tylko lokalna skali działania. Szczególną aktywizacją, dzięki dobrej dostępności komunikacyjnej i wyposażeniu infrastrukturalnemu, objęte zostały nieurbanizowane tereny we wsiach: Granowo, Kąkolewo, Kotowo i Kubaczyn.

Istniejąca bardzo dobra baza surowcowa, predysponuje dodatkowo gminę Granowo do lokalizacji działalności przetwórczej na jej terenie. Sugeruje się wykorzystanie w tym celu już istniejącej bazy infrastrukturalnej w ośrodkach produkcji rolnej.

Proponuje się zatem w sferze działalności gospodarczej przekształcenia jakościowe, jak również ilościowe.

Rozbudowa sektora usługowego, w przeciwieństwie do sektora aktywizacji gospodarczej ma miejsce w terenach bardziej zurbanizowanych, które zapewniają lepszy do nich dostęp ludności. Najczęściej jednostki świadczące usługi, zlokalizowane są na obszarach zabudowy jednorodzinnej, dopuszczającej prowadzenie tej formy działalności. Pojawiają się również nowe lokalizacje dla firm usługowych w obszarach bardziej rozwojowych. Zmiany, które przewiduje się w studium mają charakter zmian:

a) ilościowych, których celem jest uzupełnienie i wzmocnienie funkcji, poprzez wyznaczenie nowych obszarów, w jednostkach wykazujących się większym niż obecne zapotrzebowaniem na usługi (Bielawy, Zemsko, Kąkolewo, Granowo, Kotowo). Celem ich wyznaczenia jest również przygotowanie zaplecza pod rozszerzające się strefy zabudowy mieszkaniowej.

b) jakościowych, których celem jest rozszerzanie wachlarza usług i zaspokajanie nowo pojawiających się potrzeb w zakresie obsługi ludności.

Dobra dostępność komunikacyjna, oraz równinna rzeźba terenu, sprzyjają przeznaczaniu nowych terenów pod zabudowę oraz aktywizację gospodarczą.

Tereny przeznaczone pod aktywizację gospodarczą po wschodniej stronie wsi Granowo.

Tereny przeznaczone pod aktywizację gospodarczą wzdłuż drogi prowadzącej do Separowa.

4. Funkcja turystyczno - rekreacyjna w gminie, jako uzupełnienie funkcji podstawowych jednostki.

Zrealizowanie celów rozwoju gminy, polegających na poprawie warunków życia jej mieszkańców, wymaga przygotowania oferty w zakresie wypoczynku i rekreacji. Funkcje te spełniać mają tereny przyległe do jeziora Strykowskiego, znajdujące się w pobliżu wsi: Januszewice i Separowo.

W związku z powyższym, studium, poprzez wyznaczenie nowych terenów, zakłada wykorzystanie uwarunkowań rozwojowych, wynikających z bliskości akwenu wodnego w stopniu większym niż obecnie (kilka domków letniskowych w północnej części gminy). Uaktywnienie tej funkcji na skalę lokalną, podniesie poziom życia tutejszej społeczności i stworzy perspektywę na urozmaicenie

form spędzania przez mieszkańców wolnego czasu.

Przeznaczenie we wsi Januszewice znacznego obszaru wzdłuż linii brzegowej jeziora na cele rekreacyjno - turystyczne, oraz nowych działek pod zabudowę letniskową w północnej części wsi, stwarza możliwości na podniesienie jej rangi w systemie osadniczym gminy.

Rozwój tej funkcji, podążać będzie zatem w kierunku proekologicznego wykorzystania istniejących uwarunkowań i w zgodzie z lokalną społecznością oraz jej dążeniami i potrzebami.

Poniższe zdjęcia przedstawiają walory przyrodnicze gminy Granowo, stanowiące jej istotny potencjał rozwojowy.

Ciąg ekologiczny wzdłuż rzeki Mogilnicy.

Brzeg jeziora Strykowskiego we wschodniej części wsi Separowo.

Brzeg jeziora Strykowskiego w południowej części wsi Januszewice.

5. Działania na rzecz ochrony środowiska .

Wobec nasilenia działań inwestycyjnych, niezbędnym staje się podjęcie wszelkich możliwych kroków zmierzających do ochrony środowiska przyrodniczego gminy. Działania inwestycyjne należy prowadzić z uwzględnieniem przepisów służących zapobieganiu jego degradacji oraz z towarzyszeniem działań służących wzmocnieniu środowiska. W związku z powyższym postuluje się:

- uznanie terenów przylegających do jeziora Strykowskiego jako obszar chronionego krajobrazu,
- zwiększanie terenów leśnych poprzez dolesienia gleb o słabej klasie bonitacyjnej (gleby V i VI klasy),
- opracowanie i wdrożenie programu zadrzewień śródpolnych,
- utrzymanie i uzupełnienie zadrzewień wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- zachowanie istniejących korytarzy ekologicznych,
- ograniczenie lokalizacji na terenie gminy zakładów produkcyjnych uciążliwych dla środowiska naturalnego,
- zwiększenie retencji wód przez budowę zbiorników np. zbiornik k. wsi Niemierzyce,
- polepszenie jakości wód jeziora Strykowskiego i cieków wodnych, poprzez uporządkowanie gospodarki ściekowej i ograniczenie spływów z pól wód zanieczyszczonych nawozami i środkami ochrony roślin,
- promocję rolnictwa ekologicznego nastawionego na produkcję tzw. zdrowej żywności,
- poprawę stanu oczek wodnych i stawów,
- podejmowanie działań zmierzających do poprawy jakości powietrza poprzez

- m. in.: propagowanie ekologicznych źródeł ogrzewania,
- promocję transportu rowerowego,
 - edukację ekologiczną lokalnej społeczności.

6. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

A. Zaopatrzenie w wodę

Ponieważ Gmina Granowo jest niemal w 100 %- tach zwodociągowana, istniejąca sieć jest w dobrym stanie technicznym, a zasoby wodne przekraczają znacznie obecne zapotrzebowanie, to inwestycje w zakresie zaopatrzenia mieszkańców gminy w wodę ograniczą się jedynie do bieżących napraw i renowacji.

Z uwagi na rozwój przestrzenny gminy, wymagana będzie jedynie rozbudowa sieci wodociągowej i doprowadzenie jej do wszystkich projektowanych użytkowników. W niektórych przypadkach np. w Granowie wymagana będzie wymiana przewodu wodociągowego o średnicy \varnothing 80, lub \varnothing 100 na przewód o średnicy \varnothing 150 i \varnothing 200.

Należy również doprowadzić wodę pitną do dwóch projektowanych ośrodków rekreacyjnych projektowanych nad jeziorem Strykowskim, wodociągiem podłączonym do wsi Januszewice / ośrodek położony na północnym krańcu gminy / i do wsi Bielawy w przypadku drugiego ośrodka.

Dla wzmocnienia ciśnienia w sieci wodociągowej , proponuje się połączenie i współpracę wodociągu w Granowie i Kotowie.

B. Odprowadzenie ścieków

Gmina Granowo jest gminą małą o liczbie ludności wynoszącej około 5000 mieszkańców. Z uwagi na sąsiedztwo z jeziorem Strykowskim oraz na duże zasoby wód podziemnych należy nie dopuścić do przedostania się zanieczyszczeń organicznych i nieorganicznych do wód powierzchniowych i podziemnych. W tym celu we wszystkich większych

wsiach w gminie o skupionej zabudowie , należy dążyć do wybudowania sieci kanalizacji sanitarnej i mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków. Uczyniono już pierwszy krok , budując mechaniczno – biologiczną oczyszczalnię ścieków w Granowie. Gmina zleciła również opracowanie „Planu realizacyjnego wraz z projektem technicznym na budowę sieci kanalizacji sanitarnej dla Granowa i Kubaczyna” Projekt ten objął swym zasięgiem tereny zainwestowane, lecz należy go rozszerzyć o tereny projektowane w studium zagospodarowania przestrzennego pod nową zabudowę. W związku z niewielką odległością Granowa i Kubaczyna od pozostałych wsi: Kotowa, Drużyna, Kąkolewa, Granówka, Bielaw, Januszewic, Separowa, proponuje się budowę sieci kanalizacji sanitarnej w/w wsiach – grawitacyjno – pompowej, i podłączenie jej do oczyszczalni w Granowie. W związku z tym przewidywana docelowa wielkość oczyszczalni winna wynosić $Q = 1120 \text{ m}^3/\text{d}$.

Dla wsi Strzępiń i Niemierzyce proponuje się budowę wspólnej oczyszczalni mechaniczno – biologicznej w Niemierzycach oraz sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjno – pompowej.

Dla dwóch ośrodków rekreacyjnych projektowanych nad jeziorem Strykowskim, przewiduje się odprowadzenie ścieków kanalizacją sanitarną do projektowanej sieci w Bielawach i Januszewicach.

Wieś Zemsko, z uwagi na ekstensywną zabudowę oraz nikły jej rozwój, winna ścieki bytowo – gospodarcze zagospodarować we własnym zakresie na terenach poszczególnych działek.

Ścieki z obiektów przemysłowych o nietypowym składzie, odbiegającym od ścieków bytowo – gospodarczych np. ropopochodne, z zakładów przetwórstwa mięsnego, czy ubojni, winny być podczyszczane na terenie zakładu przed wprowadzeniem ich do sieci kanalizacji gminnej.

C. Rozwój systemu elektroenergetycznego

Wszystkie gospodarstwa domowe zlokalizowane na terenie gminy Granowo wyposażone są w sieć energetyczną. Gmina zaopatrywana jest w prąd elektryczny z Głównego Punktu Zasilania w Grodzisku Wielkopolskim, a w przypadku awarii istnieje możliwość zasilania z rezerwowego GPZ – u w Opalenicy. Urządzenia te gwarantują dostatecznie duże rezerwy energetyczne dla gminy Granowo.

Dla zapewnienia właściwych standardów zaopatrzenia w energię elektryczną niezbędna jest reelektryfikacja terenów wsi oraz modernizacja i budowa stacji transformatorowych średniego napięcia 15/0,4 KV. Ilość stacji średniego napięcia i powiązanie ich z istniejącą siecią elektroenergetyczną musi być ustalona w planach zagospodarowania przestrzennego, bowiem zgodnie z zapisem art. 7 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 54) poz. 348 przedsiębiorstwa energetyczne mają obowiązek zapewnić realizację i finansowanie budowy sieci, pod warunkiem że sieci te przewidywane są w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dla linii elektroenergetycznych wysokich i średnich napięć należy zachować strefy ochronne wolne od zabudowy:

- 45,00 m od linii wysokiego napięcia 400 KV,
- 14,50 m od linii wysokiego napięcia 110 KV,
- 7,50 m od linii średniego napięcia 15 KV.

Wyznaczony na rysunku studium obszar produkcji rolnej z możliwością lokalizacji wież elektrowni wiatrowych wraz towarzyszącą infrastrukturą, obejmuje swoim zasięgiem lokalizację wież elektrowni wiatrowych wraz ze strefą oddziaływania.

Należy dążyć do uporządkowania przebiegów sieci 15 kV i 0,4 kV.

Należy tworzyć lokalne korytarze infrastruktury technicznej, oparte o ciągi komunikacyjne, kanały i rowy, do których linie energetyczne powinny przebiegać równolegle.

Sieci energetyczne napowietrzno-kablowe – 15 kV i 0,4 kV należy prowadzić równolegle do ciągów komunikacyjnych wraz z powiązaniem z istniejącą siecią zewnętrzną. Przebiegi należy ustalać na podstawie decyzji celu publicznego, bądź w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego zgodnie z obowiązującymi przepisami,

Niezbędne kubaturowe obiekty infrastruktury technicznej – stacje 15/0,4 kV należy również lokalizować na podstawie decyzji celu publicznego, bądź w planie miejscowym zgodnie z obowiązującymi przepisami,

Przełożenie sieci w przypadkach zbliżeń, skrzyżowań lub kolizji powinno odbywać się w oparciu o decyzję celu publicznego bądź w przypadku opracowywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na określonym terenie – w tym planie. Warunki usunięcia powstałych niezgodności należy uzyskać od ENEA Operator Sp. z o.o.

Na terenie gminy na zachód od miejscowości Strzępin i Niemierzyce oraz na północ od miejscowości Drużyn lokalizuje się park elektrowni wiatrowych wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą. Wskazany teren obejmuje również strefę oddziaływania.

D. Gospodarka odpadami

Odpady komunalne powstające na terenie gminy Granowo składowane są na wysypisku gminnym w Granowie. Na terenie poszczególnych wsi rozmieszczone są duże kontenery na śmieci dostępne dla użytku przez wszystkich mieszkańców, a koszty wywozu pokrywa gmina. Należy dążyć do wyposażenia każdego z domostw w kontenery na śmieci.

Dzięki aktualnej organizacji zagospodarowania odpadów znacznie ograniczono wywóz śmieci na nielegalne wysypiska.

Obecny sposób zagospodarowania śmieci polega na tym, iż cały strumień odpadów trafia niewykorzystany w jedno miejsce, które ma ograniczoną pojemność i poprzez swój charakter, mimo zabezpieczeń stanowi zagrożenie dla środowiska. Związku z tym, w nawiązaniu do ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 31 stycznia 1980 r. przewidującej likwidację lub unieszkodliwianie odpadów, których nie można wykorzystać gospodarczo, określa się w studium dalekosiężną politykę organizacyjną gminy i edukacyjną społeczeństwa.

Polityka gminy powinna zmierzać do sukcesywnego ograniczania deponowanych odpadów na wysypiskach poprzez zmniejszania ich objętości u „źródła”. Do tego potrzebne jest współdziałanie wszystkich polegające na:

- świadomym kupowaniu produktów nie powodujących powstawaniu dużej ilości odpadów (skromnie opakowanych, w opakowaniach wielokrotnego użycia, w opakowaniach ulegających biodegradacji),
- rozdzielaniu odpadów, segregacji surowców nadających się do ponownego produkcyjnego wykorzystania (tj. przede wszystkim odpadów organicznych, szkła, makulatury, złomu, plastiku) i gromadzeniu ich we właściwych pojemnikach,
- blisko połowa odpadów domowych to odpady kuchenne i ogrodowe, zwane bioodpadami; nie muszą one trafiać na wysypisko, gdzie staną się

źródłem wielu problemów (szkodliwy dla środowiska biogaz i odcieki, odory, żerowisko dla ptaków, gryzoni, wylęgarnia owadów, insektów, itp.); bioodpady winny być zagospodarowane w ogrodach przydomowych lub przez powołana do jednostkę gminy – trafić do sektora kompostowania przy wysypisku,

Po stronie gminy powinna leżeć odpowiedzialność za:

- uświadamianie społeczeństwa o zasadach segregacji oraz o ewentualnych ulgach w opłatach przy odbieraniu odpadów posegregowanych (art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 13.09.1996r.), a także o zagrożeniu trującymi dioksynami, furanami i fosgenami przy spalaniu tworzyw sztucznych,
- dostarczenie odpowiednio opisanych pojemników (worków) np. makulatura (niebieski), szkło (biały lub zielony), drobny złom (czarny), plastik (żółty), ze ścisłym określeniem co można do nich wrzucać, a czego nie wolno, zorganizowanie systemu zachęt dla mieszkańców, aby zastosowali się do tej metody oraz sukcesywne wg podanego harmonogramu mieszkańcom gminy odbieranie posegregowanych odpadów z posesji.